NOWA EDYCJA
2024–2026

WIELKA PRZYGODA

2
KLASA
część 2

Podręcznik

nowa era

WIELKA PRZYGODA

2 KLASA

część 2

Podręcznik | edukacja polonistyczna, społeczna, przyrodnicza

O tę książkę dba teraz:

1.

2.

3.

Z tej książki Ty i inne dzieci będziecie korzystać przez kolejne lata.
Szanujcie ją i dbajcie o nią.

nowa era *Twoje mocne strony*

Jak korzystać z podręcznika

Duży czyta małemu

tekst do słuchania

Nasze lektury

utwór z listy lektur

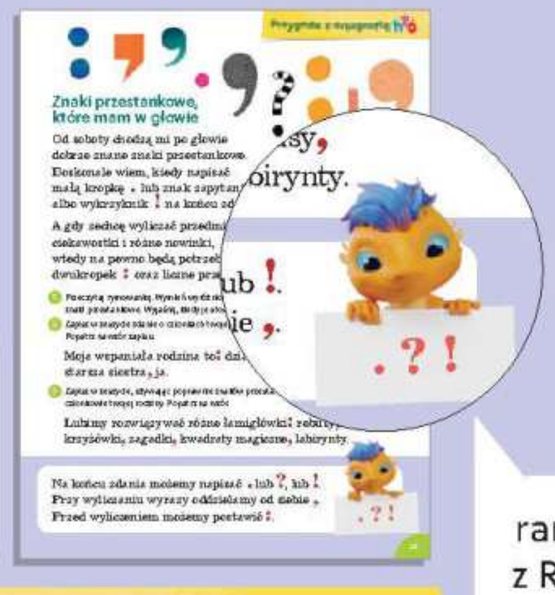
Teatr to magiczne miejsce. Każde przedstawienie dostarcza nam wielu niezapomnianych wrażeń. Czy wiecie, że w teatrze pracują nie tylko aktorzy?

Autor pisze sztuki. **Reżyser** dobiera aktorów, udziela im wskazówek, jak powinni odgrywać swoje role. Odpowiada za całe przedstawienie. Na scenie grają **aktorzy**. Recytują z pamięci długie teksty. Czasami zdarza się, że aktor zapomni, co ma powiedzieć. Wtedy dyskretnie podpowiada mu **sufler**. **Scenograf** ustala z reżyserem wygląd dekoracji, strojów, rekwizytów i je projektuje. **Charakteryzator** potrafi za pomocą makijażu i fryzury zamienić aktorkę w piękną królewnę lub

20 XX Jesteśmy uczestnikami kultury / W teatrze

krąg tematyczny i temat dnia

wprowadzanie w świat ortografii

ramka z Rabanem – ważne treści powtórzeniowe

Przygoda z ortografią hżó

Język polski bez tajemnic !?

wprowadzanie w świat nauki o języku

tekst bez pytań do samodzielnego, cichego czytania ze zrozumieniem

zadanie projektowe – przygotowanie do pracy metodą projektu

Przygotowanie do samodzielnego uczenia się, rozwijanie krytycznego myślenia

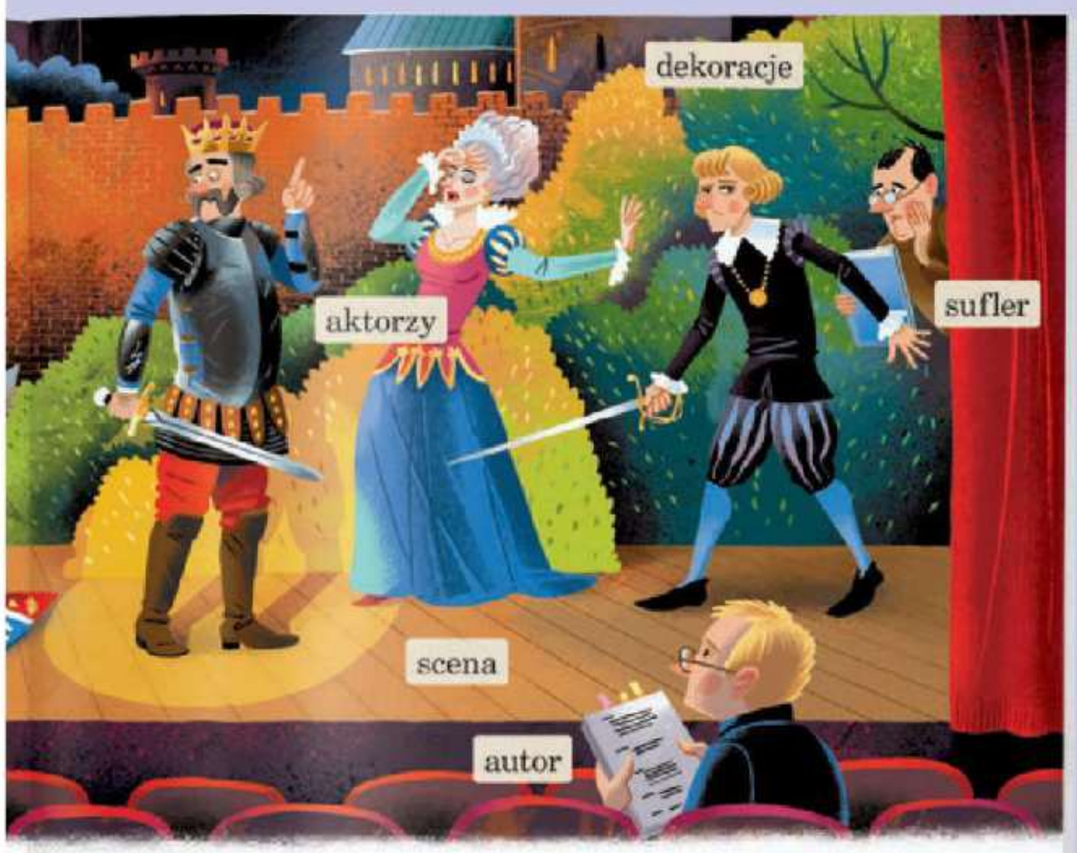
Czytam i rozumiem

Od zdania do opowiadania

Od zdania do...

stopniowe wprowadzanie formy opowiadania

szpetną wiedźmę. W teatrze pracuje także **inspicjent**, który w czasie spektaklu czuwa nad tym, żeby w odpowiednich momentach: na scenę wchodzili aktorzy, zmieniano dekoracje, zapalano światła reflektorów lub by rozległy się efekty dźwiękowe, na przykład uderzenia pioruna, odgłosy zwierząt. Jak widzicie, potrzeba starań wielu osób, żeby wzbudzić zachwyt widzów.

1. Wymień osoby pracujące w teatrze. Na czym polega praca każdej z nich?
2. Kto, twoim zdaniem, jest w teatrze najważniejszy? Uzasadnij swoją odpowiedź.
3. Jak myślisz, czym się zajmuje operator świateł, a czym operator dźwięku?
4. Wyobraź sobie, że inspicjent pomylił przedstawienia. Co może się wtedy stać?

21

tekst do czytania przez ucznia, zapisany większą czcionką

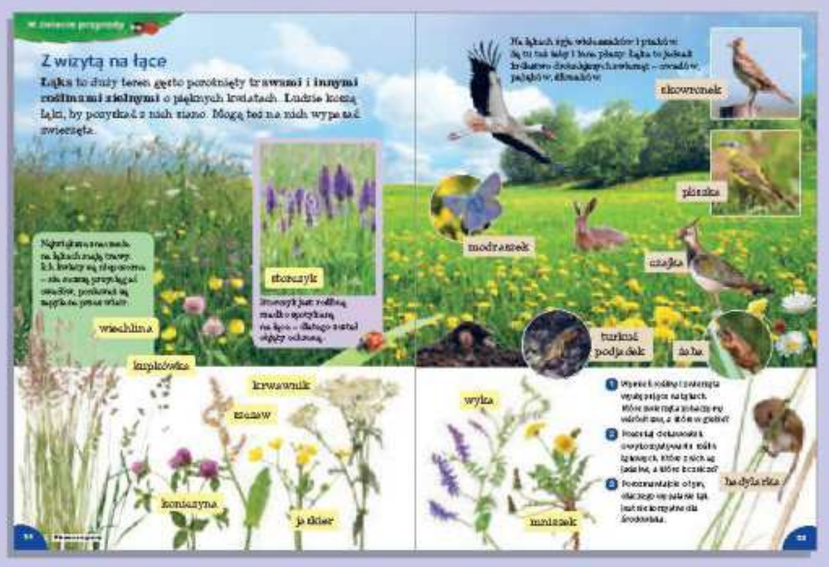
pytania do tekstu i polecenia

wprowadzanie innych form wypowiedzi pisemnych: opisu, listu, zaproszenia, ogłoszenia, życzeń

W świecie przyrody

realistyczne zdjęcia prezentujące świat przyrody

Uczymy się uczyć

ilustracyjny opis doświadczeń przyrodniczych

praca z mapą myśli

jak skutecznie się uczyć – rady i ćwiczenia

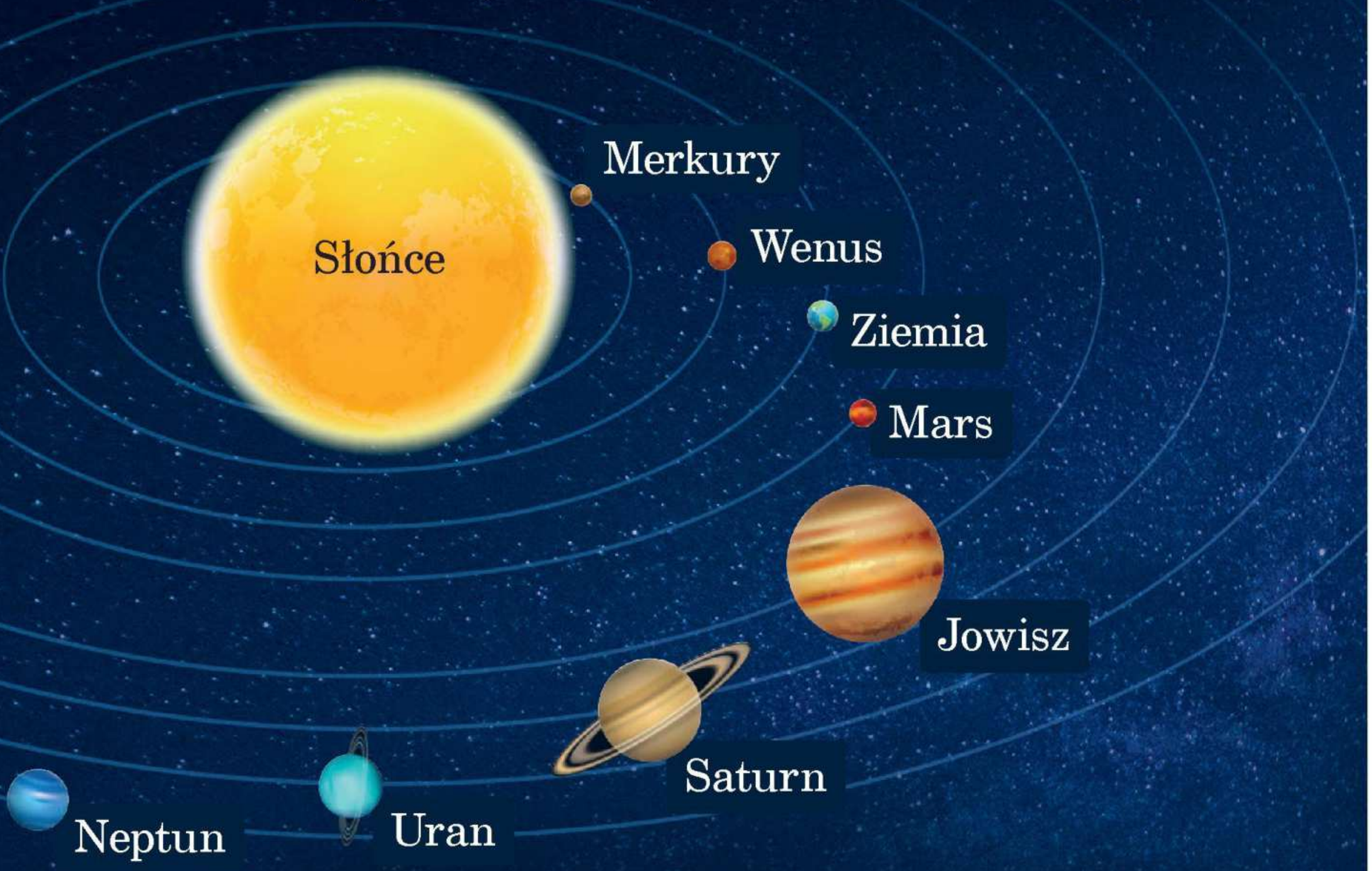
Klasowe laboratorium

ciekawostki – nie tylko ze świata zwierząt

Świat jest ciekawy

Ziemia i Słońce w Układzie Słonecznym

Słońce jest gwiazdą – ogromną kulą gazu, która świeci. Wokół Słońca krąży osiem planet. Jedną z nich jest Ziemia. Planety są zbudowane ze skał, lodu lub gazu. Nie „potrafią” świecić. Słońce i planety tworzą razem Układ Słoneczny.

Dzięki Słońcu jest możliwe życie na Ziemi. Ogrzewa ono i oświetla naszą planetę. Ziemia znajduje się w idealnej odległości od Słońca – dociera do niej dokładnie tyle promieni słonecznych, ile potrzebujemy. Pozostałe planety znajdują się zbyt blisko lub zbyt daleko Słońca.

Przygoda z ortografią h ż ó

Nazwy planet i gwiazd piszemy **wielką literą**:
Ziemia, **M**ars, **W**enus, **J**owisz, **S**łońce.

Ziemia obiega Słońce dookoła. Pełne okrążenie Ziemi wokół Słońca trwa 365 dni i 6 godzin, czyli 1 rok. Przez ten czas Ziemia stale zmienia swoje nachylenie w kierunku Słońca. Dzięki temu obserwujemy powtarzające się zmiany w przyrodzie – pory roku.

Polska jest położona na półkuli północnej. W czerwcu ta półkula jest najbardziej nachylona w stronę Słońca. Dzięki temu dociera do nas dużo promieni słonecznych. Dni są długie i ciepłe, zaczyna się lato.

W grudniu w stronę Słońca nachylona jest półkula południowa. Do naszego kraju dociera mało promieni słonecznych. Dni są krótkie i zimne, zaczyna się zima.

1. Co mieszkańcy Ziemi zawdzięczają Słońcu?
2. Ile czasu potrzebuje Ziemia na pełne okrążenie Słońca? Jakie zmiany obserwujemy w tym czasie w Polsce?
3. Popatrz na rysunek i wyjaśnij, dlaczego w czerwcu zaczyna się w Polsce lato, a w grudniu zima.

Dom Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię

Mikołaj Kopernik przyszedł na świat w Toruniu, w 1473 roku, czyli prawie 550 lat temu. Tam spędził dzieciństwo i młodość, tam rozpoczął naukę. Później studiował w Krakowie i we Włoszech.

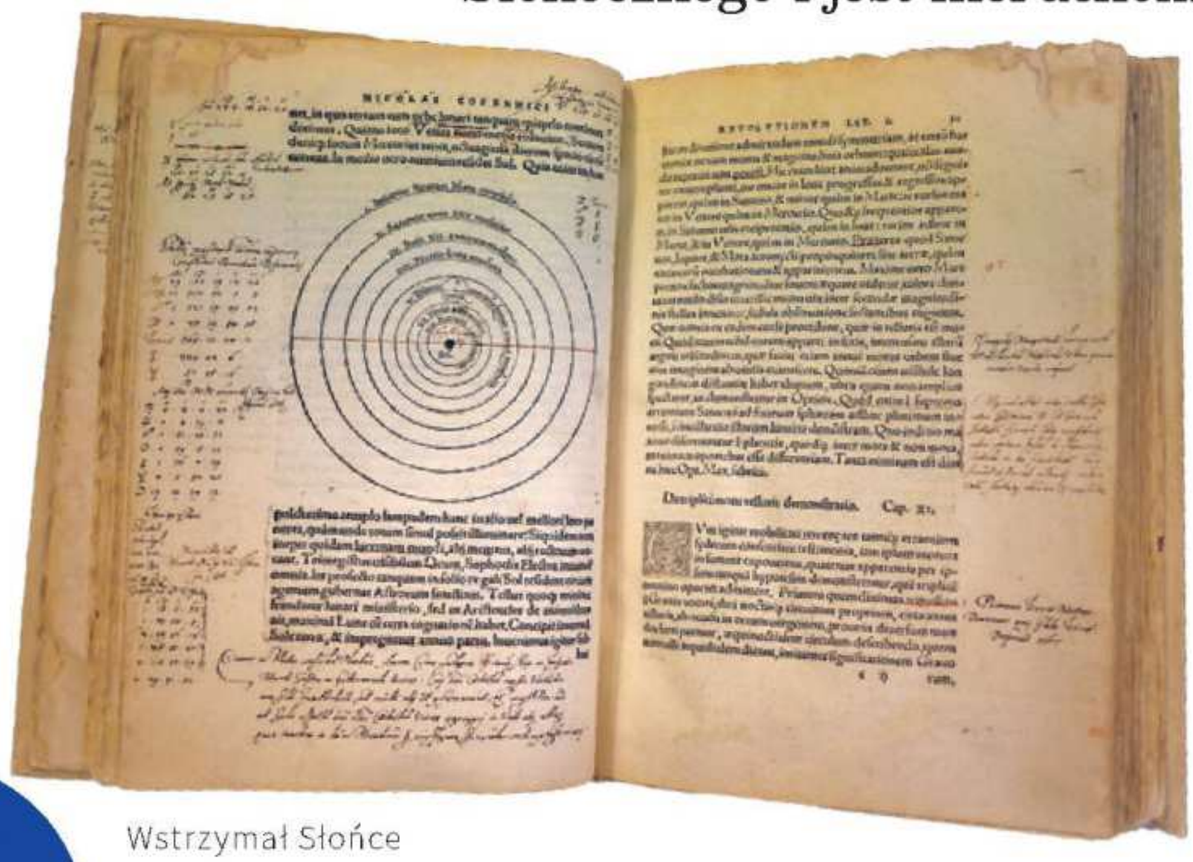
Jan Matejko, *Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem*

Kopernik był wszechstronnie uzdolniony. Znał kilka języków obcych, był genialnym astronomem, matematykiem, prawnikiem, lekarzem i duchownym.

Wiele lat życia uczony spędził we Fromborku, gdzie prowadził obserwacje astronomiczne. Swoje spostrzeżenia opisał w księdze **„O obrotach sfer niebieskich”**.

Kopernik odkrył, że Słońce znajduje się w środku Układu Słonecznego i jest nieruchome, a Ziemia i inne planety krążą wokół niego. To odkrycie burzyło dotychczasowe poglądy. Uważano bowiem, że to właśnie Ziemia jest w centrum świata, a Słońce krąży wokół niej. Dzieło Kopernika wpisano na listę ksiąg zakazanych, czyli takich, których nie wolno było czytać. Dopiero po 300 latach odkrycie wielkiego astronoma zostało przez wszystkich uznane.

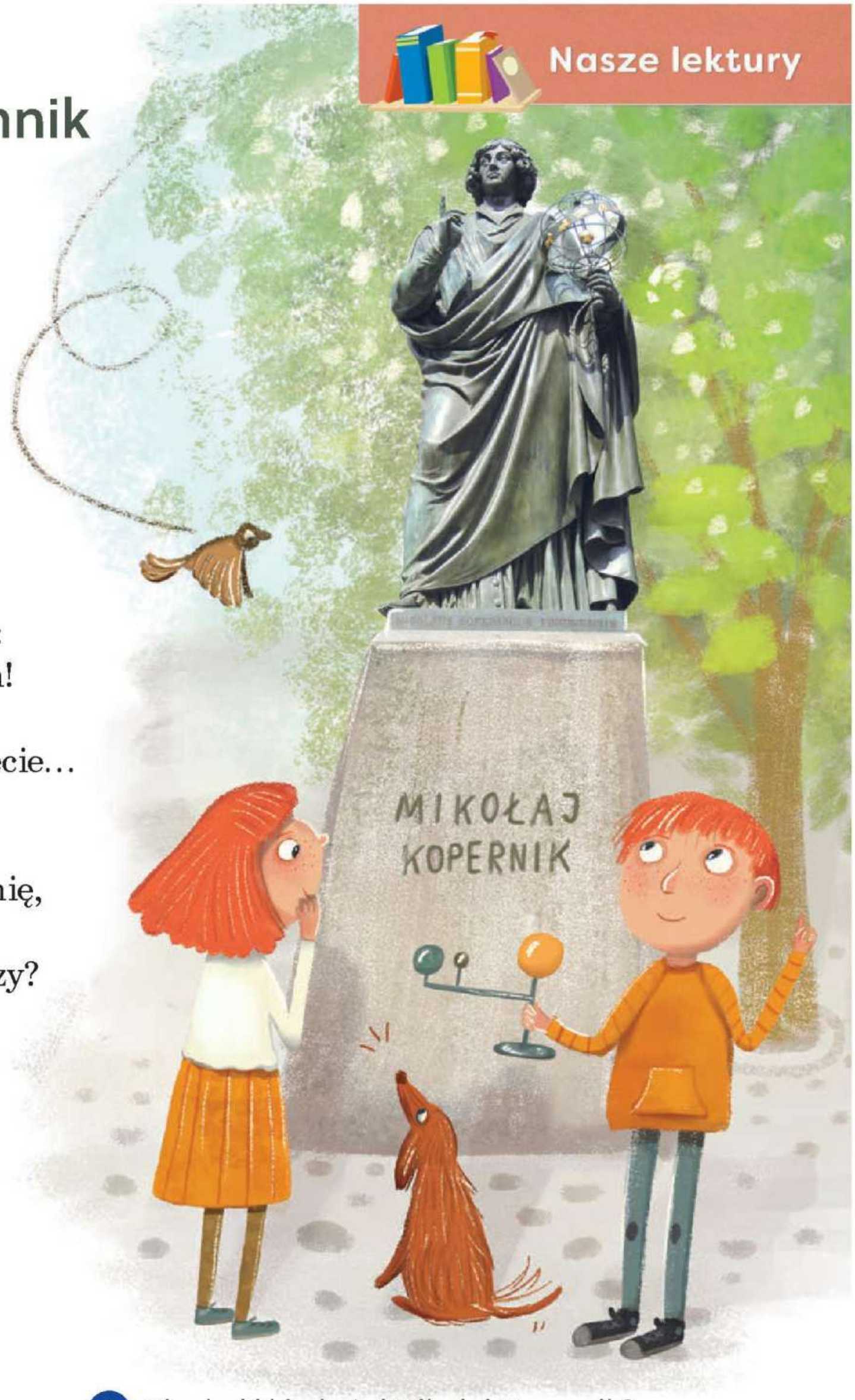

Dzieci stawiają pomnik

– Przy ulicy Astronomów
stoi bardzo dużo domów,
lecz brakuje tu pomnika
Mikołaja Kopernika –
tak powiedział pan Astronom,
kiedy szedł na spacer z żoną.

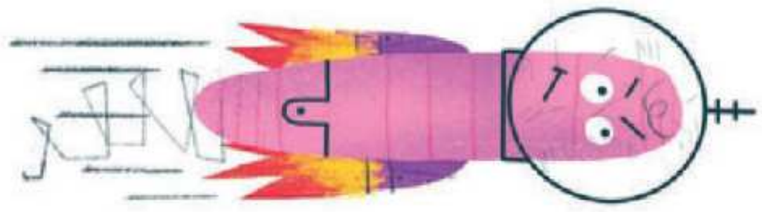
Popatrzyła bliźniąt para:
– Nie ma, ale będzie zaraz,
będzie pomnik Kopernika,
bo Kopernik wart pomnika!
Skrzyknął chłopców Teleskopek:
– Do mnie, chłopcy! Tu, galopem!
Co Kopernik robił? Wiecie?
– On coś odkrył pierwszy w świecie…
– Mnie obiło się o uszy,
że Kopernik Ziemię ruszył.
– Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię,
polskie wydało go plemię.
– Wstrzymał Słońce? Co to znaczy?
– Ja wam mogę wytłumaczyć! –
tak oznajmił Teleskopek,
więc postawmy tu dwukropek:
Tata mówił, że przed laty
ludzie się nie znali na tym
i nie wiedział nikt z uczonych,
jak ten świat jest urządzony.
„Słońce krąży wokół Ziemi" –
powtarzali ci uczeni
i pojęcia żaden nie miał,
że to właśnie krąży Ziemia.
Krąży, krąży i bez końca
kręci się dokoła Słońca!
To Kopernik odkrył pierwszy
i stąd właśnie jest ten wierszyk:
„Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię,
polskie wydało go plemię".
Zróbmy pomnik Kopernika,
bo Kopernik wart pomnika!

Wanda Chotomska

1. Kim był i kiedy żył Mikołaj Kopernik?
2. Co odkrył słynny astronom?
   Odczytaj mówiący o tym fragment wiersza.
3. Dlaczego jego dzieło „O obrotach sfer niebieskich" było zakazaną księgą?
4. W jaki sposób czcimy pamięć o wielkim Polaku?
5. Obejrzyjcie obraz na stronie obok.
   Powiedzcie, jak przedstawił Mikołaja Kopernika wielki polski malarz Jan Matejko.

Robale z Jowisza

– Bum! Łup! Prast! – Alicja siedziała z nosem w telefonie i wydawała dziwne dźwięki. Nie zauważyła, że minęła już przerwa, a do klasy weszła pani. Nauczycielka stanęła nad dziewczynką i przyglądała się ekranowi jej urządzenia. Na tym ekranie trwała właśnie wojna między Alicją a Robalami z Jowisza.

– Proszę pani, ona tak cały czas! – poskarżyła się Klara. – Wciąż tylko gra! Jak nie na telefonie, to na komputerze! Nie można z nią pogadać, pobawić się, spotkać…

– Halo! Ziemia do Alicji! – zawołała pani nauczycielka.

Dziewczynka z trudem oderwała wzrok od ekranu.

– Martwię się o ciebie – powiedziała pani. – Podobno z powodu gry zaniedbujesz koleżanki. Jesteś też mniej uważna na zajęciach.

– No bo… muszę uratować galaktykę!

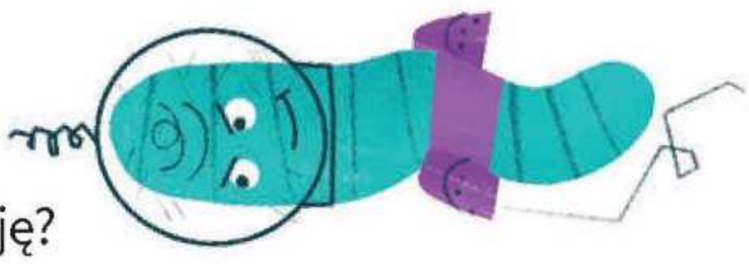
– Galaktyka przetrwa bez ciebie – stwierdziła pani. – A ty zajmij się ratowaniem swoich przyjaźni i wyników w nauce. To twoja nowa misja! Tu, na planecie Ziemia!

– Tak jest! – zawołała dziewczynka. – Melduję gotowość… i przepraszam. Koniec z tą głupią grą!

– A co z Robalami? – zapytała Klara.

– Muszą poczekać. Przez najbliższych tysiąc lat świetlnych nie będę miała dla nich czasu! – odparła Alicja i przytuliła przyjaciółkę.

Rafał Witek

1. Jak Alicja spędzała wolny czas? Dlaczego pani martwiła się o Alicję?
2. Jaką nową misję wyznaczyła dziewczynce pani?
3. Przeczytaj głośno fragment opowiadania, który najbardziej ci się podoba.
4. Jakich rad możecie udzielić wielbicielom gier komputerowych?
5. Gry planszowe to wspaniała okazja do wspólnej zabawy. Wykonajcie w parach prostą planszę do gry kosmicznej.

Bezpieczny internet

Korzystaj z internetu tylko za zgodą rodziców.

Nie podawaj swojego imienia i nazwiska oraz adresu osobom poznanym w internecie.

Jeśli coś cię zaniepokoi, natychmiast powiedz o tym rodzicom lub opiekunom.

Zbyt długie korzystanie z komputera jest szkodliwe dla zdrowia.

Nie spotykaj się z osobami poznanymi w sieci.

Szanuj innych, umieszczaj tylko prawdziwe i kulturalne treści.

1. O czym należy pamiętać, żeby bezpiecznie korzystać z komputera?
2. Jak myślisz, dlaczego nie można ufać osobom poznanym w sieci?
3. Jak rozumiecie stwierdzenie: Internet jest pożyteczny, ale może być niebezpieczny? Wyjaśnijcie je wspólnie.
4. Przeczytaj uważnie rady dotyczące bezpiecznego korzystania z internetu i spróbuj je wymienić z pamięci.

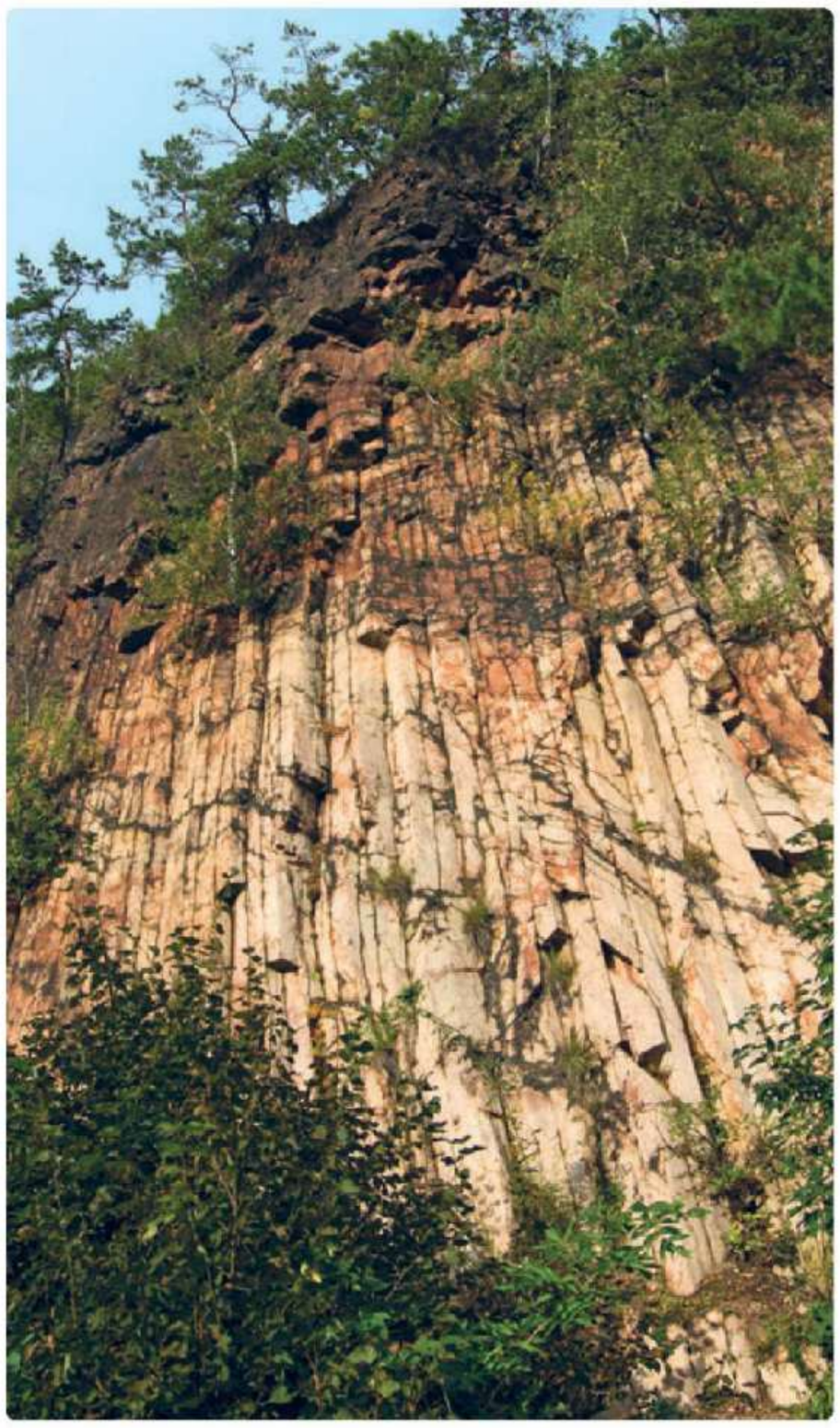
Kosmiczne krajobrazy w Polsce

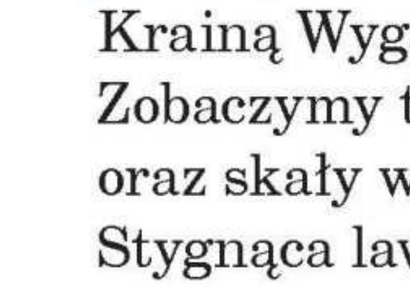
Nie musimy wyruszać w kosmos, żeby podziwiać kosmiczne krajobrazy. Przyjrzyjmy się wulkanom, kraterom i innym zaskakującym atrakcjom Polski.

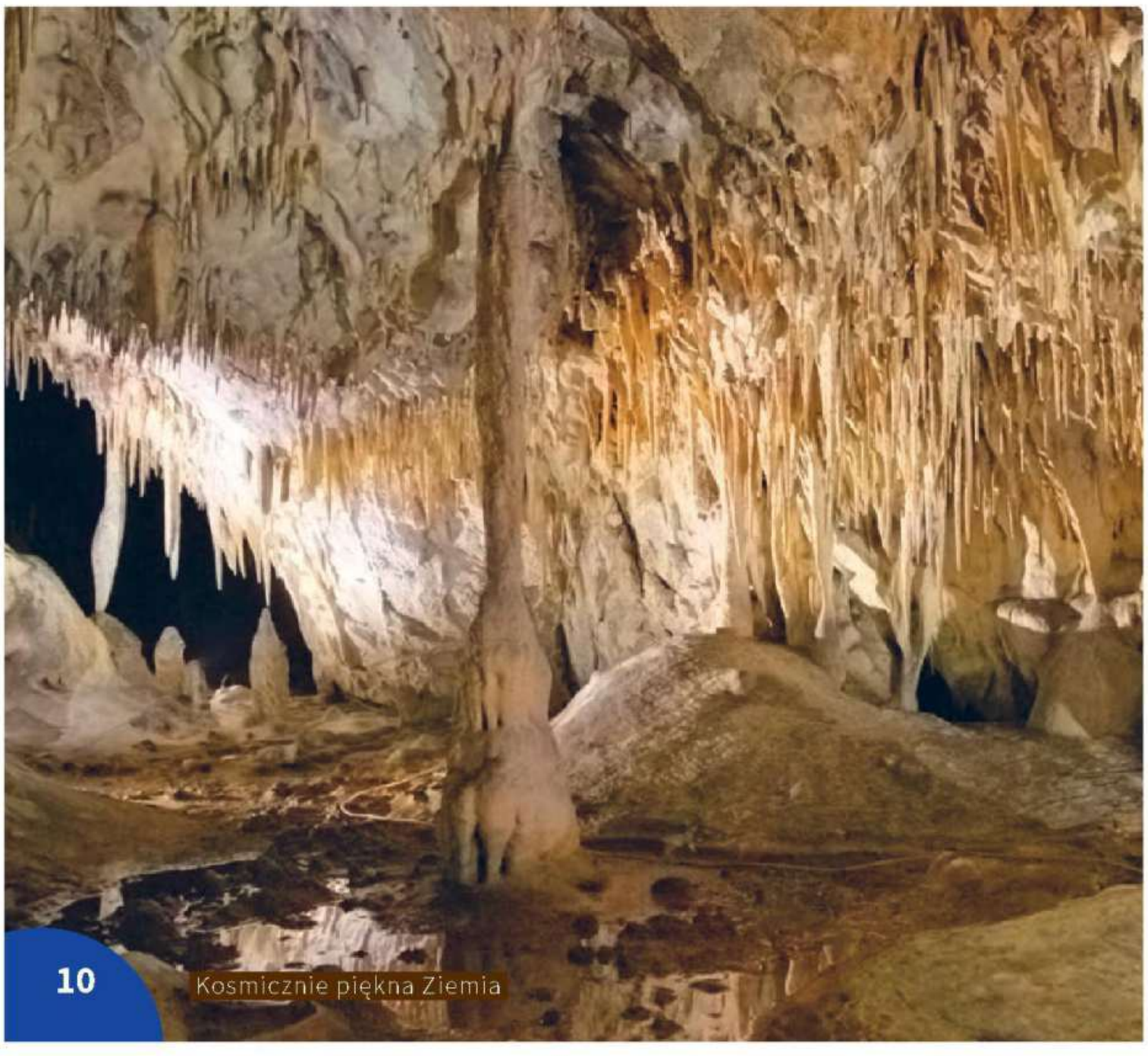
Góry Kaczawskie są zwane Krainą Wygasłych Wulkanów. Zobaczymy tu nieczynne wulkany oraz skały wulkaniczne – bazalty. Stygnąca lawa pękała, tworząc charakterystyczne bazaltowe słupy.

Jaskinia Raj składa się z licznych sal i korytarzy. Zdobią je kamienne sople. Te zwisające ze stropu jaskini to stalaktyty, a te sterczące z jej dna – stalagmity. Zwiedzający mogą też podziwiać szczątki prehistorycznych zwierząt, takich jak mamuty i nosorożce włochate. Jaskinia Raj jest rezerwatem przyrody.

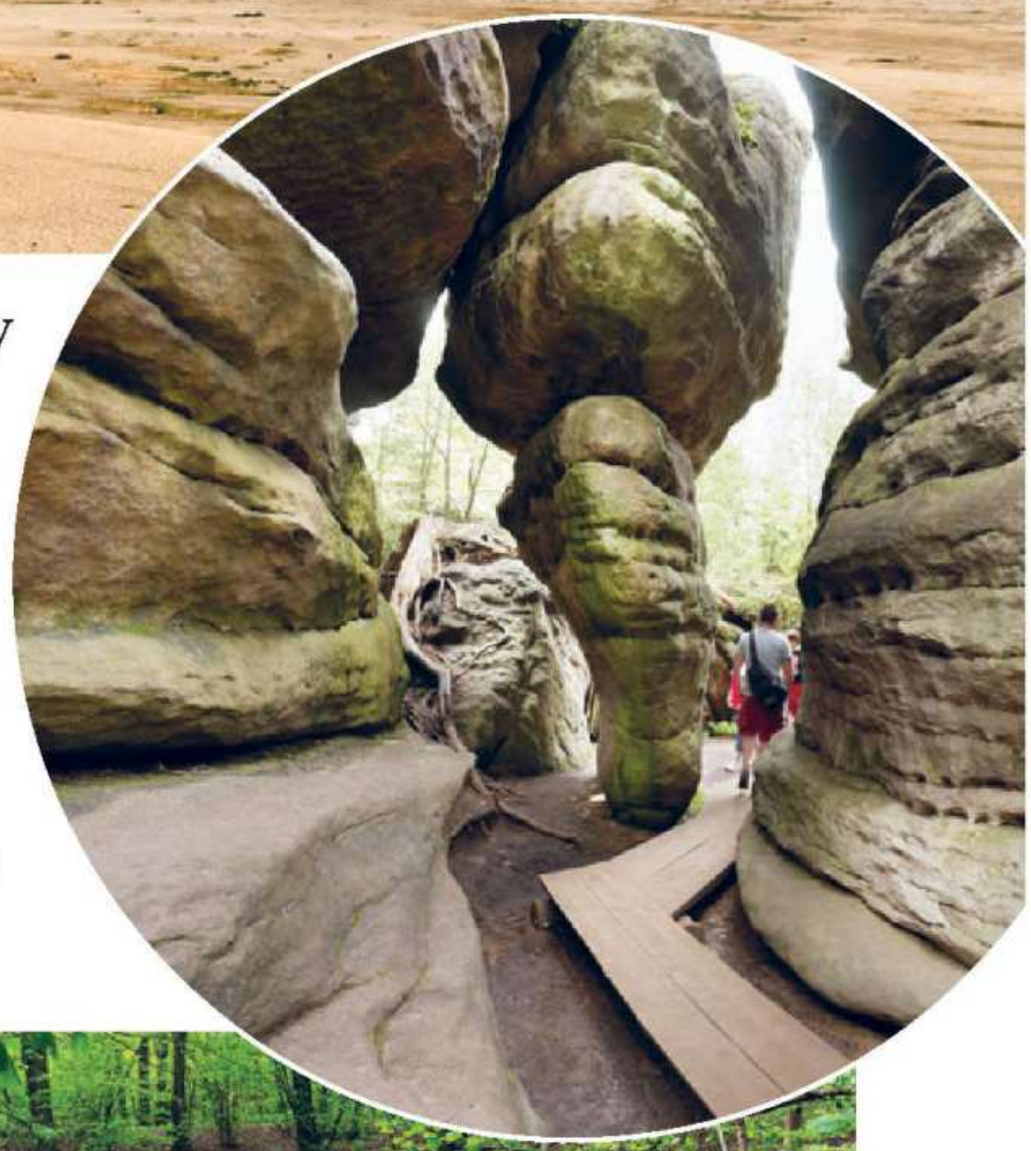

REZERWAT PRZYRODY

Rezerwaty przyrody to szczególnie chronione obszary. Ludzie zakładają je po to, żeby ocalić przyrodę w jej naturalnym kształcie.

Pustynia Błędowska to największy pustynny teren w Polsce. Zobaczymy tu pozbawione roślin wydmy. Zdarzają się tu też burze piaskowe. Obecnie teren ten coraz bardziej zarasta roślinnością i obszar pustynny się kurczy.

Błędne Skały to duża grupa skał o bardzo ciekawych kształtach, którym zawdzięczają swoje nazwy, na przykład Kurza Stopka, Skalne Siodło. Przejścia między nimi tworzą labirynt wąskich korytarzy i zaułków – łatwo tam zabłądzić!

Grzyb skalny w Zegartowicach jest skałą o nietypowym kształcie. Został on wyrzeźbiony przez wodę, która płynąc po powierzchni ziemi, powoli niszczyła jego dolną część. Skała ta jest pomnikiem przyrody.

Rezerwat **Meteoryt Morasko** chroni jedno z największych na świecie skupisk kraterów, czyli zagłębień, które utworzyły spadające na ziemię odłamki kosmicznych skał. Kratery powstały kilka tysięcy lat temu podczas deszczu meteorytów żelaznych.

1. Porozmawiajcie o tym, które z wymienionych atrakcji chcielibyście zobaczyć. A może w którymś z tych miejsc już byliście?
2. Poszukajcie informacji dotyczących atrakcji przyrodniczych znajdujących się w waszej okolicy.
3. Zastanówcie się, czy w waszej okolicy znajduje się jakiś rezerwat lub pomnik przyrody.

POMNIK PRZYRODY

Pomniki przyrody to objęte ochroną pojedyncze, cenne elementy przyrody, na przykład stare drzewa, głazy, jaskinie, źródła.

Zwariowana rodzina

Już od samego rana
moja rodzina
jest zwariowana.
Ledwo wstanie,
łapie się za łamigłówki:
dziadek rozwiązuje szarady,
a babcia – krzyżówki.
Mama,
zamiast gotować obiadek,
głowi się nad tuzinem zagadek.
Na biurku taty
same magiczne kwadraty.
W labiryncie
zabłądziła starsza siostra,
no a dla mnie
– oczywiście –
rebus został.
Nad rebusem będę siedział
aż do rana.
I niech kto powie,
że moja rodzina
nie jest zwariowana!

Marek Głogowski

1. Jak członkowie rodziny chłopca spędzają wolny czas? Dlaczego jego rodzina została nazwana zwariowaną?
2. Porozmawiajcie o swoich ulubionych grach i łamigłówkach.
3. Podzielcie się na grupy i ułóżcie własne krzyżówki, rebusy lub zagadki.
4. Wyjaśnij, dlaczego rozwiązywanie łamigłówek może uczyć i rozwijać.

Znaki przestankowe, które mam w głowie

Od soboty chodzą mi po głowie
dobrze znane znaki przestankowe.
Doskonale wiem, kiedy napisać
małą kropkę . lub znak zapytania ?,
albo wykrzyknik ! na końcu zdania.

A gdy zechcę wyliczać przedmioty,
ciekawostki i różne nowinki,
wtedy na pewno będą potrzebne
dwukropek : oraz liczne przecinki ,,,.

1 Przeczytaj rymowankę. Wymień wyróżnione w tekście znaki przestankowe. Wyjaśnij, kiedy je stosujemy.

2 Zapisz w zeszycie zdanie o członkach twojej rodziny, stosując znaki przestankowe. Popatrz na wzór zapisu.

Moja wspaniała rodzina to: dziadek, babcia, mama, tata, starsza siostra, ja.

3 Zapisz w zeszycie, używając poprawnie znaków przestankowych, co lubią robić członkowie twojej rodziny. Popatrz na wzór.

Lubimy rozwiązywać różne łamigłówki: rebusy, krzyżówki, zagadki, kwadraty magiczne, labirynty.

Na końcu zdania możemy napisać . lub ?, lub !.
Przy wyliczaniu wyrazy oddzielamy od siebie ,.
Przed wyliczeniem możemy postawić :.

Wyprawa na Antarktydę

Antarktyda jest kontynentem położonym wokół **bieguna południowego**. Panują tu najniższe temperatury na świecie. Centrum kontynentu jest pozbawioną życia, lodową pustynią. Na wybrzeżu i wyspach klimat jest nieco łagodniejszy. Zobaczymy tam najwięcej zwierząt, znajdziemy nawet rośliny.

pingwiny Adeli

pingwin cesarski

Pingwiny nie potrafią latać, świetnie za to pływają i nurkują w poszukiwaniu ryb, które są ich pokarmem. Skrzydła tych ptaków mają kształt płetw. Gęste pióra i gruba warstwa tłuszczu pod skórą chronią pingwiny przed zimnem.

foka Weddella

lampart morski

słoń morski

Foki są ssakami – rodzą młode i karmią je mlekiem. Większość czasu spędzają w wodzie. Nurkując, potrafią wstrzymać oddech przez bardzo długi czas. Mają ciało o opływowym kształcie, grubą warstwę tłuszczu i kończyny przekształcone w płetwy.

Przybrzeżne wody Antarktydy tętnią życiem. Bliżej powierzchni unoszą się glony, pływa wiele ryb i drobniejszych zwierząt. Głębiej spotkamy ogromne morskie ssaki, na przykład orki oraz płetwale karłowate. Głównym pokarmem większości tutejszych zwierząt są kryle.

Latem temperatura powietrza na wybrzeżu wynosi około zera stopni. To wystarcza, by występowały tu różne **porosty** i **mchy.**

Z **roślin kwiatowych** znajdziemy tu tylko dwa gatunki.

mech

kolobant antarktyczny

śmiałek antarktyczny

porosty

glony

płetwal karłowaty

kryl

orka

1. Wymień ptaki i ssaki żyjące na Antarktydzie. Jakie jeszcze zwierzęta tam występują?
2. Opowiedz o tym, co chroni przed zimnem zwierzęta żyjące na terenie podbiegunowym.
3. Pomyśl i wyjaśnij, dlaczego na Antarktydzie spotyka się tak niewiele gatunków roślin.

O pingwinie, który narzekał

Młody **pingwin** cesarski skarżył się starszemu **pingwinowi**.

– Dlaczego mieszkamy na Antarktydzie? Wolałbym jakieś cieplejsze miejsce. Na przykład wyspy Galapagos…

– Drogi młody **pingwinie**! – odparł starszy. – Pierwszy raz widzę **pingwina** cesarskiego, który narzeka. Owszem, tu gdzie żyjemy, jest zimno, ale to dla nas nic. Potrafimy razem z innymi **pingwinami** spędzać w lodowatej wodzie dużo czasu. Potrafimy przewędrować nawet sto kilometrów, żeby złożyć jajo. Potrafimy nie jeść przez dwa miesiące, w oczekiwaniu na wyklucie się młodego **pingwina**. Przetrzymujemy tak największe mrozy! A poza tym żadne **pingwiny** nie mogą równać się z nami wzrostem ani wagą. I co ty na to?

– Ojej! Nie wiedziałem, że jestem takim niezwykłym **pingwinem**! W takim razie już nie będę narzekał. A na Galapagos pewnie byłoby mi za gorąco.

Wojciech Widłak

1. Dlaczego młody pingwin był niezadowolony, że mieszka na Antarktydzie?
2. Co przekonało młodego pingwina, że jest wyjątkowy?

- Przeczytaj wyróżnione w tekście wyrazy. Co zauważasz?

Język polski bez tajemnic !?

Rzeczowniki w zdaniach mogą mieć różne formy:
pingwin, pingwinowi, pingwinom, pingwiny, pingwinami, pingwinów, pingwina, pingwinach.

Opis pingwina

1 Przyjrzyj się pingwinom na zdjęciu. Opisz ustnie pingwina, korzystając z wyrazów w ramce. W razie potrzeby zmień ich formę.

Pomocne słowa

pokrytym piórami • białym i czarnym • krótki, mocny • grzbiet i szyja • biały • biała obwódka • małe skrzydła • postawa wyprostowana • różowe • ślizga się

Pingwin Adeli żyje na Antarktydzie.
Jest ptakiem . . . w kolorze . . . . Ma małą główkę i . . . dziób. Jego głowa, . . . są czarne, a brzuch . . . . Wokół oczu można dostrzec . . . , dlatego jest nazywany białookim.
Nie potrafi latać, za to bardzo dobrze pływa. W wodzie odpycha się . . . jak płetwami. Po lądzie chodzi w . . . . Powoli drepcze na krótkich, . . . nogach. Czasami . . . na brzuchu.
Pingwin to niezwykły ptak.

2 Napisz w zeszycie, jak wygląda pingwin.

Lekcja serdeczności

Pani weszła do klasy z tajemniczą miną.

– Dziś jest szczególny dzień. Czy ktoś wie jaki? – zapytała.

– Walentynki! – krzyknęliśmy wszyscy.

– Właśnie! Dlatego możemy przekazać sobie wiele serdecznych słów.

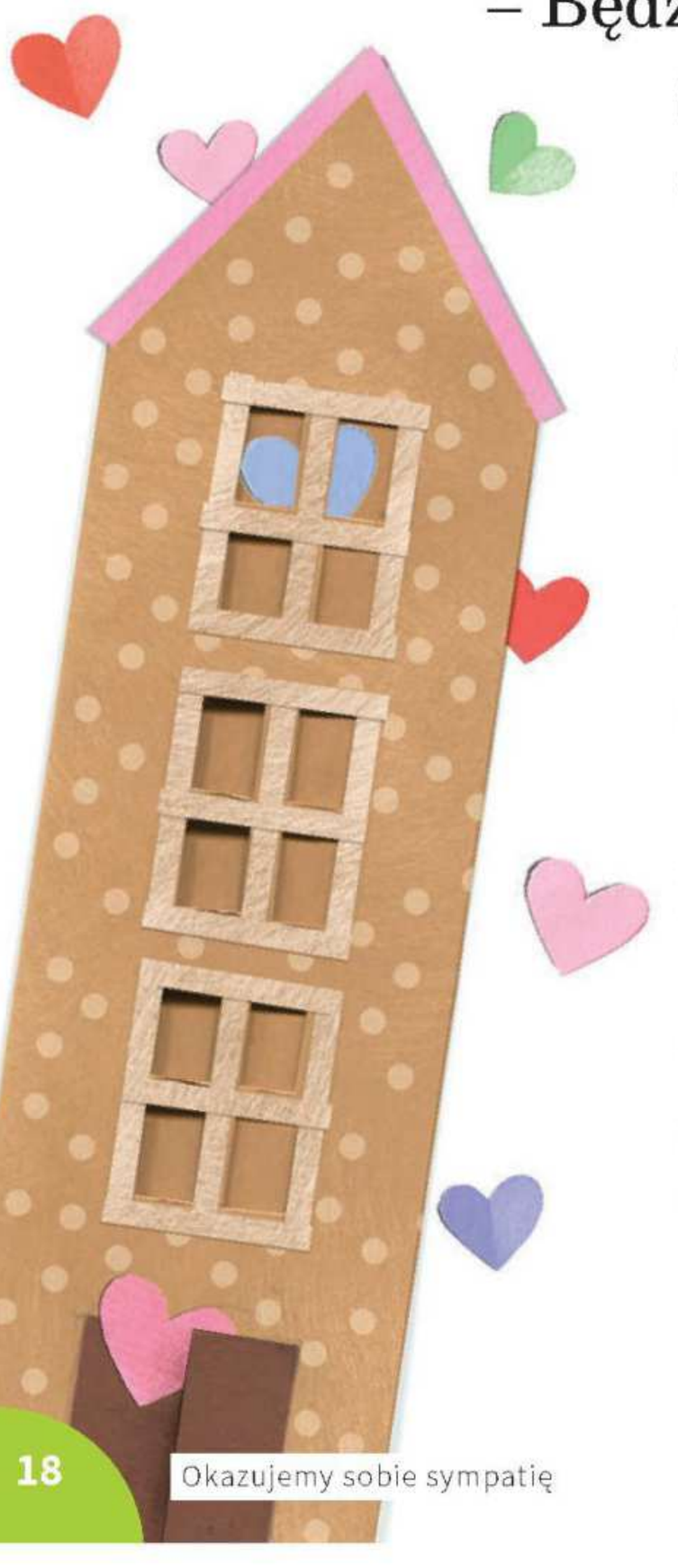
– …i walentynkowe kartki! – ucieszyła się Zuzia.

– Tak. Ja już w domu przygotowałam specjalną walentynkę. – Pani pokazała piękne serduszko. Wszyscy od razu zapragnęli je dostać.

– Skoro każdy marzy o kartce, bierzmy się do roboty! – zarządziła pani.

Ala wycięła z papieru stokrotkę.

– Będzie dla Krzysia, bo dba o szkolne kwiaty – szepnęła do Zosi, która malowała śliczny **domek**.

– Dam go Stasiowi – wyjaśniła Zosia cichutko. – Mówił, że chce zbudować najwyższy **dom** na świecie.

Adaś zrobił samolot, żeby jak najszybciej doleciał do Kasi z wiadomością, że jest sympatyczna. Hania narysowała klatkę.

– To będzie **domeczek** dla papugi mojej przyjaciółki, Jadzi – zdradziła Filipowi.

– A można zrobić jedną walentynkę dla wszystkich **domowników**? – zapytał Olek i cała klasa wybuchnęła śmiechem, bo Olek ma dużą rodzinę.

Julka namalowała zimowe drzewa.

– Mój dziadek jest amatorem, najbardziej lubi siedzieć w domu, więc chcę mu dać las – wyjaśniła.

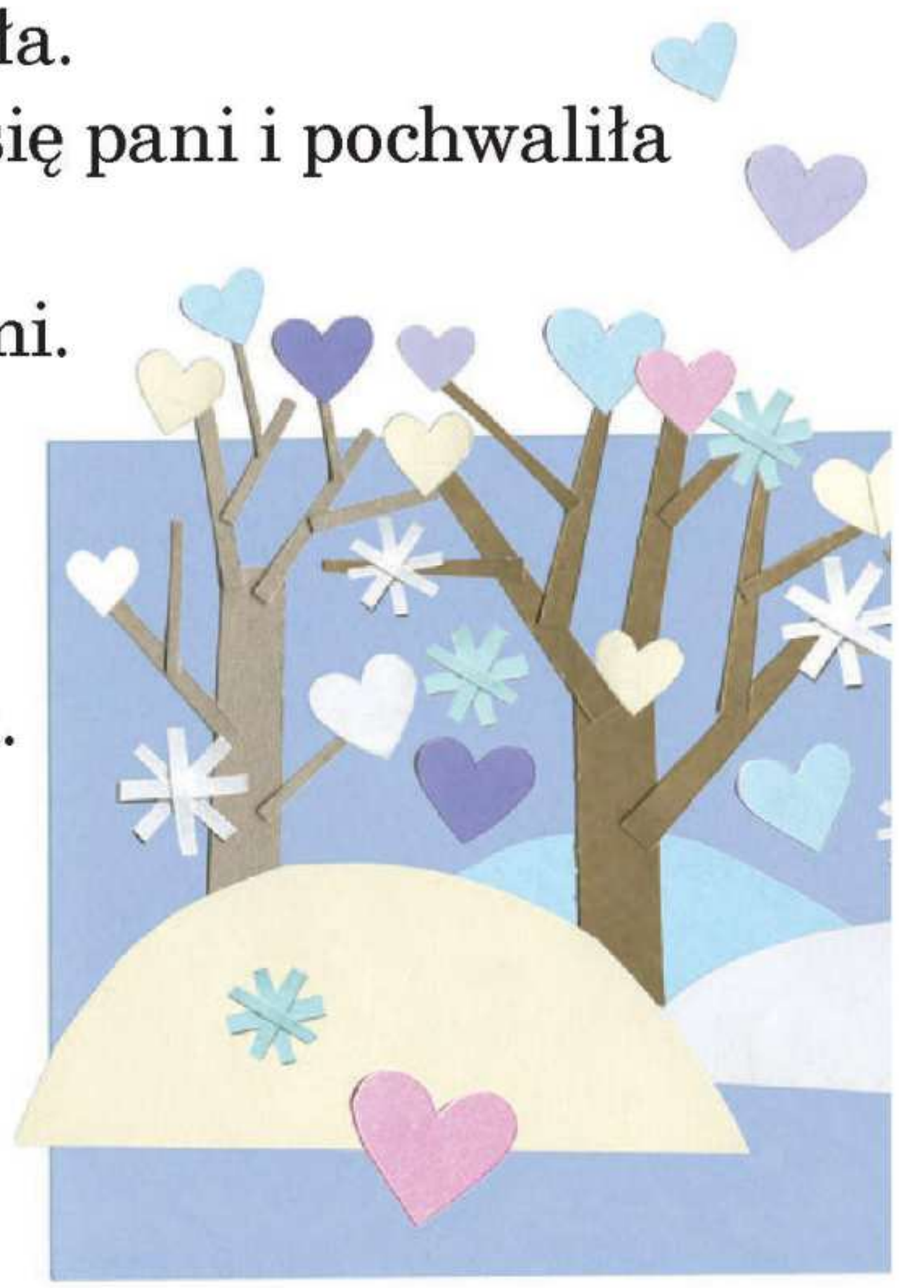
– **Domatorem**, Julciu – uśmiechnęła się pani i pochwaliła pomysł. – Dziadek na pewno się ucieszy.

Potem wszyscy wymieniali się kartkami. Serduszko od pani było dla całej klasy i każdy mógł przeczytać, jaki jest wyjątkowy.

– Miło dostać walentynkę – ogłosił Olek.

Reszta zgodnie przytaknęła. W klasie zrobiło się jakoś tak ciepło, serdecznie, niemal **domowo**. Jak w prawdziwej rodzinie. I tym razem nikt nie czekał na przerwę.

Barbara Kosmowska

1. Przeczytajcie, kto i dla kogo zrobił kartki walentynkowe. Dlaczego właśnie takie?
2. Wyjaśnij, dlaczego tekst nosi tytuł „Lekcja serdeczności”. Czego nauczyły się dzieci podczas tych zajęć?
3. Zaproponujcie, jakie kartki walentynkowe można dać konkretnym osobom z waszej klasy. Przygotujcie je.

- Przeczytajcie wyróżnione w tekście wyrazy. Powiedzcie, co je łączy.

dom

domek **domeczek** **domownik** **domowo** **domator**

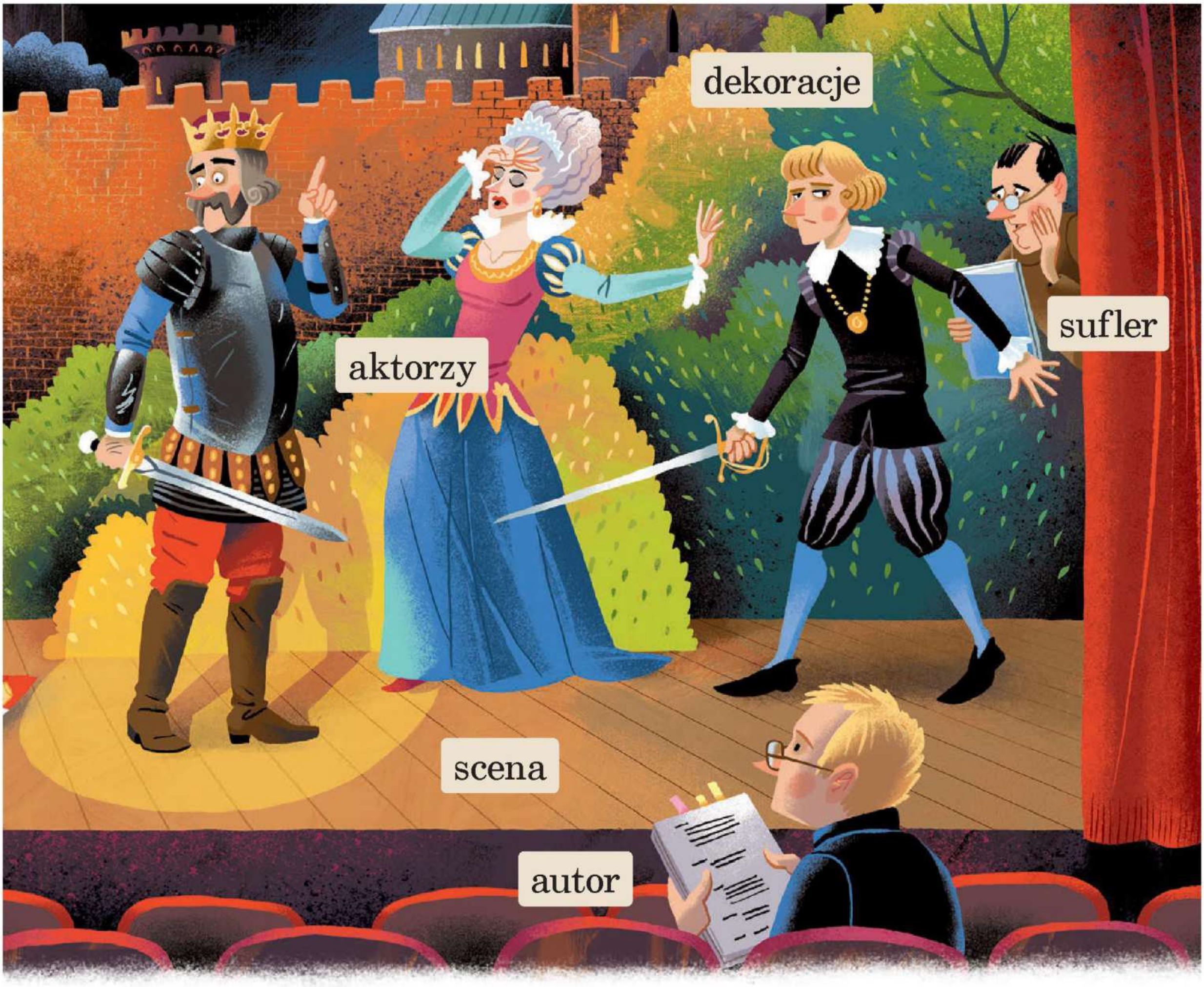
Język polski bez tajemnic !?

Grupa wyrazów pochodzących od wspólnego „przodka” to **rodzina wyrazów**. Wyrazy z jednej rodziny mają wspólną cząstkę.

Teatr to magiczne miejsce. Każde przedstawienie dostarcza nam wielu niezapomnianych wrażeń. Czy wiecie, że w teatrze pracują nie tylko aktorzy?

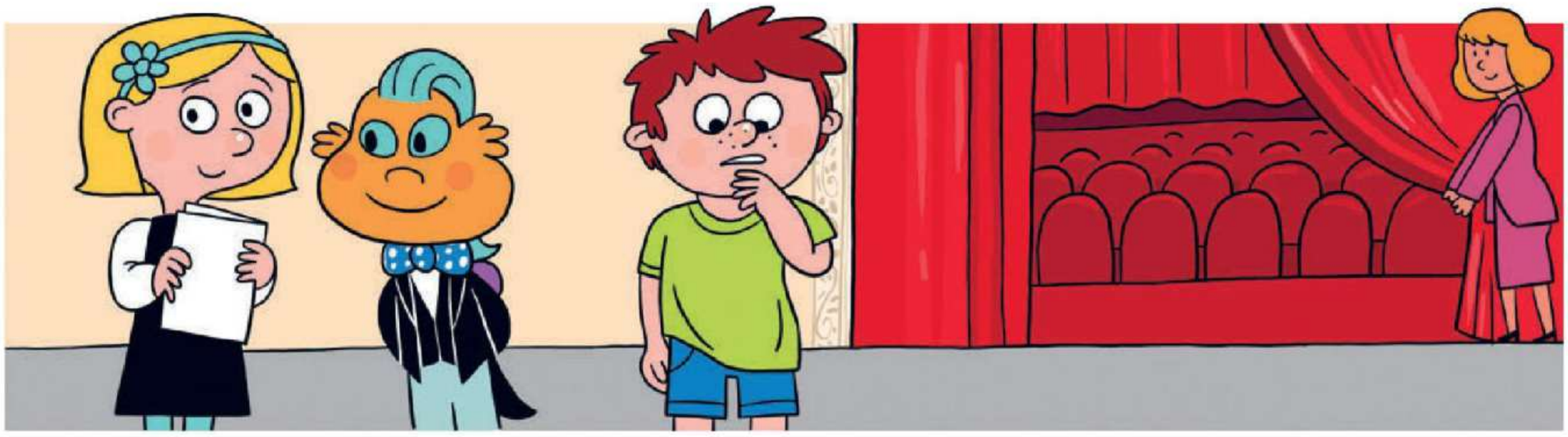
Autor pisze sztuki. **Reżyser** dobiera aktorów, udziela im wskazówek, jak powinni odgrywać swoje role. Odpowiada za całe przedstawienie. Na scenie grają **aktorzy**. Recytują z pamięci długie teksty. Czasami zdarza się, że aktor zapomni, co ma powiedzieć. Wtedy dyskretnie podpowiada mu **sufler**. **Scenograf** ustala z reżyserem wygląd dekoracji, strojów, rekwizytów i je projektuje. **Charakteryzator** potrafi za pomocą makijażu i fryzury zamienić aktorkę w piękną królewnę lub

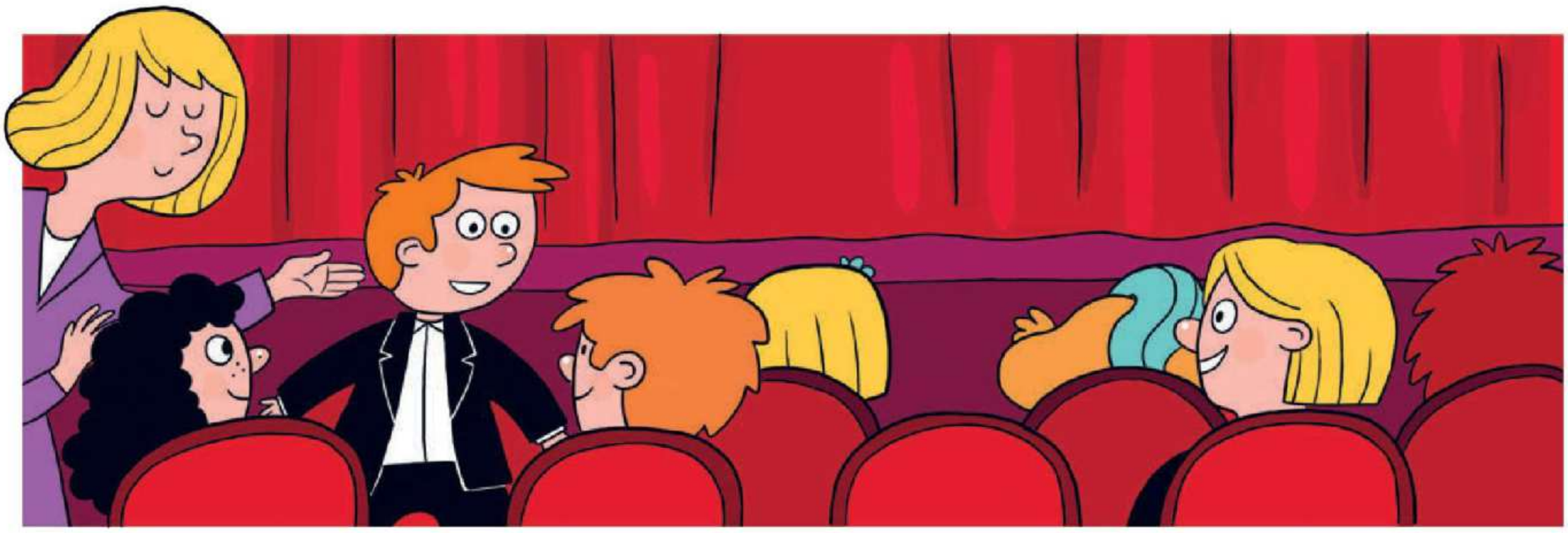
szpetną wiedźmę. W teatrze pracuje także **inspicjent**, który w czasie spektaklu czuwa nad tym, żeby w odpowiednich momentach: na scenę wchodzili aktorzy, zmieniano dekoracje, zapalano światła reflektorów lub by rozległy się efekty dźwiękowe, na przykład uderzenia pioruna, odgłosy zwierząt. Jak widzicie, potrzeba starań wielu osób, żeby wzbudzić zachwyt widzów.

1. Wymień osoby pracujące w teatrze. Na czym polega praca każdej z nich?
2. Kto, twoim zdaniem, jest w teatrze najważniejszy? Uzasadnij swoją odpowiedź.
3. Które osoby pracują w czasie przedstawienia, ale są niewidoczne dla widzów?
4. Wyobraź sobie, że inspicjent pomylił przedstawienia. Co może się wtedy stać?

W teatrze

Zadbaj o swój strój.

Przyjdź co najmniej 10 minut przed rozpoczęciem spektaklu.
Między rzędami przechodź zawsze przodem do siedzących osób.

Nie wnoś jedzenia i picia na widownię. Wyłącz telefon
i zachowaj ciszę.

1. Jak powinniśmy zachowywać się w teatrze? Opowiedz na podstawie ilustracji.
2. Dlaczego nie należy spóźniać się na przedstawienie?
3. Dlaczego podczas przedstawienia nie wolno używać smartfonów ani wstawać z miejsc?
4. W jaki sposób widzowie mogą okazać swoje uznanie aktorom i reżyserowi?

Teatr lalkowy

W lalkowym teatrze
jest na co popatrzeć,
bo przecież to frajda
prawdziwa
zobaczyć, jak lalka
ożywa,
jak mówi, jak śpiewa,
jak wszystkich olśniewa,
gdy tańczy,
a tańczy jak żywa.
Po takim spektaklu
już w domu,
nie mówiąc nic o tym
nikomu,
z lalkami i misiem
pluszowym
bawimy się w teatr
lalkowy.

I gdyby mój tata
lub mama
widzieli, jak bawię się
sama,
to mieliby na co
popatrzeć,
zupełnie tak jak
w teatrze.

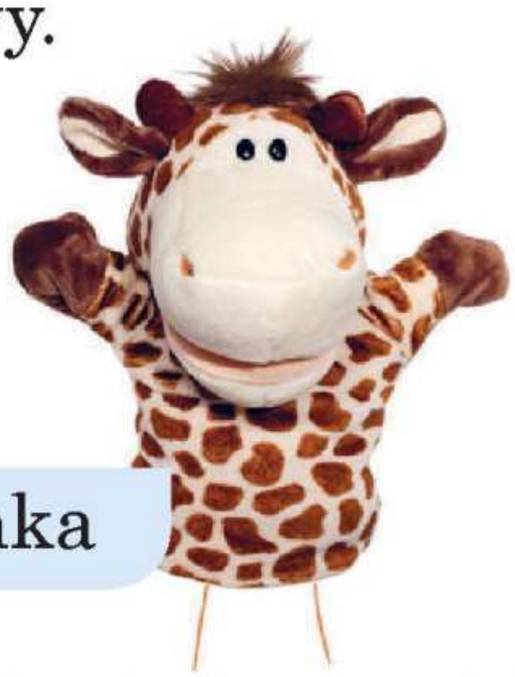
Marek Bartkowicz

marionetka

jawajka

pacynka

kukiełka

1. Na podstawie wiersza powiedz, dlaczego warto obejrzeć przedstawienie lalkowe.
2. Jakie lalki można zobaczyć w teatrze lalkowym? W jaki sposób one „ożywają”?
3. Jak sądzisz, jakie umiejętności powinien mieć aktor lalkarz?
4. Powiedzcie, co jest niezbędne, żeby pobawić się w teatr w domu.
5. Dobierzcie się w pary. Jedno z was niech będzie marionetką, a drugie lalkarzem, który pociąga marionetkę za niewidzialne sznurki.

Dużo czyta małemu

Ryby mają głos!

Ryby nie mówią, wiadomo. A jednak z powodu ryb zrobiło się u nas w szkole głośno.

Zaczęło się od tego, że nasza klasa postanowiła zrobić przedstawienie kukiełkowe o rybach. Nie o wszystkich, bo musiałoby być bardzo długie, tylko o mieszkańcach rzek.

– Ja zrobię kukiełkę piranii! – zawołał od razu Stefek, ale mu wytłumaczyliśmy, że w polskich rzekach nie ma piranii. Na szczęście, bo są bardzo niebezpieczne.

Potem każdy zrobił jakąś kukiełkę rybki. Żeby się nie pogubiły, włożyliśmy je wszystkie do pudełka. Jedno z nas miało się o nie zatroszczyć. Nie powiem kto, bo to nie takie ważne. W każdym razie na dwa dni przed przedstawieniem pudełko mi zginęło! Cała klasa go szukała i nic. Przepadło jak kamień w wodę.

– Słuchajcie, nasze rybki muszą się znaleźć – powiedziała Basia. – Wiecie co? Napiszmy ogłoszenie!

– Lepiej kilka ogłoszeń – dodałem. – Rozkleimy je po całej szkole.

I tak zrobiliśmy. Każde ogłoszenie było inne. Był plakat z napisem: „Pomocy! Bez ryb nic się nie uda!”. Inny głosił: „Potrzebujemy rybek!”. Jeszcze inny: „Odnieście ryby do Piotrka!”. Stefek narysował wielką piranię i podpisał: „Tej nie szukamy, bo nie mieszka w polskich rzekach”. Zuzia zapisała maczkiem cały plakat. Opowiedziała od początku historię planów przedstawienia. Nie wiem, czy do końca, bo choć czytałem przez całą przerwę, to nie zdążyłem przeczytać.

Nasza akcja odniosła niezwykły skutek. Dziś do szkoły przyniesiono 37 pluszowych rybek przytulanek, „Poradnik wędkarza”, dwa atlasy ryb i jedno akwarium, w którym pływał samotny skalar.

A pudełko z kukiełkami odnalazła nasza pani. Okazało się, że ktoś je odniósł do sekretariatu. I wiecie co? Pani powiedziała, że pojutrze, po naszym przedstawieniu, będziemy się uczyć, jak pisać ogłoszenia. Nie bardzo wiem dlaczego, bo przecież tyle już ich napisaliśmy!

Wojciech Widłak

1. Jakie przedstawienie teatralne przygotowały dzieci?
2. Co zrobiły dzieci, gdy zginęło im pudełko z kukiełkami?
3. Jak zareagowały dzieci z innych klas na ogłoszenia?
4. Jak myślicie, dlaczego pani zaproponowała dzieciom naukę pisania ogłoszenia? Jakie informacje powinny się znaleźć w ich ogłoszeniach?

Ogłoszenie

Wczoraj w świetlicy zginęły potrzebne na przedstawienie kukiełki z kartonu: sum z wąsami z drutu i okoń.

Na znalazcę czekamy w sali 13.

Klasa IIa

Kupię gitarę,
tel. 54694833

Sprzedam rolki,
tel. 12354317

ZAGINĄŁ JAMNIK
21 marca 2025 roku
w okolicy szkoły zaginął rudy jamnik. Ma niebieską obrożę.
Wabi się Hubek.
Znalazcę prosimy o kontakt.
telefon: 45669333

Bartek i Ania

1. Przeczytaj ogłoszenia. Odszukaj ogłoszenia o zgubach. Wskaż informacje: co zginęło, gdzie zginęło, jak wygląda zguba i kto czeka na informację.
2. Czego jeszcze mogą dotyczyć ogłoszenia? Jakie ogłoszenia znajdują się w waszej szkole?

Ogłoszenie to krótka informacja skierowana do wielu osób. Piszemy je, gdy chcemy o czymś poinformować.

W ogłoszeniu o zgubie powinny się znaleźć informacje:

- Co zginęło?
- Gdzie zginęło?
- Jak wygląda zguba?
- Z kim i w jaki sposób się skontaktować?

Nad rzeką

Podczas spaceru nad rzekę odkrywamy mniej znany nam świat – krainę roślin i zwierząt związanych z wodami.

jaskółka brzegówka

trzcina

rak

rogatek

okoń

sum

1. Czy przez twoją miejscowość płynie rzeka? Jak wygląda?
2. Wymień zwierzęta i rośliny wodne. Czy zdarzyło ci się zobaczyć je w rzeczywistości?
3. Porozmawiajcie o tym, w jaki sposób człowiek może zagrażać rzekom. Czy rzeka może być groźna dla człowieka? Jak sądzisz, dlaczego?

wierzba

czapla

bóbr

Źródło to miejsce, w którym woda wypływa spod ziemi, dając początek rzece. Najczęściej znajduje się ono w górach lub na wyżynach. Początkowo wody w rzece jest niewiele i zwykle płynie ona dość szybko.

Ujście rzeki to miejsce, w którym wpada ona do morza lub do innej rzeki. W tym miejscu rzeka jest najszersza i płynie najwolniej.

Zły humorek

Jestem dzisiaj zła jak osa!
Złość mam w oczach i we włosach!
Złość wyłazi mi uszami
i rozmawiać nie chcę z wami!
A dlaczego?
Nie wiem sama.
Nie wie tata, nie wie mama…
Tupię nogą, drzwiami trzaskam
i pod włos kocura głaskam.
Jak tupnęłam lewą nogą,
nadepnęłam psu na ogon.
Nawet go nie przeprosiłam –
taka zła okropnie byłam.
Mysz wyjrzała z mysiej nory:
– Co to znowu za humory?
Zawołałam: – Moja sprawa!
Jesteś chyba zbyt ciekawa.
Potrąciłam stół i krzesło,
co mam zrobić, by mi przeszło?!
Wyszłam z domu na podwórze,
wpakowałam się w kałużę.

Widać, że mi złość nie służy,
skoro wpadłam do kałuży.
Siedzę w błocie, patrzę wkoło,
wcale nie jest mi wesoło…
Nagle co to?
Ktoś przystaje.
Patrzcie! Rękę mi podaje!
Tu ktoś mały, tam ktoś duży –
wyciągają mnie z kałuży.
Przyszedł pies i siadł koło mnie,
kocur się przytulił do mnie,
mysz podała mi chusteczkę:
– Pobrudziłaś się troszeczkę!
Widzę, że się pobrudziłam,
ale za to złość zgubiłam.
Pewnie w błocie gdzieś została,
LECZ NIE BĘDĘ JEJ SZUKAŁA!

Dorota Gellner

1. Opowiedz o zachowaniu rozzłoszczonej dziewczynki. Jaki wpływ miało jej zachowanie na inne osoby i zwierzęta?
2. Przeczytajcie wspólnie fragment mówiący o tym, co się nagle zmieniło. Dlaczego tak się stało? Wyjaśnijcie to własnymi słowami.
3. Jak można poradzić sobie ze złością? Porozmawiajcie o tym.

- Przeczytaj zdania z odpowiednią intonacją.

Ela kopnęła ze złością plecak.
Dlaczego się złościsz?
Odłóż plecak na miejsce!

- Które z tych zdań informuje nas o czymś, które jest pytaniem, a które poleceniem?

Język polski bez tajemnic !?

Ze względu na cel wypowiedzi zdania dzielimy na: **oznajmujące**, **pytające** i **rozkazujące**.
Zdanie oznajmujące przekazuje jakąś informację. Zwykle kończymy je kropką • .
Zdanie pytające służy do zadania pytania. Kończymy je znakiem zapytania ? .
Zdanie rozkazujące wyraża rozkaz, polecenie lub prośbę. Kończymy je wykrzyknikiem ! lub kropką • .

- Posłuchajcie ostatniego fragmentu wiersza czytanego przez nauczyciela. Ustalcie, które ze zdań zakończonych wykrzyknikiem wyraża polecenie lub prośbę. Jak się nazywa takie zdanie?

Król

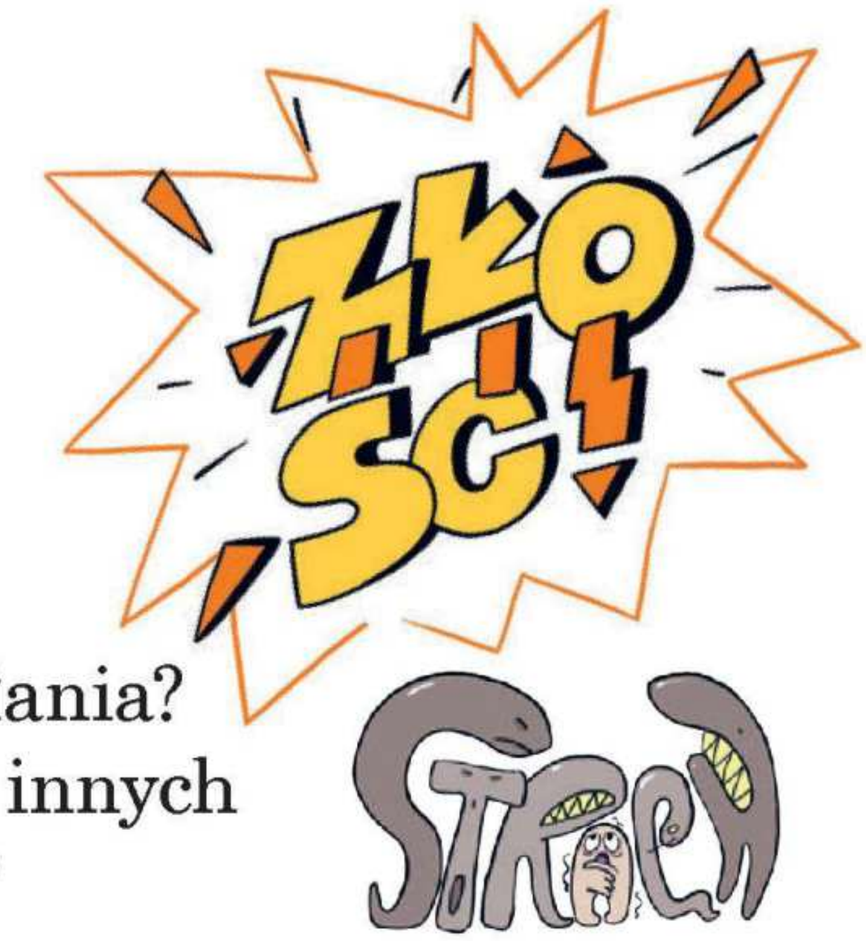
Za szafą szur – szur,
w łazience bul – bul,
za oknem stuk – stuk…
Kto by to być mógł?
Za szafą szur – szur,
za oknem stuk – stuk,
w łazience bul – bul…
Już wiem,
to jest Król!
Narysuję tego Króla –
będzie głowę miał jak kula,
będzie włosy miał do pasa,
nochal długi jak kiełbasa,
nogi trzy i cztery ucha,
brzucho grube jak poducha
i wielki dziób, i straszne kły,
bo to jest Król okropnie zły!
A potem sam
na krześle stanę
i sam
powieszę go na ścianie!
I tak się będę z niego śmiać,
że już nie będę się go bać!

Danuta Wawiłow

1. Co przestraszyło osobę mówiącą w wierszu?
2. Jak myślisz, kim był Król, o którym mowa w wierszu?
3. Jak chłopiec poradził sobie ze strachem?
4. Narysuj na kartce z bloku portret Króla z wiersza – tak jak ty go sobie wyobrażasz.

Oswajamy złość i strach

Złość i strach to bardzo silne emocje. Mamy prawo je odczuwać. Są naturalne i potrzebne, ale powinniśmy też umieć nad nimi panować. Jak zapanować nad **strachem**, żeby nie utrudniał nam działania? Jak wyrzucić z siebie **złość**, by nie ranić innych ani siebie i by nie niszczyć przedmiotów?

Jest dużo sposobów na opanowanie złości i strachu. Postaraj się znaleźć taki, który jest najlepszy dla ciebie.

Licz od 10, a nawet od 100 do 0.

Głęboko oddychaj.

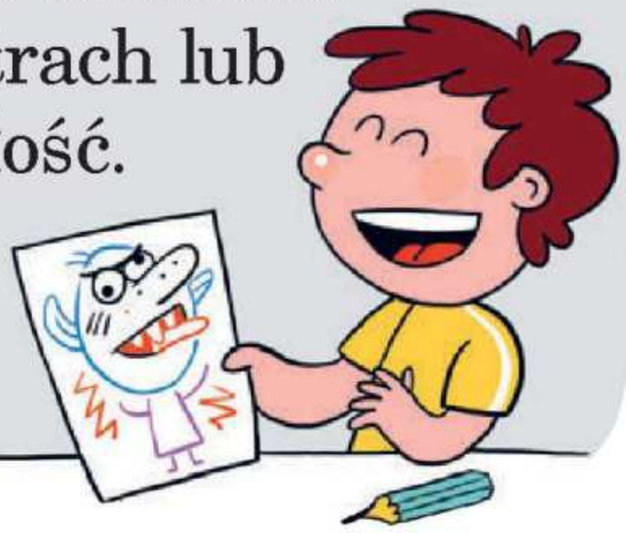
Poskacz lub pobiegaj w miejscu lub… boksuj poduszkę.

Pomyśl o miłych rzeczach.

Narysuj coś, co ośmiesza strach lub złość.

Dobrym sposobem na rozwiązywanie problemów jest rozmowa.

1. Wymień sposoby radzenia sobie ze złością i strachem, które udało ci się zapamiętać.
2. Jaki jest twój sposób na opanowanie złości lub strachu? Jeśli chcesz, opowiedz o tym.
3. Co zrobić, gdy widzimy, że ktoś wyraża złość w sposób agresywny? Porozmawiajcie o tym.

Czytam i rozumiem

Rozrywkowy weekend

W piątek Łukasz miał urodziny i zaprosił całą klasę do sali zabaw. Następnego dnia urodziny Doroty obchodziliśmy w pizzerii, gdzie sami przyrządzaliśmy pizzę. A w niedzielę byliśmy u Beaty z okazji imienin. Graliśmy w różne gry, między innymi w wyliczankę o cioci Kloci. Mieliśmy wymienić po kolei wszystkie rzeczy, które ciocia Klocia zabrała na wakacje. Nikt z nas nie umiał tego zrobić, oprócz Tereski, która wyrecytowała:

– Ciocia Klocia pojechała na wakacje i zabrała ze sobą: żyrafę, kangura, samochód, samolot, piłkę, lalkę, zamek, kotka.

– Jak ty to wszystko zapamiętałaś? – zapytałem.

– Wyobraziłam sobie, że jestem w zoo i podziwiam żyrafę. Żyrafa nagle wskoczyła kangurowi do torby. Kangur zaczął skakać i znalazł się na dachu samochodu. Samochód rozłożył skrzydła i zrobił się z niego samolot. Samolot wylądował obok dziewczynki. Dziewczynka miała piłkę. Piłka upadła na ziemię i wyskoczyła z niej lalka. Lalka zbudowała zamek z klocków. Z zamku wybiegł kotek.

Bardzo się śmialiśmy i od razu zaczęliśmy wymyślać, co ciocia Klocia zabrała do Beaty na imieniny.

To był naprawdę rozrywkowy weekend.

Łańcuszek, który pomaga w nauce

Czy wiecie, że wyobraźnia może nam pomóc w zapamiętaniu wielu słów? Dzięki wyobraźni możemy w myślach zastąpić wyrazy obrazami i zbudować z tych obrazów niezwykłe historie. Taka metoda zapamiętywania to **łańcuszek skojarzeń**.

Jak utworzyć łańcuszek skojarzeń?

- Wyrazy, które chcemy zapamiętać, zamieniamy w myślach na obrazy, z którymi te wyrazy nam się skojarzyły. Najlepsze są pierwsze skojarzenia.
- Sąsiadujące obrazy łączymy ze sobą: pierwszy obrazek musi łączyć się z drugim, drugi z trzecim, trzeci z czwartym i tak dalej. Tak jak ogniwa łańcuszka. Obrazki powinny tworzyć ciekawą opowieść.
- Historyjkę łatwiej zapamiętamy, jeśli będzie kolorowa, niezwykła, dziwna, zabawna, absurdalna, fantastyczna.

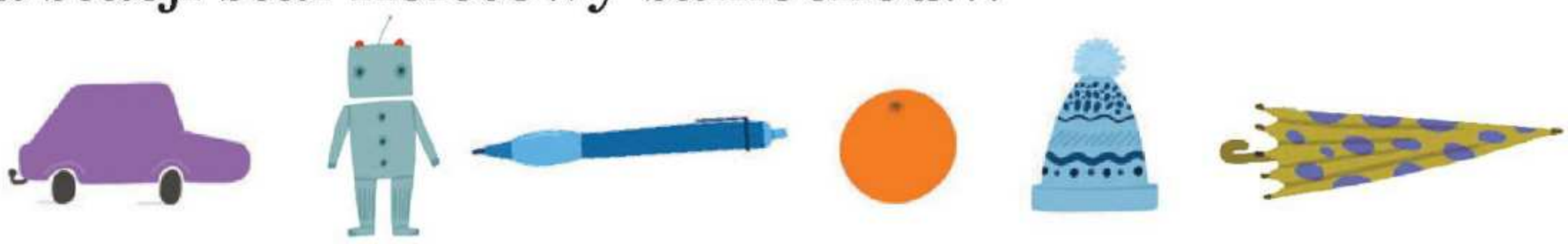
1. Wyobraźcie sobie obrazy, z którymi można skojarzyć podane słowa. Postarajcie się, żeby te obrazy były „żywe”, najlepiej w ruchu, kolorowe i dziwne.

kalosz | czapka | pomidor | pies | hulajnoga

2. Podajcie jak najwięcej słów, które kojarzą się wam z wyrazem uczeń.

3. Popatrz na rysunki. Wskazując kolejne obrazki, wymyślaj historyjkę, w której każdy następny obrazek będzie związany z poprzednim. Zacznij od zdania:

Na stacji stał fioletowy samochód…

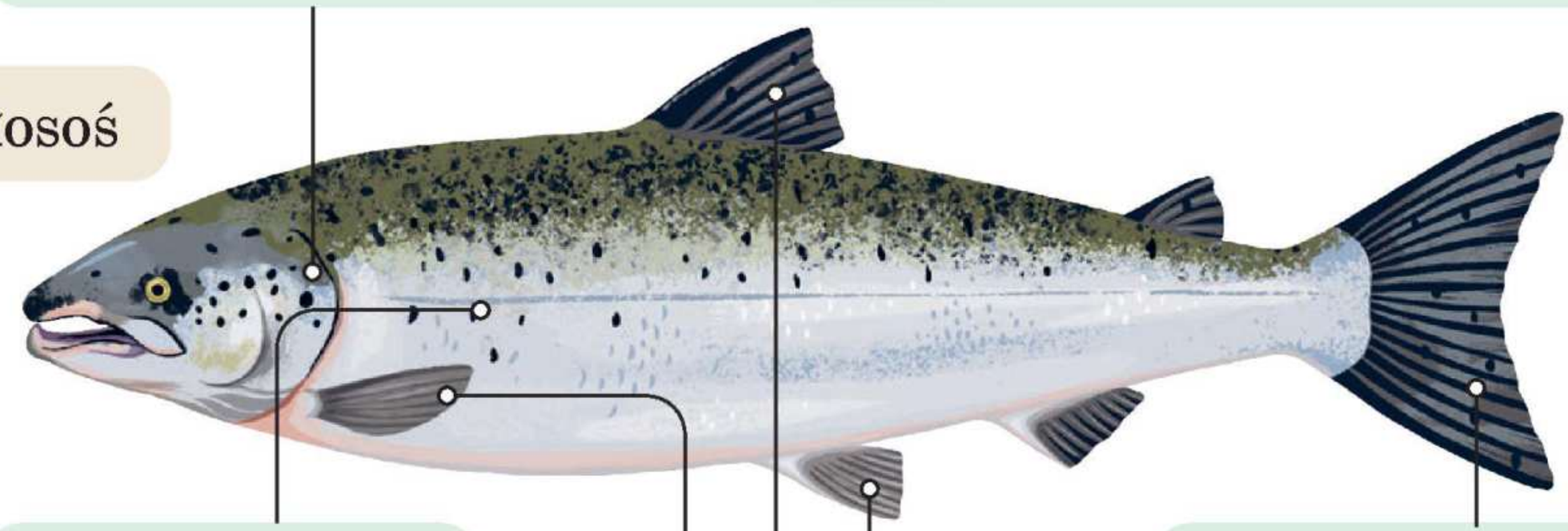
- Teraz zasłoń rysunki i opowiadając sobie w myślach historyjkę, wymieniaj kolejno przedmioty z tych rysunków.

W świecie ryb

Ryby to zwierzęta żyjące wyłącznie w wodzie.
Są świetnie przystosowane do warunków, w których żyją.

Ryby oddychają, pobierając **skrzelami** tlen rozpuszczony w wodzie. Skrzela są ukryte wewnątrz ich ciała. Prowadzą do nich szczeliny z tyłu głowy.

łosoś

Łuski chronią przed drapieżnikami i ułatwiają pływanie.

Płetwy ułatwiają utrzymanie równowagi.

Ogon wraz z **płetwą ogonową** napędza rybę w wodzie.

Kształty ciała ryb różnią się między sobą.

Śledź zamieszkuje otwarte wody oceanu. Jego ciało ma obły kształt, dzięki temu śledź szybko pływa.

Flądra żyje tuż przy morskim dnie. Jej spłaszczone ciało może przylegać do podłoża i być niewidoczne.

Węgorz pływa między podwodnymi kamieniami i korzeniami roślin. Wydłużony kształt ciała ułatwia mu przeciskanie się przez szczeliny.

Konik morski, czyli pławikonik, to też ryba. Ukrywa się w podwodnej roślinności. Ułatwiają mu to nieregularny kształt oraz wypustki pokrywające ciało.

1. Opowiedz o tym, w jaki sposób ryby są przystosowane do życia w wodzie.
2. Poszukaj informacji o wybranym gatunku ryby. Gdzie występuje? Czym się żywi?

Zapora wodna w Solinie

Zapory wodne to przegrody budowane na rzekach w różnych celach. Największa w Polsce zapora powstała na rzece San w Bieszczadach.

Spacerując po „koronie" zapory, podziwiamy z jednej strony największe sztuczne jezioro w Polsce, a z drugiej – gigantyczny betonowy mur.

● Co wcześniej znajdowało się na obszarze, na którym utworzono Jezioro Solińskie?*

Zapora ma wysokość dwudziestopiętrowego wieżowca. Do jej budowy zużyto tyle betonu, że starczyłoby go na otoczenie całej Polski murem wysokości 1 metra.

Zaporę można zwiedzać też w środku. Najniżej położony tunel znajduje się 5 metrów poniżej dna jeziora.

*Znajdowało się tam kilka wsi, których mieszkańcy musieli się przeprowadzić do nowych mieszkań w okolicy.

Pies miastowy

Nasza suczka, pies miastowy,
W życiu nie widziała krowy.
Gdy więc na wieś przyjechała,
Ze zdziwienia oniemiała.

Wszędzie zwierząt tu bez liku,
I w zagrodzie, i w kurniku,
W chlewie, w stajni i w oborze…
Suczka zliczyć ich nie może!

Kury,
Gęsi,
Boćki,
Kaczki,
Konie,
Owce,
Gzy,
Prosiaczki…

Suczka biega, węszy, niucha,
Nas w ogóle już nie słucha!
I choć z nikim zwady nie chce,
Wciąż zwierzakom nerwy łechce:

Gęś ucieka, koń nie szczeka,
Kaczka też z zabawą zwleka.
No, a wrona – jak to wrona –
Chodzi wciąż naburmuszona.

Chyba nikt z calutkiej wsi
Nie zna się na żartach psich!
Wszędzie powstał wielki zamęt,
Bo zwierzęta wszczęły lament:

Pieją,
Kwiczą,
Rżą,
Gęgają,
Mucza,
Beczą
I prychają.

A najgłośniej gdacze kurka,
Słychać ją na trzech podwórkach:
„Czemu się ten pies tu pęta?
Muszę zabrać stąd kurczęta!”.

Gęsi gdaczą: „Pies kolegą?!”.
I znikają w mig gęsiego.
Koza, zamiast z pieskiem brykać,
Sama woli kozły fikać.

Świnka nie chce aportować,
Woli się w chlewiku schować.
Teraz słychać wciąż w chlewiku
Oburzone: „Kwiku! Kwiku!”.

Indyk ogon wnet nastroszył
I gulgocząc, suczkę spłoszył.
Bocian tylko zaklekotał
I skrzydłami zatrzepotał.

Potem zniknął gdzieś we mgle,
Wciąż się złoszcząc: „Kle! Kle! Kle!”.
Może gdyby humor miał,
Toby rzekł do psa: „Hau! Hau!”?

Agnieszka Frączek

1. Wymień zwierzęta, które spotkała suczka na wiejskim podwórku.
2. Co robiły zwierzęta, gdy zobaczyły suczkę? Jak się zachowywała suczka? Dlaczego właśnie tak?
3. Wyjaśnij, dlaczego wiejskie zwierzęta nie chciały bawić się z suczką?
4. Jak rozumiesz tytuł wiersza? Co to znaczy pies miastowy?

Zalety życia na wsi

Dzisiaj pani poprosiła, żebyśmy się zastanowili, dlaczego przyjemnie żyje się na wsi. Każdy z nas coś powiedział.

Karolina: Mamy dużo miejsca do zabawy.

Marek: Jest bezpiecznie, bo jeździ mało samochodów.

Oliwia: Wszyscy się znamy i często sobie pomagamy.

Marcel: Gdy dorosnę, będę mógł jeździć kombajnem po polu.

Zosia: Mój tata hoduje konie i nauczył mnie jeździć konno.

Mateusz: Jem jabłka i gruszki z naszego sadu.

Kinga: Nie kupujemy jajek, bo mamy dużo kur.

1. Przeczytajcie tekst z podziałem na role.
2. Jakie zalety życia na wsi wymieniły dzieci? Jakie znasz inne zalety mieszkania na wsi?
3. Czym zajmują się ludzie mieszkający na wsi?
4. Gdzie żyje się przyjemniej: na wsi czy w mieście? Podawajcie argumenty i kontrargumenty.

Czasownik

1 Znajdź na ilustracji koty i powiedz, co robią na wiejskim podwórku.

Wyrazy oznaczające czynności to **czasowniki**:
skacze, pije, miauczy, goni.
Czasownik odpowiada na pytanie: **co robi?**

2 Przeczytaj tekst i powiedz, co robią dzieci w czasie przerwy.

W czasie przerwy Wojtek pakuje zeszyty do plecaka. Joasia siedzi w ławce i je kanapkę. Klara opowiada Agnieszce o swoim piesku. Franek myje pędzel i ręce.

3 Przeczytaj wyrazy i powiedz, które z nich odpowiadają na pytanie: co robi?.

pisze • traktor • krowy • biega • szczeka • pole • fruwa • rysuje • kaczki • karmi • mleko

4 Napisz w zeszycie, co lubią robić dzieci z twojej klasy w czasie przerwy.

Olśniewająco Szybka Pomoc

Wszystkie dzieci w Dąbrówce wiedziały, co znaczy napis: OSP na dużym budynku w środku miejscowości. Wszystkie – z wyjątkiem Amelki, kuzynki Jacka, która odwiedziła go w zeszłym tygodniu.

– Co to znaczy? – zapytała Amelka, gdy przechodzili obok.

– Zgadnij! – droczył się Jacek.

– Może: Okropnie Stara Posiadłość? – wypaliła dziewczynka, która uwielbiała zabawy słowne. – Albo: Okolica Smażonych Parówek? – dodała, wyczuwając zapach grilla docierający z pobliskiego podwórka.

Rozbawiony chłopiec właśnie chciał wyjaśnić kuzynce znaczenie skrótu, ale nie zdążył. Przeszkodził mu przeciągły, modulowany sygnał. Był tak donośny, że dzieci aż podskoczyły!

– Zaraz zobaczysz na własne oczy, co to znaczy OSP! – zawołał Jacek.

Wiejska droga zapełniła się biegnącymi mężczyznami. Wszyscy gnali do budynku OSP. Po chwili przez dużą bramę w jego ścianie wyjechał wóz strażacki.

– Za nim! – zawołał Jacek. – Gdzieś jest pożar!

Rzeczywiście. Na drugim końcu wioski paliły się zabudowania gospodarcze. Gdy dzieci tam dobiegły, strażacy byli już w akcji. Polewali wodą płonący dach obory, wyprowadzali z niej krowy, zabezpieczali przylegające budynki. Ścięli też suche drzewo rosnące przy oborze, żeby nie zajęło się ogniem.

– Ależ oni są szybcy! – powiedziała z podziwem Amelka.

– Nasza Ochotnicza Straż Pożarna jest najlepsza w gminie! – pochwalił się Jacek. – Wygrywa wszystkie strażackie zawody!

– Wobec tego mam dla nich nową nazwę: Olśniewająco Szybka Pomoc! – zawołała Amelka i roześmiała się. A Jacek razem z nią.

Rafał Witek

1. Na podstawie samego tytułu spróbuj się domyślić, o czym jest opowiadanie.
2. Jak Amelka wyjaśniała skrót OSP, a co on oznacza naprawdę?
3. Przeczytaj odpowiedni fragment tekstu i opowiedz, jak strażacy gasili pożar.
4. Porozmawiajcie o sytuacjach, w których strażacy ratują życie ludziom i zwierzętom. Jakie cechy powinien mieć strażak?
5. Czym jeszcze zajmują się strażacy? Podaj przykłady ich działań.

Porównujemy rozwój zwierząt

Ptaki, ssaki i inne grupy zwierząt różnią się wyglądem. Ich młode rozwijają się również w odmienny sposób.

ssak

kot

Młode rozwijają się w brzuchu matki podczas ciąży.

Kotki rodzą się.

ptak

kos

Rodzice wysiadują jaja zniesione przez samiczkę. Wewnątrz rozwijają się młode.

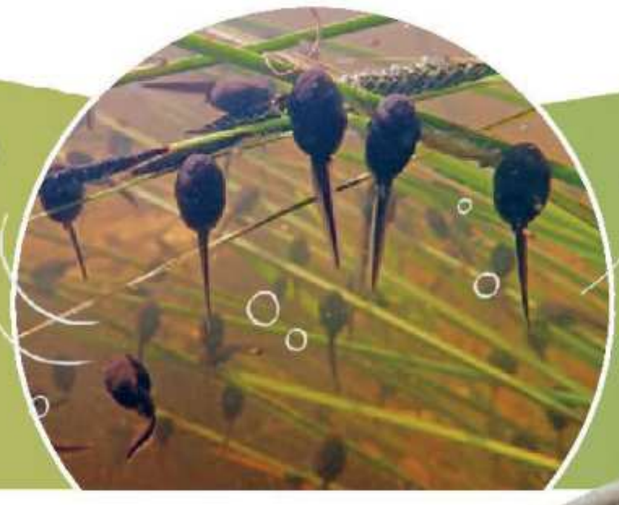
Pisklęta wykluwają się z jaj.

płaz

ropucha

Jajeczka płazów – skrzek – składane są do wody i pozostawiane bez opieki. Rozwijają się w nich młode.

Z jaj wykluwają się samodzielne kijanki.

owad

bielinek kapustnik

Wewnątrz zniesionych i pozostawionych bez opieki jaj rozwijają się młode.

Z jaj wylęgają się gąsienice, które bardzo dużo jedzą.

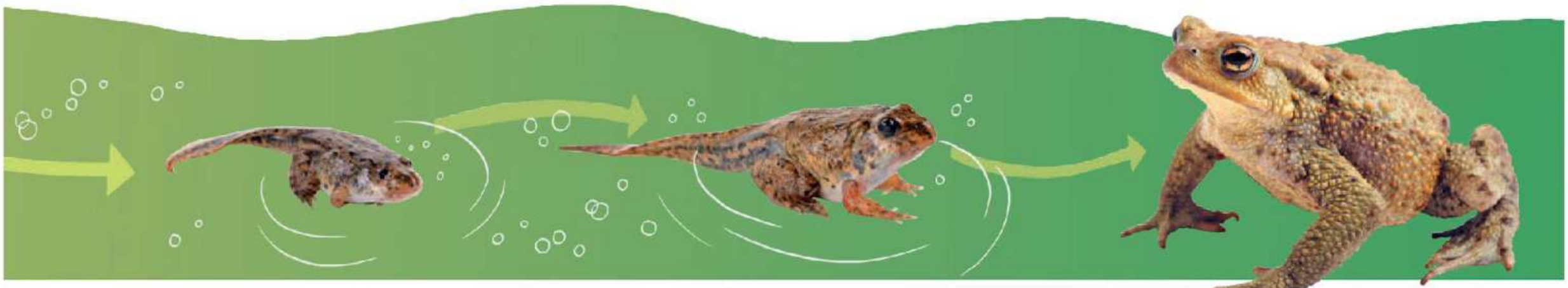
1. Opowiedz o rozwoju wybranego zwierzęcia.
2. Jakie widzisz różnice między rozwojem zwierząt z różnych grup?
   Które zwierzęta wylęgają się z jaj, a które się rodzą?
   Które po przyjściu na świat wymagają opieki, a które nie?

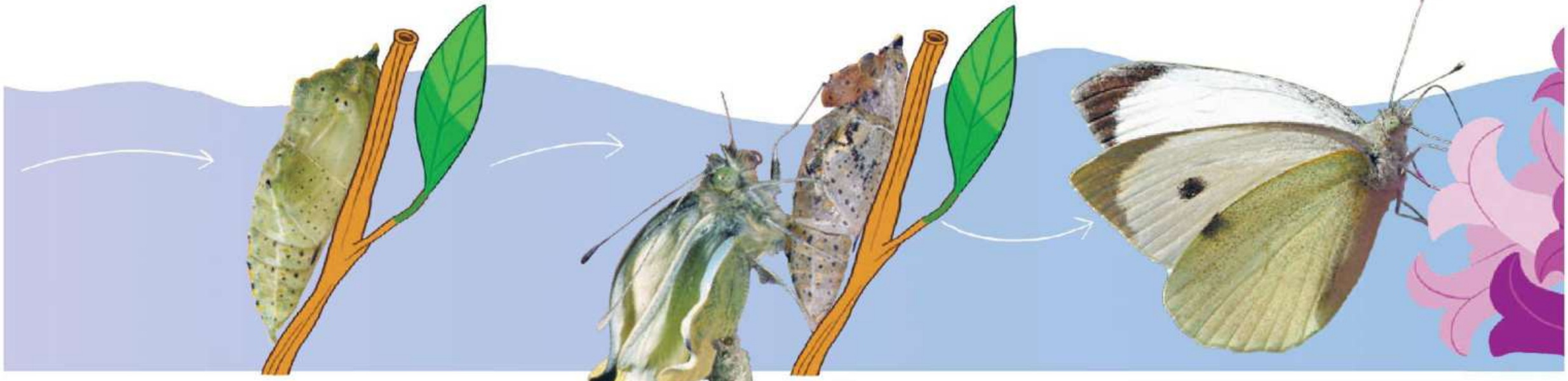
Młode są karmione mlekiem, a później dorastają do samodzielności.

Rodzice karmią pisklęta do czasu, aż młode same nauczą się zdobywać pokarm.

Młode rosną i się zmieniają, coraz bardziej przypominają rodziców.

Kiedy gąsienica urośnie, zamienia się w poczwarkę.

W poczwarce zachodzą przemiany, aż wreszcie staje się ona dorosłym motylem.

Nareszcie wiosna!

Już wczoraj naszykowałam sobie odpowiednie ubranie: lekką kurtkę i tenisówki. Czapce, szalikowi i rękawiczkom serdecznie podziękowałam. Skorzystam z ich usług za kilka miesięcy. Nie mogłam tylko się zdecydować, czy włożyć długie czy krótkie spodnie. Zadzwoniłam więc do Pauliny, no i umówiłyśmy się, że pierwszy dzień wiosny uczcimy sukienkami.

Kiedy mama mnie zobaczyła, złapała się za głowę.

– Helenko! Jak ty się ubrałaś! Czy sprawdziłaś pogodę?

– Sprawdziłam datę! Dzisiaj jest 21 marca, zaczęła się wiosna – odpowiedziałam zadowolona.

– Ojej! Spójrz za okno. Wiosny nie widać. Zapomniała o nas albo zabłądziła. Chyba się spóźni w tym roku – odparła mama.

Zmartwiłam się bardzo. Zaraz napiszę list do wiosny. Poproszę, żeby już przyszła.

1. Jak 21 marca Helenka ubrała się do szkoły?
2. Dlaczego mama Helenki uznała, że jej strój jest nieodpowiedni?
3. Czy wiosna w przyrodzie zaczyna się dokładnie tego samego dnia co wiosna w kalendarzu? Porozmawiajcie o tym.
4. Jak myślisz, co należy wziąć pod uwagę przy planowaniu swojego stroju?

List

Sielanka, 21 marca 2025 roku ← miejscowość i data

Kochana Wiosno, ← nagłówek

dziękuję Ci za to, że wraz z Twoim nadejściem robi się ciepło i zielono. Mam nadzieję, że w tym roku też do nas przyjdziesz. } treść listu

Czekam z niecierpliwością. } zakończenie

Pozdrawiam

Helenka ← podpis

1 Przeczytaj list. Zwróć uwagę na to, co powinno się w nim znaleźć. Odpowiedz na pytania z ramki.

W liście powinny się znaleźć takie elementy

- **Gdzie i kiedy został napisany?**
- **Do kogo się zwracamy?**
- **O czym chcemy napisać?**
- **Co jeszcze chcemy dodać?**
- **Kto napisał list?**

W liście wyrazy: **Tobie**, **Ci**, **Ciebie**, **Twój**, **Wasz**, **Ciociu** piszemy ze względów grzecznościowych **wielką literą**.

2 Napisz w zeszycie w imieniu Helenki list do Pauliny. Poradź Paulinie, że chociaż jest pierwszy dzień wiosny, to trzeba się ciepło ubrać.

- Jaką miejscowość i datę umieścisz w tym liście?

Dużymi literami czyta małemu

Już widać i słychać wiosnę!

Ela, Kasia i Maciek poszli do parku szukać wiosny. Zobaczyli bezlistne drzewa, pod którymi w cieniu leżał brudny, topniejący śnieg. Gdzie ta wiosna?

– Znalazłam! – krzyknęła Ela. – Patrzcie, cały krzak obsypany żółtymi kwiatkami. Wiosna jest na forsycji!

Maciek zatrzymał się przy leszczynie. Z nagich gałązek zwisały długie, miękkie bazie, z których sypał się żółty pyłek.

– Wciąż jeszcze kwitnie leszczyna! – ucieszył się.

Kasia stała z zadartą głową pomiędzy drzewami.

– O, pszczoły poczuły wiosnę. Już wkrótce otworzą się kwiaty na wierzbie i pszczoły będą miały wiosenne przysmaki – powiedziała dziewczynka. – A na kasztanowcu widzę lśniące pąki, z których niedługo rozwiną się liście i białe kwiaty.

– Schodzimy na ziemię – roześmiał się Maciek. – Mamy wiosnę pod stopami!

Rzeczywiście. Na trawniku spod zeschłych liści wysuwały się delikatne kiełki trawy, a na grządce obok...

– Przebiśnieg! Jeden z pierwszych kwiatów wiosny! – zachwyciła się Ela. Pochyliła się nad małym, białym dzwoneczkiem wychylającym się spomiędzy zielonych listków.

– A te małe, żółte kwiatki na skarpie to podbiał – dodała Kasia.

– Wydaje mi się, że wiosnę nie tylko widać, ale też słychać – zauważyła Ela. – Cały park rozbrzmiewa świergotem ptaków. Cieszą się, że już wiosna.

1. Jaki widok zobaczyły dzieci po wejściu do parku? Odczytaj odpowiedni fragment tekstu.
2. Jakie oznaki wiosny znaleźli Ela, Kasia i Maciek?
3. Z jakimi kolorami, dźwiękami i zapachami kojarzy wam się wiosna?

Wiosna w parku

W marcu na **drzewach** i **krzewach** nabrzmiewają pąki skrywające liście. Na niektórych gałązkach pojawiają się pierwsze kwiaty. Z nasion, podziemnych cebulek i korzeni rozwijają się **rośliny zielne**.

Kasztanowiec to **drzewo**. Ma pień, czyli zdrewniałą, pojedynczą łodygę.

Forsycja to **krzew**. Nie ma pnia, jej zdrewniałe łodygi rozgałęziają się przy ziemi.

Ziarnopłon to **roślina zielna**. Jej łodygi nie są zdrewniałe, zwykle usychają na zimę.

Słychać ożywienie w świecie ptaków. Zięba i szpak wróciły już do Polski. Sroki i gawrony budują gniazda.

Można zobaczyć jeża i świeże kopce kreta. Budzą się pierwsze owady.

zięba

szpak

sroka

kowal

listkowiec cytrynek

1. Powiedz, jak wygląda park w pierwszych dniach wiosny. Zastanów się, jak będzie się zmieniał w następnych tygodniach.
2. Czym różnią się między sobą drzewa, krzewy i rośliny zielne? Podaj po kilka przykładów każdej z tych roślin.
3. Jak wyglądają w marcu drzewa, jak krzewy, a jak rośliny zielne?

Przyjście wiosny

Naplotkowała sosna,
że już się zbliża wiosna.
Kret skrzywił się ponuro:
– Przyjedzie pewno furą…
Jeż się najeżył srodze:
– Raczej na hulajnodze.
Wąż syknął: – Ja nie wierzę,
przyjedzie na rowerze.
Kos gwizdnął: – Wiem coś o tym,
przyleci samolotem.
– Skąd znowu – rzekła sroka –
ja z niej nie spuszczam oka
i w zeszłym roku w maju
widziałam ją w tramwaju.
– Nieprawda! Wiosna zwykle
przyjeżdża motocyklem!
– A ja wam tu dowiodę,
że właśnie samochodem.
– Nieprawda, bo w karecie!
– W karecie? Cóż pan plecie?
Oświadczyć mogę krótko,
że płynie własną łódką!

A wiosna przyszła pieszo.
Już kwiaty za nią spieszą,
już trawy przed nią rosną
i szumią: – Witaj, wiosno!

Jan Brzechwa

1. W jaki sposób, zdaniem zwierząt, miała przybyć wiosna? Czy zwierzęta były zgodne?
2. Przeczytaj i napisz z pamięci w zeszycie fragment wiersza, w którym jest opisane przyjście wiosny.
3. Przeczytajcie wiersz z podziałem na role.
4. Zaprojektuj i narysuj pojazd, którym mogłaby przybyć wiosna.

rz po spółgłoskach p, b

Jak p**rz**yjemnie, że p**rz**yszła wiosna. Nad b**rz**egiem stawu wyrosły p**rz**ebiśniegi i p**rz**ylaszczki. Gałązki b**rz**ozy pokryły się małymi pączkami. B**rz**ęczą owady. P**rz**ed tropicielami p**rz**yrody ciekawe wyprawy i p**rz**ygody.

1 Przeczytaj zdania. Po jakich spółgłoskach występuje **rz** w wyrazach w tekście?

Po spółgłoskach **p**, **b** piszemy **rz**:
przyroda, **prz**ygoda, **prz**yszła, **prz**ed, **brz**oza, **brz**eg.

2 Napisz podane wyrazy w zeszycie. Podziel je na takie, w których **rz** piszemy po **p**, i takie, w których **rz** piszemy po **b**.

przebiśnieg • brzuch • przedmiot • brzdąc • przerwa • brzydal • przedpokój • brzeg • przewrót

Niewielki, ale śliczny Wiosenny Teatrzyk Ekologiczny

Występują:
uczniowie, przystrojeni w papierowe czapki-kwiaty z kolorowej krepiny.

Transparenty z tekstami:
HOPSASA DO LASA! BĄKI – NA ŁĄKI!
CHROŃ ŻABY I BAOBABY! SZANUJ MRÓWY I BORÓWY!
MOTYL NAJLŻEJSZYM PRZYJACIELEM CZŁOWIEKA!

Wszyscy uczniowie recytują z pamięci swoje kwestie.

wszyscy uczniowie chórem: Jak co roku przyszła wiosna,
pora piękna i radosna,
a więc, panie i panowie,
uczeń dziś wam prawdę powie!

uczeń pierwszy: Kto nie myśli o zwierzętach,
temu spuchnie prawa pięta!

uczeń drugi: A kto jest na kwiaty cięty,
temu spuchną obie pięty!

uczeń trzeci: A kto środowisko truje,
gorzko tego pożałuje!

uczeń czwarty: Trzeba kochać chabry! Maki!

uczeń piąty: I widłaki! I świstaki!

uczeń szósty: I szanować pandy, sowy…

uczeń siódmy: Panda – niedźwiedź bambusowy.

uczeń ósmy: Trzeba sadzić drzewa, krzaczki!

uczeń dziewiąty: I dokarmiać w zimie kaczki
oraz innych zwierząt wiele!

uczeń dziesiąty: Słoniom grać na ukulele…

uczeń jedenasty: Trzeba dbać o żuczki, ważki,
mrówki, chrząszcze, liszki, traszki!

uczeń dwunasty: Żabom pomóc przejść przez szosę…

uczeń trzynasty: Zająć się gorylim losem!

uczeń czternasty: I sortować wszystkie śmieci,
a nie wrzucać je, jak leci…

uczeń piętnasty: Łatać dziury ozonowe!

uczeń szesnasty: By powietrze było zdrowe!

uczeń siedemnasty: Trzeba chronić wieloryby,
mchy, porosty oraz grzyby,
glebę, trawę, leśną ściółkę,
piegżę, dzierzbę i gżegżółkę!

uczeń osiemnasty: Bo to przecież oczywiste,
że wspierają ekosystem!

uczeń dziewiętnasty: Bracia! Transparenty w górę!

uczeń dwudziesty: Niech nasz głos brzmi zgodnym chórem!

wszyscy uczniowie razem,
wznosząc transparenty: Nie bądź, człeku, bity w ciemię!!!
Dbaj z zapałem o swą Ziemię!!!
Szanuj Ziemię ponad wszystko,
bo to twoje środowisko!!!
I innego, choćbyś chciał,
raczej już nie będziesz miał!!!

KONIEC

Tu następują zasłużone oklaski i wiwaty,
uczniowie kłaniają się.

Małgorzata Strzałkowska

1. Komu spuchnie prawa pięta? Kto gorzko pożałuje? Co trzeba kochać? Ułóżcie więcej takich pytań do tekstu i odpowiedzcie na nie, czytając właściwe fragmenty.
2. Dlaczego człowiek powinien dbać o Ziemię? Znajdź w tekście odpowiedź i przepisz do zeszytu.
3. Przygotujcie wspólnie inscenizację tekstu.

Dlaczego nie zawsze lubimy pożyczać?

– Czas przywitać wiosnę! – powiedziała pani.

Wszyscy się ucieszyliśmy. Zaprosić wiosnę do klasy to dopiero frajda. Ale najpierw trzeba się na to przygotować.

– Posadzę kolorowe krokusy! – wykrzyknął Wojtek.

– A ja namaluję wielkiego bociana – pisnęła Ola.

– Może zrobimy nowe osłonki na doniczki? – zapytała Basia.

– Wspaniale! – ucieszyła się pani, widząc radosne zamieszanie.

– Kto ma czerwoną farbę na nogi boćka? O! Asia ma! – woła Ola. – Pożyczysz?

– Raczej nie – mówi cicho Asia.

– Zabrakło mi bibuły! Aśka, pożycz trochę! – prosi Michał.

– Przepraszam, ale nie – słyszy odpowiedź.

– Jesteś nieżyczliwa!... I skąpa!... I niekoleżeńska! – padają przykre słowa.

– To nieprawda – Asia ma w oczach łzy. – Zawsze wam wszystko pożyczam, ale nikt mi nawet nie podziękuje. Poza tym zwykle nie oddajecie pożyczonych rzeczy. I nie dbacie o nie. Na przykład wczoraj kredki wróciły do mnie połamane, a długopis zepsuty. Czy to ja jestem nie w porządku?

W klasie zapadła cisza, bo Asia mówiła prawdę.

– Przepraszamy – Wojtek podał Asi rękę. – Nie gniewaj się.

I przykleił na tablicy z wiosenną gazetką kartkę:

OD WIOSNY ODDAJEMY TO, CO POŻYCZAMY.

A niżej dorysował słońce. Też wiosenne.

Barbara Kosmowska

1. Dlaczego dzieci z klasy uznały, że Asia jest nieżyczliwa i niekoleżeńska?
2. Co powiedziała Asia? Przeczytaj odpowiedni fragment tekstu.
3. Co zrozumiały dzieci? Jak należy postępować z pożyczonymi rzeczami?
4. Wyobraź sobie, że do tej klasy weszła pani Wiosna. W jej koszyku był bukiet kolorowych kredek i długopis. Co zrobiła pani Wiosna? Wymyśl dalszy ciąg tego opowiadania.

Klasowe laboratorium

Wykonaj i przetestuj wiatromierz

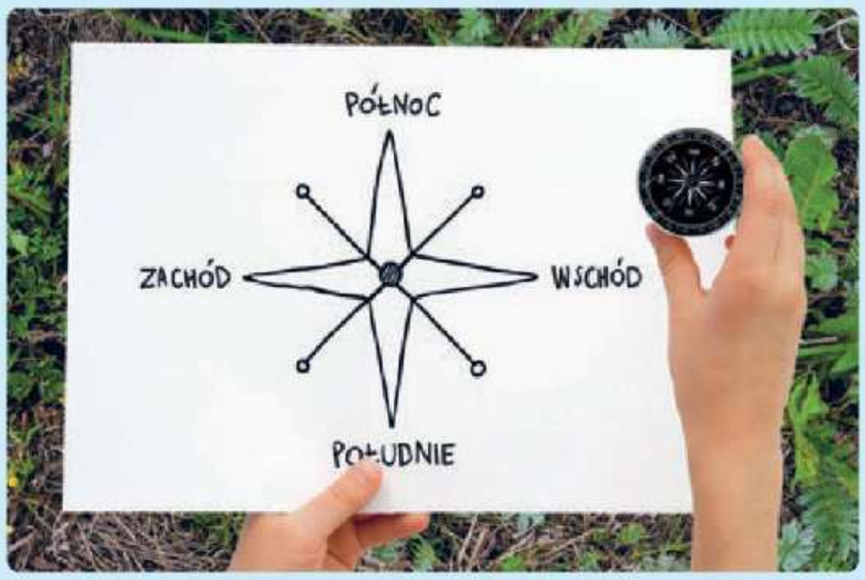
Przygotuj:
patyk, pół metra wąskiej wstążki, kompas, kartkę, flamaster, nożyczki.

1. Do patyka przymocuj wstążkę.

2. Narysuj na kartce różę kompasową, w środku wytnij otwór.

3. Wyznacz kompasem północ i odpowiednio ułóż kartkę na ziemi.

4. Wbij patyk w ziemię przez otwór w kartce. Obserwuj, w którym kierunku wstążka unosi się na wietrze.

Wskazówka
Wstążka pokazuje siłę i kierunek wiatru. Jeśli wiatr wieje ze wschodu na zachód, mówimy, że to wiatr wschodni.

W prawdziwych stacjach meteorologicznych meteorolodzy wykorzystują do obserwowania pogody takie przyrządy:

wiatromierz

termometr

deszczomierz

Prognoza pogody

– Dlaczego płaczesz? – zapytała babcia.

– Bo pani zadała nam pracę domową z polskiego: „Napisz prognozę pogody" – chlipnęłam.

– Przecież ty bardzo ładnie piszesz i pani zawsze cię chwali, więc nie wiem, co cię martwi… – zdziwiła się babcia.

– Ale gdy dzieci pytały, jak napisać, to pani powiedziała, żeby obejrzeć prognozę w telewizji. A my przecież nie mamy telewizora… – Pociągnęłam nosem.

– Kochanie! Nie chodzi o to, żeby to była prawdziwa prognoza, tylko żeby była pięknie napisana! – W oczach babci pojawiły się figlarne błyski.

– Chodźmy do ogrodu, ja ci powiem, jaka będzie pogoda. – Babcia wstała z krzesła.

Usiadłyśmy koło perukowca*, a babcia zaczęła.

– Patrz, kochanie, jak zachodzi słońce. Jest krwistoczerwone, a niebo prawie bezchmurne. Tylko ooo… tam daleko – babcia wskazała na horyzont – zbierają się czarne chmury, ale jest ich niewiele – dodała.

– Z której strony wieje wiatr? – zapytała.

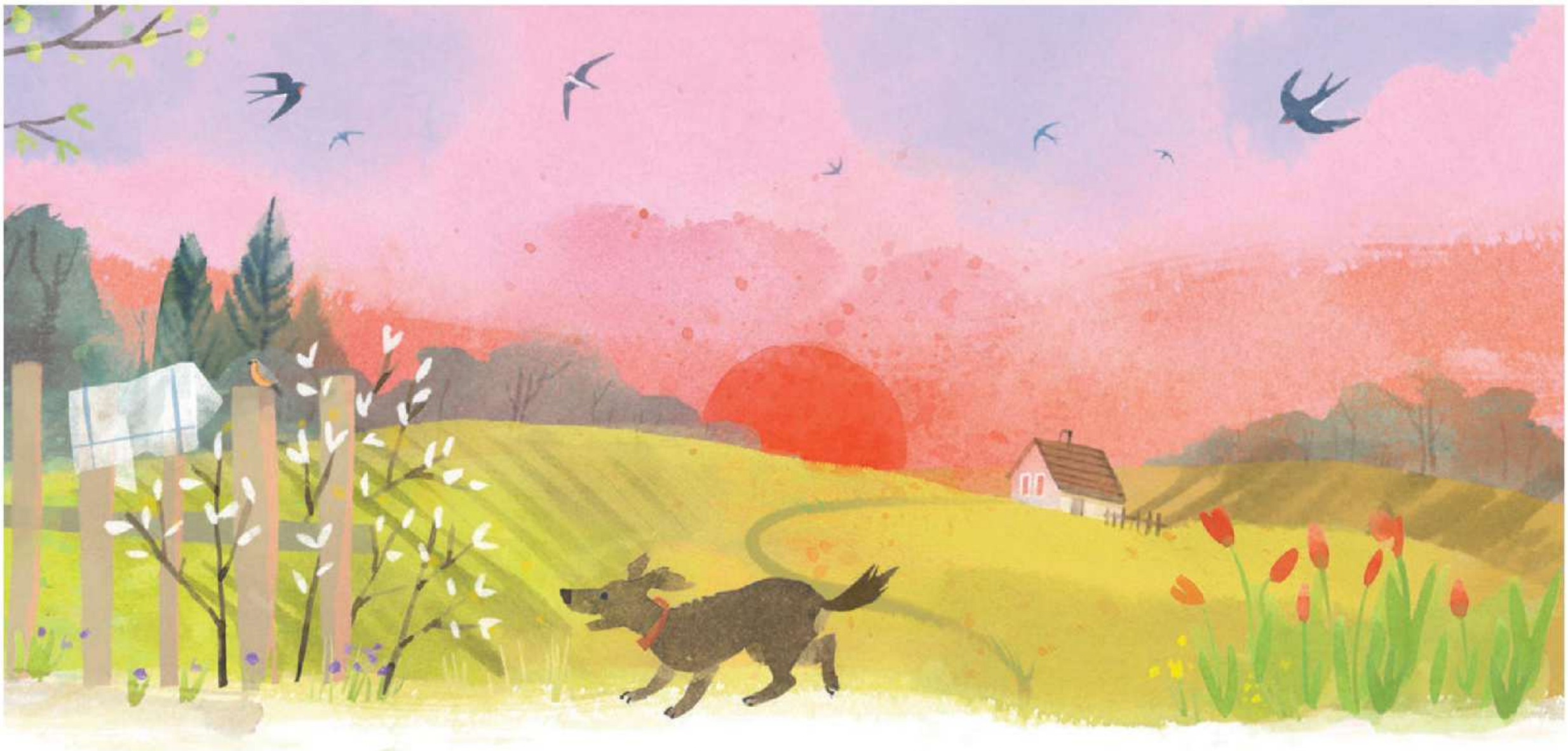
Popatrzyłam na krzewy.

– Właśnie stamtąd, gdzie są chmury!

– Widzisz! To znaczy, że jutro rano może padać deszcz! Przez noc wiatr przywieje chmury do nas. Poza tym, zobacz, co robi twój pies!

– Frytka biega dookoła domu. Jak oszalała! – odpowiedziałam. – Ale ona codziennie tak gania!

– Ale nie o tej samej porze! – odparowała babcia. – Przeważnie biega rano. Ale gdy następnego dnia rano ma być deszcz, to biega dzień wcześniej, wieczorem. Tak jak dzisiaj! Ona to czuje! Spójrz też na rudziki – szaleją po całym ogrodzie. A jaskółki? Latają wysoko, to znaczy, że deszcz będzie rano i będzie padało krótko.

Potem się wypogodzi. Natomiast ciśnienie atmosferyczne rośnie, bo właśnie przestała mnie boleć głowa – zakończyła.

– I tak mam napisać? – zdziwiłam się.

– Napisz, jak uważasz. – Babcia nigdy niczego mi nie narzuca. – Przecież to nie jest zadanie z meteorologii tylko z polskiego. Każdy, kochanie, ma swoją własną prognozę. Co innego jest ważne dla lotnika, a co innego – dla rybaka. Na inne rzeczy zwracamy uwagę, gdy siedzimy w ogródku. Co innego ma dla nas znaczenie, gdy wybieramy się na wakacje, nad morze lub w góry.

Następnego dnia wróciłam ze szkoły cała w skowronkach.

– Babciu, babciu! – zawołałam od progu. – Za prognozę pogody dostałam szóstkę! Pani powiedziała, że wszystkie dzieci napisały ładnie, ale prawie tak samo. Tylko moje wypracowanie jest oryginalne!

– Na pewno oglądały tę samą prognozę w telewizji – domyśliła się babcia.

– I tylko moja prognoza się sprawdziła! Pani powiedziała, że każdy może napisać prognozę jeszcze raz. Na ocenę. A ja już nie muszę! – Podskakiwałam radośnie.

– To znaczy, że dzięki tobie, no… i chyba trochę dzięki mnie, każdy będzie mógł dostać dodatkową szóstkę?! – Babcia w mgnieniu oka znalazła się przy zamrażarce.

– Tak! – Potwierdziłam z uśmiechem.

– To wyjmij z szafki pucharki! – Babcia sięgnęła do lodówki. – Należą się nam duże lody!!!

Maciej Jagodziński

*perukowiec – krzew ozdobny

1. Jaką pracę domową z języka polskiego zadała pani?
2. Co pomogło babci przewidzieć pogodę? Odczytajcie wspólnie odpowiednie fragmenty tekstu.
3. Dlaczego prace większości dzieci były do siebie podobne? Czym różniło się od nich wypracowanie bohaterki?
4. Komu i w jakich sytuacjach jest potrzebna prognoza pogody?

Jak zapamiętujemy?

O cytrynie możemy powiedzieć, że jest:

żółta

owalna

chropowata

pachnąca

kwaśna

Wiemy tak dużo, bo poznaliśmy ją za pomocą zmysłów:

wzroku słuchu dotyku węchu smaku

Podczas uczenia się spróbuj wykorzystywać jak najwięcej zmysłów!

Czy wiesz, że tyle zapamiętujemy:

- gdy przeczytamy,
- gdy usłyszymy,
- gdy zobaczymy,
- gdy powiemy,
- gdy zrobimy,
- gdy przeczytamy, usłyszymy, zobaczymy, powiemy i zrobimy.

Chcesz dobrze zapamiętać, to:

głośno przeczytaj

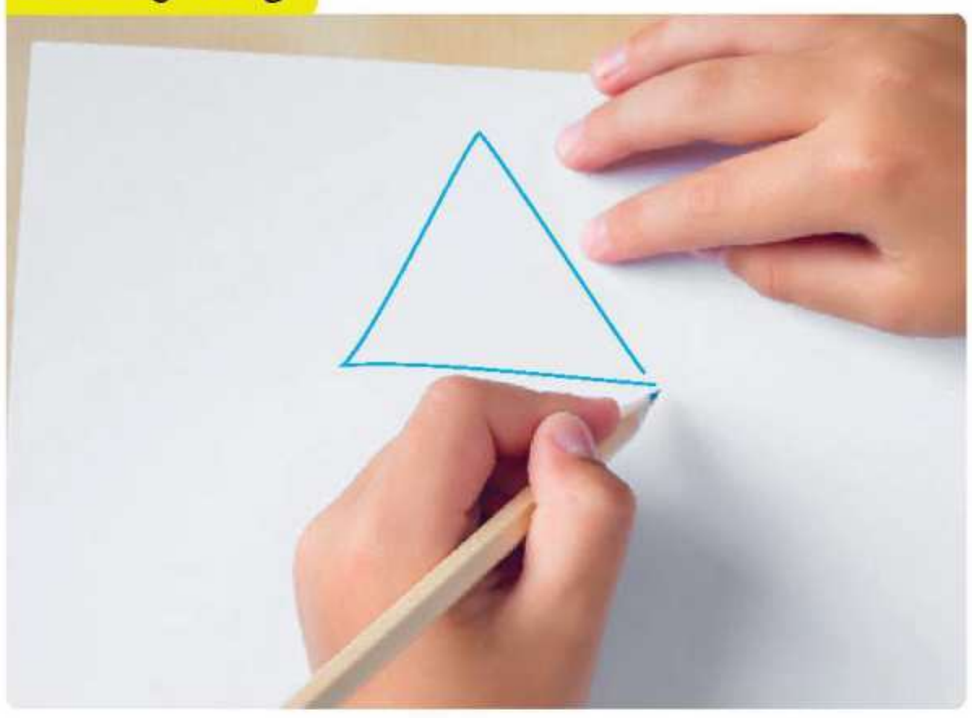
wyobraź sobie

opowiedz

narysuj

Jesteśmy różni, dlatego też różnie lubimy się uczyć.

Niektórzy najlepiej się uczą, czytając oraz oglądając filmy, ilustracje, plakaty, wystawy.

Inni uczą się, słuchając tego, co ktoś mówi, oraz głośno powtarzając wiadomości.

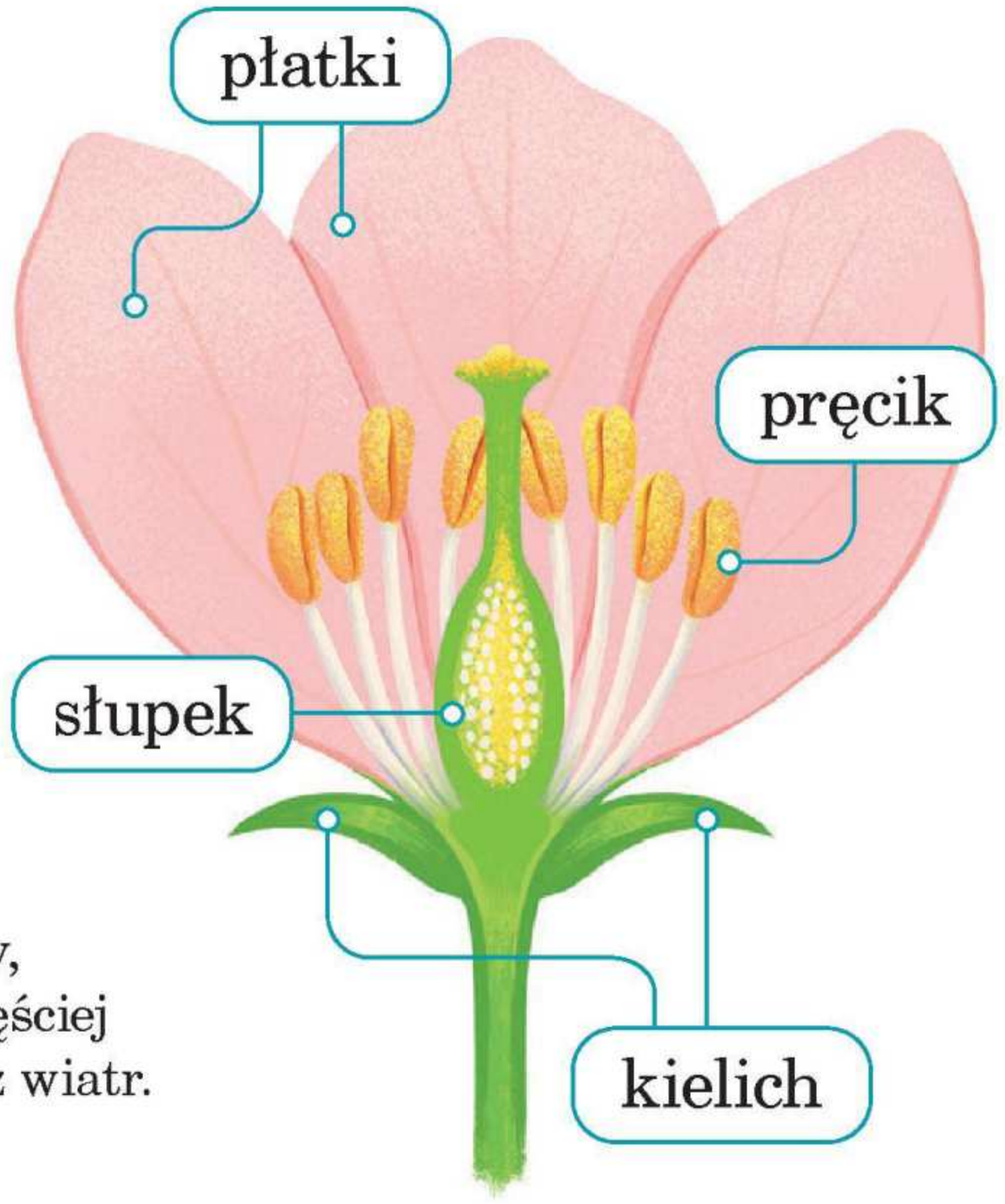

Jeszcze inni uczą się w ruchu – chodząc lub wykonując różne czynności, a często też gestykulując.

1 Opowiedzcie o swoich sposobach uczenia się.

Budowa kwiatu

Kwiaty cieszą nasze oczy. Dla roślin mają jednak zdecydowanie większe znaczenie – dzięki nim powstają owoce. **Pręciki** wytwarzają pyłek. Otaczają one słupek. **Słupek**, kiedy upadnie na niego pyłek, przekształca się w owoc z nasionami. **Płatki** przyciągają owady, które przenoszą pyłek. **Kielich** chroni kwiat.

Jeśli pyłek upadnie na słupek, mówimy, że kwiat został **zapylony**. Pyłek najczęściej jest przenoszony przez owady lub przez wiatr.

Kwiaty, które są zapylane przez owady, przyciągają je smacznym nektarem, pięknym zapachem i kolorowymi płatkami.

Powstawanie owocu

1

Jabłoń kwitnie. Pszczoły przenoszą **pyłek** na **słupek**.

2

Słupek zaczyna przekształcać się w **owoc**.

3

W dojrzałym owocu znajdują się **nasiona**. Mogą z nich wyrosnąć młode jabłonie.

1. Obejrzyjcie w atlasie roślin różne kwiaty. Jakie mają płatki? Czy zawsze dobrze widać słupki i pręciki?
2. Porozmawiajcie o tym, po co rośliny wykształcają kwiaty.

rz po spółgłoskach t, d

1 Jakie wyrazy ukryły się na rysunku? Zastanów się i powiedz, co je łączy.

- Odczytaj spółgłoski, po których w tych wyrazach piszemy **rz**.

Po spółgłoskach **t**, **d** piszemy **rz**:
trz**y**mać, **t**rz**e**pak, jas**t**rz**ą**b, **d**rz**e**wo, **d**rz**w**i.

2 Odszyfruj wyrazy zgodnie z podanym kodem i zapisz je w zeszycie.

 = trz

 = drz

 azga

 emka

 epaczka

 cina

s ykawka

mo ew

3 Ułóż zdania z wybranymi wyrazami z **rz** po spółgłoskach **t**, **d**. Zapisz je.

Każda rzecz jest wynalazkiem

Każdą rzecz ktoś kiedyś wynalazł. Wcześniej jej nie było, ludzie żyjący przed nami wymyślili ją i skonstruowali. Niektóre wynalazki uznajemy za przełomowe, bo umożliwiły powstanie następnych.

Takim przełomowym wynalazkiem było **koło**. Mając koło, ludzie mogli skonstruować wóz i potrzebne narzędzia.

Kolejnym ważnym wynalazkiem był zbudowany przez Jamesa Watta [*czytaj:* Dżejmsa Łota] **silnik parowy**. Poruszał on maszyny, które mogły zastąpić przy pracy wielu ludzi. Silnik parowy zaczęto stosować w fabrykach, kopalniach, na statkach i w lokomotywach.

Przełomem w sposobie porozumiewania się ludzi było skonstruowanie **telefonu** przez Alexandra Grahama Bella. Dzięki temu wynalazkowi ludzie mogli rozmawiać na odległość.

Lampa naftowa, wymyślona przez polskiego naukowca, Ignacego Łukasiewicza, oświetlała domy aż do wynalezienia żarówki.

Najważniejszym wynalazkiem w naszej najnowszej historii jest **komputer** – urządzenie, które gromadzi i przetwarza informacje. Kto dziś pamięta, że pierwsze komputery były wielkości ogromnej szafy? Teraz nie wyobrażamy sobie życia bez komputera i **internetu**.

1. Wymień przełomowe wynalazki opisane w tekście. Do czego one służyły lub nadal służą?
2. Powiedz, co zmienił w życiu ludzi wynalazek polskiego naukowca, Ignacego Łukasiewicza.
3. Jak myślicie, czy wszystkie wynalazki są dobrze wykorzystywane? Podyskutujcie o tym.

Mydło

Mydło zostało wynalezione kilka tysięcy lat temu. Ale jak do tego doszło? Może ludzie siedzący przy ognisku zauważyli, że tłuszcz kapiący z pieczonego mięsa połączony z popiołem tworzy grudkę, która się pieni i usuwa brud z tkaniny?

● Czy mydłem można umyć wodę w morzu?*

Początkowo mydła nie używano do mycia, tylko do prania. Uważano, że warstwa brudu na skórze chroni przed chorobami, a „częste mycie skraca życie”.

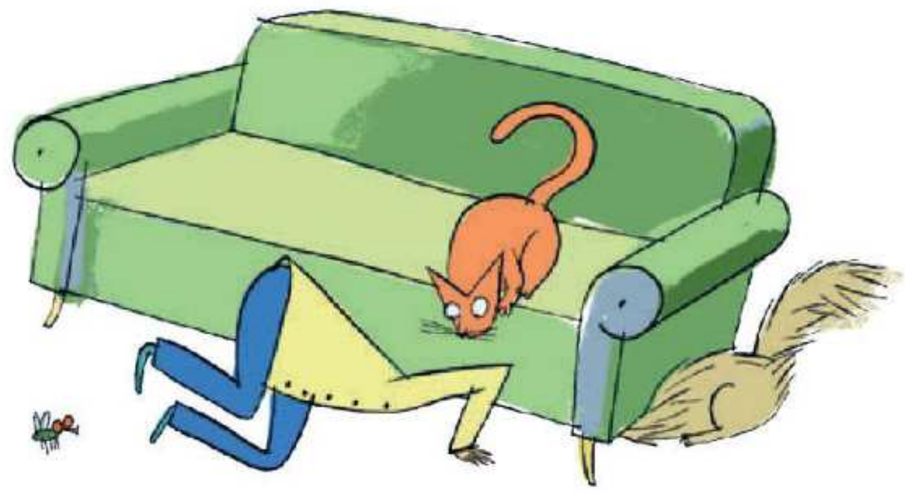
Na szczęście, ludzie zaczęli przywiązywać coraz większą wagę do higieny osobistej. I tak mydło z artykułu drogiego i luksusowego zmieniło się w towar pierwszej potrzeby.

Żyjący prawie 200 lat temu Cyprian Zabłocki zamierzał sprzedać mydło za granicą, ale nie chciał płacić cła. Ukrył więc towar w skrzyniach przymocowanych do statku. Cła nie zapłacił, ale też nie zarobił na sprzedaży mydła, bo... mydło się rozpuściło. O nieudanym interesie mówimy odtąd: Wyjść na czymś jak Zabłocki na mydle.

*Tak. Mydła są używane do czyszczenia mórz po katastrofach tankowców i zanieczyszczeniu wód ropą naftową.

Wynalazek

Po wielu latach pracy, doświadczeń i prób
został wynaleziony odnajdywacz zgub,
który przez jeden ranek umie bez kłopotu
odnaleźć tysiąc zgubionych przedmiotów.
Jest to po prostu czarna, niezbyt duża skrzynka,
może ją obsługiwać chłopiec lub dziewczynka.
Zamiast czas na szukanie niepotrzebnie tracić,
chodzi się po mieszkaniu, niosąc aparacik.
A gdy się jest w pobliżu zaginionej rzeczy,
wtedy zgub odnajdywacz dosyć głośno beczy:
Bee… bee… – już się tylko wystarczy pochylić,
żeby zgubę odnaleźć w ciągu jednej chwili.
Gumkę, kredkę, skarpetkę,
zgubiony scyzoryk,
kluczyk, który pod łóżkiem leżał do tej pory,
okulary tatusia,
parasolkę mamy
bez najmniejszego trudu zaraz odszukamy.
Ten aparacik ma wiele nadzwyczajnych zalet,
bo niczego nie trzeba kłaść na miejscu wcale.
Nie trzeba porządkować,
układać
i sprzątać,
byle jak można wszystko rozrzucać po kątach.
Nikt się teraz nie martwi, nie smuci, nie płacze,
od czasu gdy są w domach zgub odnajdywacze.
I tylko wtedy rozpacz zdarza się w rodzinie,
kiedy sam aparacik gdzieś przypadkiem zginie.

Joanna Papuzińska

1. Jak się nazywał i do czego służył wynalazek opisany w wierszu?
2. Czy posiadanie tego przedmiotu rozwiązuje problemy z szukaniem rzeczy? Dlaczego?
3. Jaki znasz sposób na szybkie znalezienie tego, czego w danej chwili potrzebujesz?
4. Przygotuj ustną wypowiedź na temat wynalazków według punktów:
   1. Wymień kilka wynalazków znajdujących się w twoim domu.
   2. Powiedz, który z nich uważasz za najważniejszy. Dlaczego?
   3. Spróbuj przewidzieć, jaki wynalazek może się pojawić w domach za 100 lat.

5. Opowiedz lub narysuj, jak można wykorzystać zwykły kubek.
   Wymyślcie w parach jego różne nowe zastosowania.

rz po spółgłoskach k, g

1 Jakie wyrazy ukryły się na rysunku? Zastanów się i powiedz, co je łączy.

- Odczytaj spółgłoski, po których w tych wyrazach piszemy **rz**.

Po spółgłoskach **k**, **g** piszemy **rz**:
krzak, po**k**rzywa, **k**rzyczeć, **g**rzyb, **g**rządka, **g**rzmot.

2 Przeczytaj zdania. Po jakich spółgłoskach występuje **rz** w podkreślonych wyrazach?

Krzyś krząta się po mieszkaniu. Chciałby uczesać potarganą grzywkę, ale gdzie jest grzebień? O, znalazł go w skrzynce pod krzesłem. Jest tam także samolot ze złamanym skrzydłem i grzechotka Grzesia.

- Podkreślone wyrazy zapisz w zeszycie. Podziel je na takie, w których **rz** piszemy po **k**, oraz takie, w których **rz** piszemy po **g**.

Raban wynalazca

1. Przyjrzyjcie się historyjce obrazkowej i odpowiedzcie na pytania.
   - Co chciał zrobić Raban i jaki miał kłopot?
   - Jak postanowił ten kłopot rozwiązać ?
   - Czy wynalazek Rabana okazał się skuteczny?
2. Dobierz odpowiednie zakończenia zdań. Skorzystaj z podpowiedzi w ramce Pomocne słowa.

Co było na początku?

Raban postanowił ...

Co się wydarzyło?

Raban nie mógł znaleźć ...
Skonstruował ...
Wezwał ..., ale ...

Jak to się zakończyło?

Raban uznał, że jednak najlepiej będzie, ...

Pomocne słowa

niektórych potrzebnych przyborów • klej •
przyleciał but i inne niepotrzebne przedmioty •
jeśli sam przyniesie potrzebne rzeczy •
zrobić model statku pirackiego • przywoływacz rzeczy

Opowiadanie składa się z trzech części:

Co było na początku?

Co się wydarzyło?

Jak cała historia się zakończyła?

3. Napisz w zeszycie opowiadanie zatytułowane „Raban wynalazca”.

Pstryk!

Sterczy w ścianie taki pstryczek,
Mały pstryczek-elektryczek,
Jak tym pstryczkiem zrobić pstryk,
To się widno robi w mig.
Bardzo łatwo:
Pstryk – i światło!
Pstryknąć potem jeszcze raz,
Zaraz mrok otoczy nas.
A jak pstryknąć trzeci raz –
Znowu dawny świeci blask.
Taką siłę ma tajemną
Ten ukryty w ścianie smyk!
Ciemno – widno.
Widno – ciemno.
Któż to jest ten mały pstryk?
Może świetlik? Może ognik?
Jak tam dostał się i skąd?
To nie ognik. To przewodnik.
Taki drut, a w drucie PRĄD.
Robisz pstryk i włączasz PRĄD!
Elektryczny bystry PRRRĄD!
I stąd światło?
Właśnie stąd!

Julian Tuwim

1. O jakim pstryczku jest mowa w wierszu? Co się dzieje, kiedy go naciskamy?
2. Przeczytajcie wiersz w parach zgodnie z podziałem kolorystycznym tekstu. W ten sam sposób nauczcie się wiersza na pamięć.

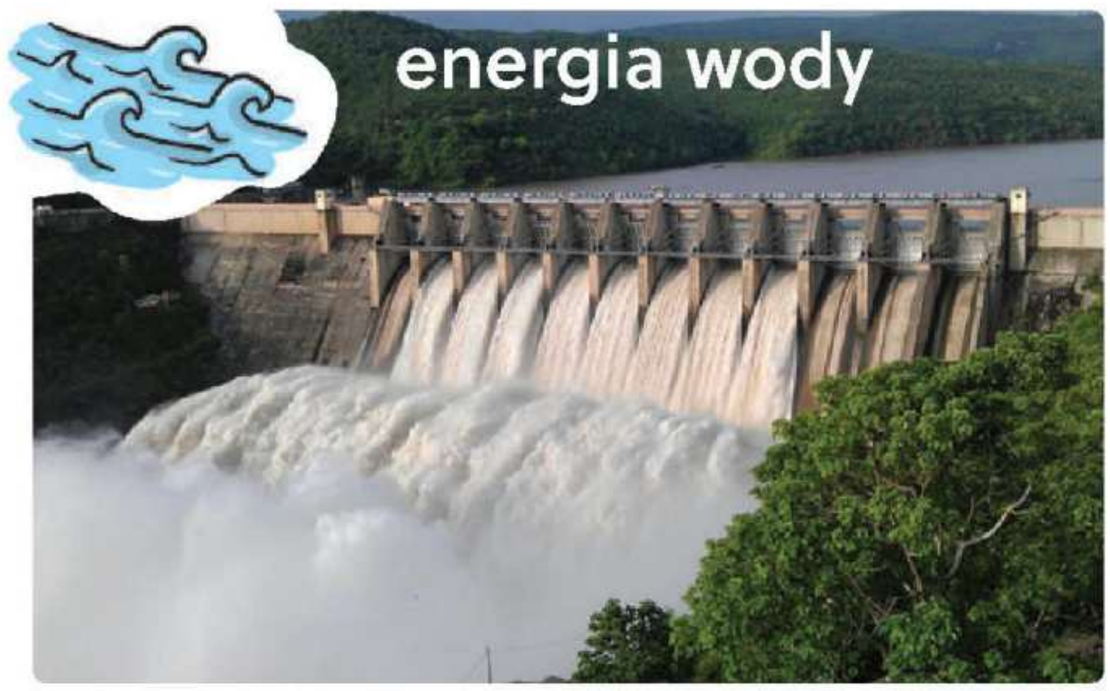
Czysta energia

Ludzie potrzebują energii do ogrzewania domów i wytwarzania prądu. W tym celu wykorzystują paliwa kopalne: węgiel, ropę naftową i gaz ziemny. Niestety ich zasoby się kończą. Poza tym podczas ich użytkowania powstają szkodliwe dla środowiska spaliny. Aby temu przeciwdziałać, ludzie zaczęli wykorzystywać bardziej przyjazne dla środowiska źródła energii, zwane **czystą energią**.

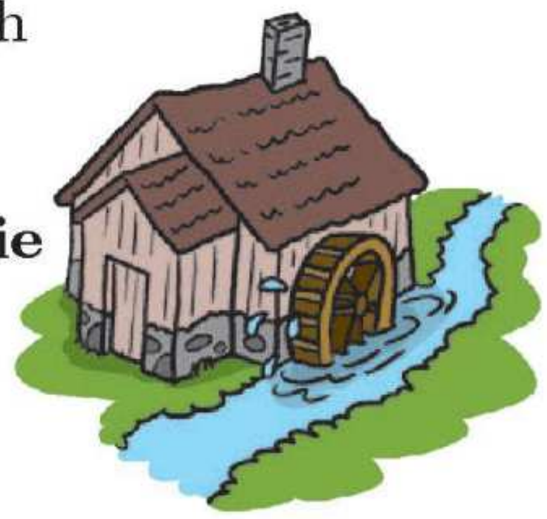

Ludzie używali **wiatraków** przez ponad tysiąc lat, żeby mleć zboże i ciąć pnie drzew na deski. Obecnie łopaty wiatraków napędzają generatory, czyli maszyny tworzące prąd.

Koło wodne to jeden z pierwszych wynalazków człowieka. Ludzie używali go w młynach i do nawadniania pól. Teraz ludzie budują ogromne **elektrownie na rzekach i zbiornikach wodnych**.

Ludzie od dawna wykorzystują też energię Słońca, na przykład susząc na dworze pranie lub drewno. Obecnie pozyskujemy i wykorzystujemy ją również dzięki **ogniwom i bateriom słonecznym**.

1. Opowiedz o tym, w jaki sposób człowiek może pozyskiwać energię.
2. Które źródła energii są bardziej przyjazne środowisku, a które mniej? Co to jest czysta energia?
3. Porozmawiajcie o tym, jak dziecko może oszczędzać prąd.

Planujemy nasze otoczenie

Pani dyrektor ogłosiła konkurs na zagospodarowanie terenu obok szkoły.

– Projekt powinien być gotowy do 15 maja. Na zwycięzców czekają atrakcyjne nagrody – powiedziała.

Nasza klasa już następnego dnia zabrała się do pracy. Byliśmy dumni, że tak jak dorośli możemy decydować o ważnych sprawach miasta.

Kaśka wyjęła kartkę i zaczęła spisywać pomysły. Mieliśmy ich dużo, to była dosłownie burza mózgów.

– Najpierw trzeba uprzątnąć wszystkie śmieci, zeschnięte liście i gałęzie – powiedziała Ewa.

– A potem posadzić wokół terenu drzewa i krzewy – dorzucił Jurek.

– Wytyczyć ścieżki, żeby nikt nie deptał zieleni! – zawołał Franek.

– I koniecznie zrobić na środku kwietną łąkę z hotelami dla owadów – dodała Zosia.

– Dopisz jeszcze poidełka dla zwierząt, kosze na śmieci i ławki – zaproponował Staś.

Na koniec Radek narysował plan naszego terenu.

– Gdyby na Ziemi znalazło się więcej takich miejsc, jak to, które zaprojektowaliście, nasza planeta byłaby cudowna – powiedziała pani dyrektor, kiedy ogłaszała, że zajęliśmy w konkursie trzecie miejsce! Hura!

1. Jaki konkurs ogłosiła pani dyrektor?
2. Co wymyśliły dzieci? Przeczytaj ich propozycje. Zapisz je w zeszycie.
3. Narysuj, jak sobie wyobrażasz projekt zrealizowany przez dzieci.

rz po spółgłoskach w, j, ch

Nie złość się i nie krzycz, **chrz**ąszczu,
usiądź cicho w trawy gąszczu.
– Jak mam milczeć, kiedy inni piszczą,
śmiecą, **chrz**ęszczą i przyrodę niszczą?

***

Od rana w środku lasu za**wrz**ało,
wiele różnych ptaków się zleciało.
To gawrony narobiły **wrz**asku,
bo odkryły górę śmieci w lasku.

***

Wyj**rz**ał Michał na polną drogę,
uj**rz**ał wędrującą stonogę.
Obej**rz**ał ją bardzo dokładnie
i zapytał całkiem zasadnie:
– Kto aż tak okłamać ludzi mógł?
Ta stonoga ma siedem par nóg!

1. Przeczytaj rymowanki. Następnie przeczytaj tylko wyrazy z **rz** po spółgłoskach.
2. Zapisz w zeszycie wyrazy z **rz** po spółgłoskach **w**, **j**, **ch**, które są w tych rymowankach.

Po spółgłoskach **w**, **j**, **ch** piszemy **rz**:
wrzask, **wrz**esień, doj**rz**ał, wyj**rz**ał, **chrz**ąszcz, **chrz**an.

3. Rozwiąż rebusy i zapisz w zeszycie rozwiązania.

kr = **chrz**

wł = **wrz**

dnie = **j**rzał

NA PEWNO WYGRAM!

1. Na podstawie historyjki powiedz, skąd Raban wyjął baterie.
2. Dlaczego dzieci nie chciały przyjąć baterii od Rabana?
3. Co wy robicie ze zużytymi bateriami i innymi elektrośmieciami? Gdzie je wyrzucacie?

Baterie, tonery, stare telefony, myszki do komputerów, piloty do telewizorów i inne elektrośmieci wrzucamy do specjalnego pojemnika ustawionego w sklepie, na osiedlu lub w innym wyznaczonym miejscu.

Jak oczyścić wodę?

Przygotuj:
5 jednorazowych kubeczków z podziurkowanym dnem, filtr do kawy, watę, piasek, żwir, kamyki, łyżkę, 2 słoiki, wodę, kurz z podłogi, ziemię ogrodową, pokruszone suche liście.

1. Do pierwszego kubka włóż filtr do kawy. Drugi kubek wypełnij do połowy watą, trzeci – do połowy piaskiem, czwarty – do połowy żwirem, a piąty wypełnij do połowy kamykami.

2. Umieść kubki jeden w drugim. Do pierwszego kubka włóż drugi, do drugiego – trzeci, potem czwarty i piąty. Wstaw wszystkie do słoika.

3. W drugim słoiku wymieszaj wodę z kurzem z podłogi, ziemią i liśćmi. Przelej brudną wodę przez przygotowany filtr z kubków. Obejrzyj przefiltrowaną wodę i filtr. Zaobserwuj, co się zmieniło.

Wskazówka

Zwróć uwagę, czy na powierzchni kamyków i innych elementów filtra zatrzymały się jakieś zanieczyszczenia. Jakie?

Żeby Ziemia była czysta

Żeby nasza Ziemia była mniej zanieczyszczona, musimy ograniczyć ilość produkowanych śmieci.

Zgniecione plastikowe butelki zajmują mniej miejsca. Łatwiej je przewozić i przetwarzać.

Niektóre zakupy możemy pakować w torby wielokrotnego użytku. Wtedy nie zużywamy tak dużo plastikowych reklamówek.

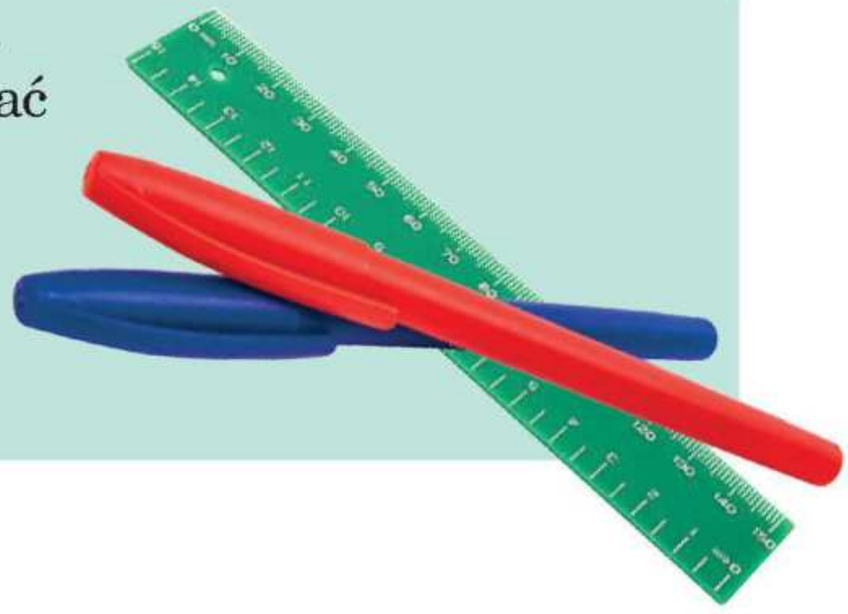

Wiele produktów jest pakowanych w kilka opakowań. Często wystarczy tylko jedno, żeby tak bardzo nie zaśmiecać Ziemi.

Z zebranych nakrętek możemy wyprodukować nowe rzeczy. Nie ma potrzeby produkowania nowego plastiku.

1. Powiedz, jak można zmniejszyć ilość opakowań.
2. Napisz w zeszycie prośbę do ludzi o to, żeby starali się ograniczyć ilość produkowanych przez siebie śmieci.
3. W jaki sposób wy dbacie na co dzień o naszą planetę? Podajcie przykłady.

rz po spółgłoskach p, b, t, d, k, g, w, j, ch

O **brz**asku **Grz**eś wybrał się do lasu. Nagle usłyszał jakiś pisk, **trz**ask i **chrz**ęst. **Prz**estraszony spo**jrz**ał w kierunku, z którego dochodziły odgłosy. Wśród **drz**ew, **krz**ewów i **wrz**osów u**jrz**ał **brz**ydką, brudną torbę. W środku coś się szamotało. Był to zajączek. **Grz**eś pomógł maluchowi wydostać się z torby. Zajączek cały **trz**ął się ze strachu. Chłopcu zrobiło się **prz**ykro, więc **prz**epraszając, powiedział:
– Nie gniewaj się, zajączku. Niektórzy ludzie są bardzo nie**grz**eczni, śmiecą nawet wśród **drz**ew i **krz**ewów. **Prz**yroda nie umie się **prz**ed tym bronić.

1. Przeczytajcie tekst na głos i podzielcie go na fragmenty. Każdemu fragmentowi nadajcie tytuł. Tytuły zapiszcie w zeszycie.
2. Jak powinniśmy się zachowywać w lesie? Porozmawiajcie o tym.

Po spółgłoskach **p**, **b**, **t**, **d**, **k**, **g**, **w**, **j**, **ch** piszemy **rz**: **prz**yroda, **brz**ask, **trz**miel, **drz**ewo, **krz**ew, **grz**yb, **wrz**osy, spo**jrz**ał, **chrz**ąszcz.

3. Wypisz z tekstu po jednym przykładzie wyrazu z **rz** po każdej spółgłosce.
4. Zapisz w zeszycie po jednym własnym przykładzie wyrazu z **rz** po każdej spółgłosce.

Wars i Sawa

Dawno temu, za niepamiętnych czasów, nie było w Polsce ani miast, ani wsi. Kraj pokrywały ogromne, nieprzebyte puszcze, pełne dzikiej zwierzyny. Tylko gdzieniegdzie znajdowały się niewielkie osady ludzkie.

Właśnie wtedy w samym sercu mazowieckiego boru, nad Wisłą, żył młody rybak imieniem Wars. Był to młodzieniec dzielny i pracowity. Sam zbudował łódź, wyciosał wiosła i cierpliwie wiązał sieci. Sprzyjało mu szczęście, toteż kiedy wypływał na połów, zawsze powracał z siecią pełną dorodnych ryb.

Wars lubił swoje zajęcie. Cieszył się każdą chwilą spędzoną na wodzie, wpatrywał się w bystry nurt rzeki, słuchał ptasiego śpiewu.

Szczególnie zaś upodobał sobie nocne wyprawy. Panował wtedy niezmącony spokój, księżyc oświetlał Wisłę srebrnym blaskiem, a z lasu dochodziły tajemnicze odgłosy nocnego życia.

Pewnego razu, po zapadnięciu zmroku, Wars zepchnął łódź na wodę, zarzucił sieci i cierpliwie czekał ukryty wśród wysokich trzcin. Nagle wzburzyły się wiślane fale i z rzecznych odmętów wynurzyła się… prześliczna dziewczyna. Młody rybak zamarł z zachwytu i zdumiony patrzył na przedziwne zjawisko. A było na co! Dziewczyna miała długie jasne włosy, wielkie szafirowe oczy i… od połowy ciała rybi ogon, pokryty srebrzystą łuską.

Wars przetarł oczy i spojrzał raz jeszcze, nigdy bowiem nie widział kogoś takiego. Przypomniał sobie jednak opowieści ojca i zrozumiał – to była syrena!

Syrena, nieświadoma tego, że ktoś ją podpatruje, podpłynęła bliżej i zaczęła śpiewać. Na dźwięk jej pięknego głosu serce młodego rybaka zabiło żywiej. Była to miłość od pierwszego wejrzenia. Od tej chwili żył jak we śnie. Wszędzie widział i słyszał swoją syrenę, myślał tylko o niej […].

Pewnej nocy nieostrożny młodzieniec zapomniał się tak dalece, że wysunął głowę spomiędzy wysokich trzcin, aby lepiej widzieć swą ukochaną. Zaszeleściły szuwary, zdziwiona dziewczyna przerwała pieśń i podpłynęła do wpatrzonego w nią Warsa.

– Dlaczego podglądasz mnie i podsłuchujesz, jak śpiewam?! – spytała zagniewana.

– Jestem rybakiem, syreno… – zaczął nieskładnie Wars.

– Wiem dobrze, kim jesteś, wiele razy widziałam cię na Wiśle. Ale to jeszcze nie powód, żeby…

– Tak, wiem, ale kiedy ujrzałem cię po raz pierwszy i usłyszałem twój śpiew, zupełnie straciłem głowę. Pokochałem cię tak mocno, że żyć bez ciebie nie mogę – przerwał jej Wars.

Złotowłosa dziewczyna spojrzała na Warsa spod długich rzęs.

– I ty także nie jesteś mi obojętny – westchnęła. – Ale przecież tak bardzo różnimy się: ja jestem syreną, ty człowiekiem…

Jedno od drugiego nie mogło oderwać oczu i zrozumieli, że są dla siebie stworzeni. Wahając się, Sawa – bo tak właśnie miała na imię – wyjawiła Warsowi tajemnicę: jeżeli syrena z wzajemnością zakocha się w człowieku, na zawsze utraci swój rybi ogon i stanie się kobietą. Usłyszawszy to, Wars poprosił Sawę, aby została jego żoną. Zgodziła się z radością.

Wyszła na ląd. Opadła z niej rybia łuska […]. Była teraz piękną dziewczyną, nie różniącą się od innych […].

Wkrótce odbyło się huczne wesele. Wars i Sawa żyli długo i szczęśliwie, otoczeni miłością i szacunkiem ludzi.

Po latach wokół ich chaty powstała duża osada rybacka, którą na ich pamiątkę nazwano Warszawą.

Dziś Warszawa jest wielkim miastem i stolicą Polski.

Marta Berowska, Magdalena Grądzka

1. Kiedy i gdzie działy się wydarzenia przedstawione w tej opowieści?
2. Kto jest jej bohaterem?
3. Kim był i jakie prace lubił wykonywać Wars?
4. Na podstawie fragmentu tekstu przedstawiającego syrenę opisz jej wygląd. Czy takie postacie istnieją naprawdę?
5. Opowiedzcie kolejno o wydarzeniach przedstawionych w opowieści. Które z nich mogły wydarzyć się naprawdę, a które nie?
6. Na podstawie legendy wyjaśnij pochodzenie nazwy naszej stolicy i jej herbu.

Legenda to opowieść, w której obok elementów **prawdziwych**, na przykład czasu, miejsca, niektórych postaci i wydarzeń, występują elementy **zmyślone**.

Zawsze gotowi

Żołnierze **pilnują polskich granic** na lądzie, wodzie i w powietrzu. Doskonalą swoją sprawność i ćwiczą, żeby być gotowymi do obrony naszego kraju.

Wojskowe śmigłowce są wykorzystywane w **ratowaniu powodzian**.

Żołnierze Wojska Polskiego biorą udział w **misjach pokojowych** poza granicami kraju.

Żołnierze pełnią **wartę honorową** przy ważnych urzędach państwowych i miejscach pamięci.

Wojskowi saperzy **rozbrajają bomby**, które pozostały po wojnie i nie wybuchły.

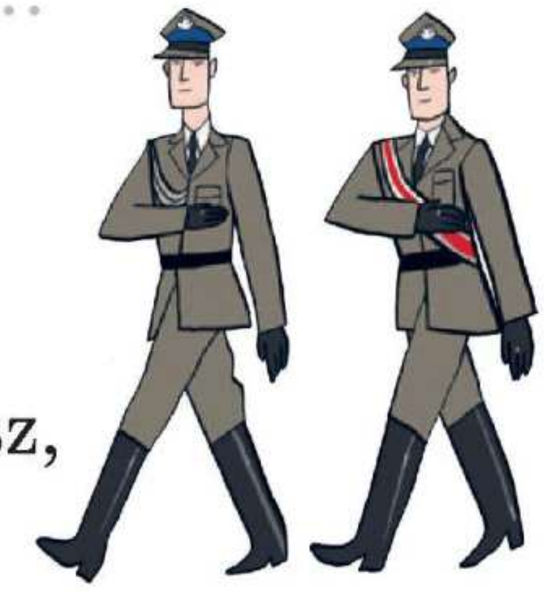

1. Co w czasie pokoju robią polscy żołnierze?
2. Jaki sprzęt mają do dyspozycji?
3. Dlaczego praca żołnierza jest ważna?

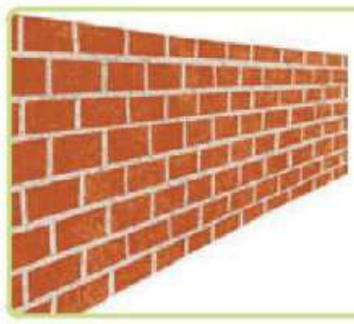
- Przeczytaj rymowanki, a później tylko nazwy zawodów.

Żołni**erz** równym krokiem maszeruje,
polski mundur z dumą prezentuje.

Gdy masz nadmiar czasu, na nudę narzekasz,
książkę ci podsunie szkolny bibliotek**arz**.

- Rozwiąż rebusy.

arz

arz

iarz

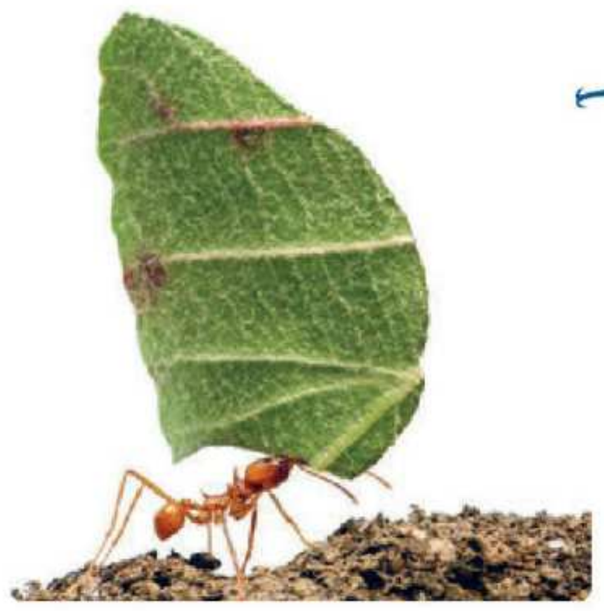
Przygoda z ortografią hż ó

W nazwach wielu zawodów na końcu piszemy **-arz** lub **-erz**: aptek**arz**, bibliotek**arz**, żołni**erz**.

Pracowite owady

Owady są najliczniejszą grupą zwierząt na świecie. Mają bardzo duże znaczenie w przyrodzie. Większość owadów to sprzymierzeńcy człowieka.

Mrówki spulchniają glebę i ją użyźniają.

Trzmiele i inne owady zapylają kwiaty, dzięki czemu powstają owoce.

Biedronki zjadają szkodniki.

Pszczoły produkują miód, wosk i propolis, czyli kit pszczeli. Ich produkty są stosowane w leczeniu przeziębień i chorób skóry.

Jedwabniki produkują włókna, z których ludzie tkają materiał zwany jedwabiem.

1. Opowiedz, jakie znaczenie dla człowieka mają owady.
2. Zapiszcie na tablicy nazwy znanych wam owadów.
3. Odegrajcie w grupach krótkie scenki o wybranych owadach. Niech pojawią się w nich prawdziwe informacje i jedna fałszywa.

Pszczoła – owad społeczny

Pszczoły żyją w dużych rodzinach – **rojach**.
Zadaniem **królowej** jest znoszenie jajeczek.
Resztę pracy wykonują **robotnice**.
W zależności od wieku wypełniają one różne zadania.

Najmłodsze pszczoły zajmują się pracami porządkowymi w ulu. Karmią królową oraz ukryte w plastrach larwy. Przetwarzają przynoszony do ula nektar oraz pyłek.

Pszczoły mające 10-16 dni są już strażniczkami. Pilnują, żeby do gniazda nie dostały się owady spoza rodziny.

Pyłek transportowany jest w specjalnych koszyczkach na tylnych odnóżach.

- Ile miodu produkuje jedna pszczoła?*

koszyczek

Najstarsze pszczoły są zbieraczkami. Do ula przynoszą pyłek, nektar, wodę i żywicę drzew. Z zagęszczonego przez pszczoły nektaru powstaje smaczny i zdrowy miód.

Pszczoły potrafią latać z prędkością 20 kilometrów na godzinę! Między sobą porozumiewają się za pomocą specjalnego tańca.

*Pszczoła produkuje przez całe życie jedną łyżeczkę miodu.

Genialny pomysł?

– Darek, wstawaj! – Marek trząsł bratem jak workiem ziemniaków. – Obudź się!

– Co jest? – zapytał zaspanym głosem Darek.

– Dziś przyjeżdża babcia Danuta. Musimy posprzątać. Ja się zajmę biurkiem, a ty zrób porządek z szafą i regałami.

Darek się rozejrzał. Po pokoju walały się pozostałości po budowaniu latawca i konstruowaniu robota. A do tego sterty klocków, składowiska kamyków, stosy skarpet i koszulek…

Wtedy Darkowi zaświtała w głowie genialna myśl.

– Mam pomysł na to sprzątanie! – szepnął do brata.

Gdy godzinę później babcia Danuta zajrzała do ich pokoju, aż klasnęła z zachwytu.

– Jaki tu porządek! – zawołała. – Brawo!

Pełnym podziwu wzrokiem omiotła podłogę, biurko i regały. Potem, z ciekawości lub przyzwyczajenia, otworzyła drzwi szafy.

– Nieee! – jęknął Darek.

Na zaskoczoną babcię runęła gigantyczna lawina upchniętych byle jak rzeczy: klocków, książek, kartonów i brudnej bielizny.

– Oj, chłopaki! – westchnęła mama. – W tej sytuacji musicie posprzątać pokój jeszcze raz. Tylko tym razem… starannie.

– Bo kto robi niedbale, ten robi dwa razy – dodał złowieszczo tata. – A jak będzie trzeba, to i trzy!

Rafał Witek

1. Jak wyglądał pokój chłopców? Przeczytaj zdania, które to opisują.
2. Dlaczego Marek uznał, że pokój należy posprzątać? Jak chłopcy posprzątali pokój?
3. Jaka nauka płynie z tego opowiadania? Przeczytaj odpowiedni fragment tekstu.

Majowe święta

1 maja to Święto Pracy.
Ludzie świętują je w wielu krajach na świecie. Mają wtedy czas na spotkania, zabawę i odpoczynek.

2 maja obchodzimy Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.
Tego dnia wieszamy flagę na budynkach urzędów, szkół, zakładów pracy i na domach. Flagę wciągamy również na maszt podczas ważnych uroczystości. Wtedy przyjmujemy postawę na baczność.

3 maja uroczyście obchodzimy rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja.
To ważne święto państwowe. Zwykle uczestniczy w nim Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Konstytucja naszego kraju była pierwsza w Europie i druga na świecie – po konstytucji Stanów Zjednoczonych.

1. Jak ludzie obchodzą święta państwowe?
2. Jak sądzisz, dlaczego to ważne, żeby pamiętać o tych dniach?
3. Porozmawiajcie o tym, jak wy świętujecie te dni.
4. Powiedz, jak się nazywa obecnie urzędujący Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarżypyta

Maciek usiadł ciężko na tapczanie i powiedział:

– Kaśka… wiesz, okropnie mnie brzuch boli.

– Ojej! – przestraszyła się Kasia. – Blady jesteś jak śnieg. Zawołam babcię.

– Ani mi się waż!

– Dlaczego?

– Znasz babcię. Zaraz narobi krzyku, każe mi iść do lekarza, pić jakieś obrzydliwe lekarstwa! Nie!

– Ale…

– Żadne „ale”. Jak chcesz mi pomóc, to nalej ciepłej wody do termoforu i przynieś tutaj. Przyłożę sobie i mi przejdzie. Tatusiowi też lekarz kazał nagrzewać, jak miał kamień w nerce.

Kasia spojrzała ze współczuciem na ciotecznego brata i poszła cicho do łazienki.

Zdjęła z półki termofor, puściła ciepłą wodę z kranu, popatrzyła na lejący się strumień, mruknęła: „wariat”, zakręciła wodę, odłożyła termofor na miejsce i poszła do kuchni.

– Co tam, Kasiu? – zapytała babcia.

– Maćka strasznie brzuch boli – powiedziała Katarzyna – ale…

Babci już w kuchni nie było. Kasia pobiegła za nią.

– Tu – pokazywał Maciek babci prawą stronę brzucha. – Ojej… tu! Kaśka ja ci głowę ukrę… Ojej! Babciu, gdzie dzwonisz? Po co od razu pogotowie? Babciu!

Babcia odłożyła słuchawkę i bardzo spokojnie powiedziała:

– Bo to wygląda na ślepą kiszkę. I nie przestrasz się, ale możliwe, że trzeba ją będzie wyciąć.

Maćka tak bolał brzuch, że nawet się nie przestraszył. I nie rozpłakał się także wtedy, kiedy przyjechał lekarz, ani wtedy, kiedy wsiadł z babcią do karetki pogotowia.

To wszystko działo się osiem dni temu, a dzisiaj Maciek wrócił ze szpitala. Bez ślepej kiszki, ale za to z o wiele lepszym humorem niż przed tygodniem.

– No i jak tam było, synku? – troszczyła się mama.

– Można wytrzymać, nic takiego mi przecież nie było – odpowiedział dzielnie chłopiec i wyciągnął się z rozkoszą na tapczanie.

– Kupiłem ci samolot do sklejania – uśmiechnął się tatuś i wręczył synowi pudełko.

– A ja mam dla ciebie książkę – dodała babcia i pocałowała wnuka w czoło.

Kasia stała cicho w kącie pokoju, aż nagle nie wytrzymała i wybuchnęła płaczem.

– Ratujcie mnie, święci anieli – przeraziła się babcia – teraz ciebie coś boli?

– To… – łkała Kasia – to wszystko przez mnie… przeze mnie tak się nacierpiałeś… gdybym nie była skarżypytą… gdybym zrobiła to, o co mnie prosiłeś… to może obeszłoby się bez tego szpitala.

– A jakże – burknął Maciek – tam był taki chłopak, co się właśnie podgrzał… co się sam leczył. Leży w szpitalu już dwa miesiące, a dobrze, że w ogóle nie umarł. Bo tylko lekarz wie, co można grzać, a czego nie można. Nie rycz. Powinienem ci nie wiem jak dziękować…

– Naprawdę? – ucieszyła się Kasia. – Nie gniewasz się? Nie uważasz mnie za zdrajcę?

– O czym wy mówicie? – zdziwił się tatuś, a Maciek wyjaśnił:

– O tym, że ten samolot będzie wspólny, dobrze? I o tym, że czasem należy być skarżypytą.

Irena Landau

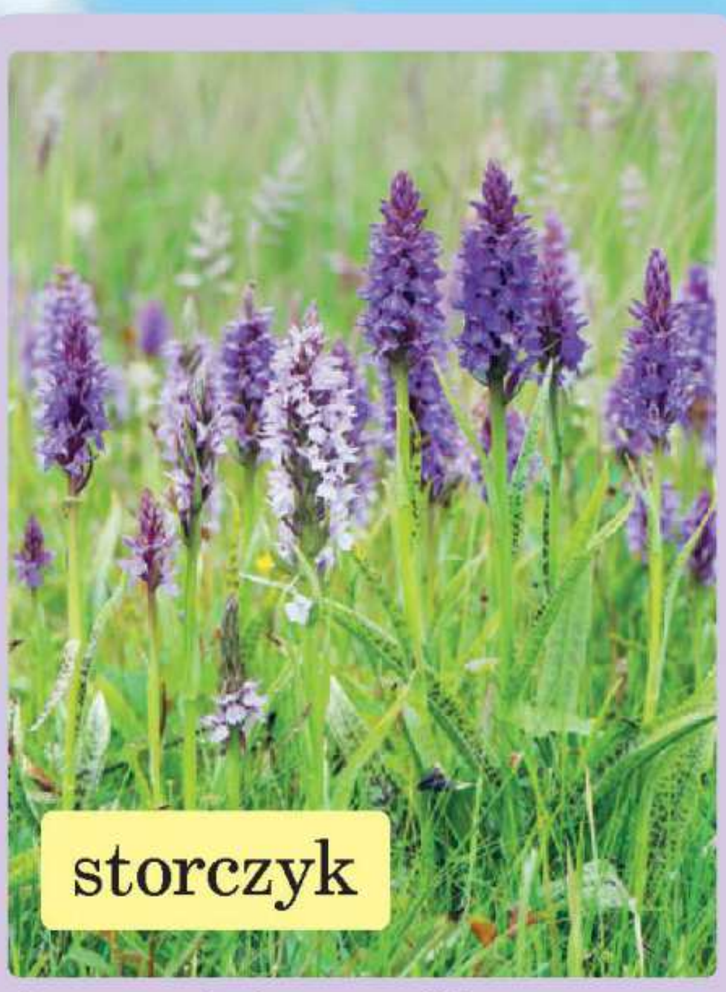

1. Co dolegało Maćkowi? O co chłopiec poprosił Kasię?
2. W jaki sposób dziewczynka zareagowała na jego prośbę?
3. Co zrobiła babcia? Kto udzielił Maćkowi fachowej pomocy?
4. Jak myślisz, czy Kasia była skarżypytą? Uzasadnij swoją opinię.
5. W jakich innych sytuacjach poinformowanie o czymś kogoś dorosłego nie jest skarżeniem? Porozmawiajcie o tym.

Z wizytą na łące

Łąka to duży teren gęsto porośnięty **trawami** i **innymi roślinami zielnymi** o pięknych kwiatach. Ludzie koszą łąki, by pozyskać z nich siano. Mogą też na nich wypasać zwierzęta.

Największe znaczenie na łąkach mają trawy. Ich kwiaty są niepozorne – nie muszą przyciągać owadów, ponieważ są zapylane przez wiatr.

storczyk

Storczyk jest rośliną rzadko spotykaną na łące – dlatego został objęty ochroną.

wiechlina

kupkówka

krwawnik

szczaw

koniczyna

jaskier

Na łąkach żyje wiele **ssaków** i **ptaków**. Są tu też żaby i inne **płazy**. Łąka to jednak królestwo drobniejszych zwierząt – **owadów**, **pająków**, **ślimaków**.

skowronek

pliszka

modraszek

czajka

turkuć podjadek

żaba

wyka

mniszek

badylarka

1. Wymień rośliny i zwierzęta występujące na łąkach. Które zwierzęta zobaczymy wśród traw, a które w glebie?
2. Poszukaj ciekawostek o wykorzystywaniu roślin łąkowych. Które z nich są jadalne, a które lecznicze?
3. Porozmawiajcie o tym, dlaczego wypalanie łąk jest niekorzystne dla środowiska.

Gdzie jest wilk?

– Jak to nie pomalowałyście?! – nie mogliśmy uwierzyć w to, co słyszymy.

Im dłużej Zosia i Ania się tłumaczyły, tym bardziej byliśmy zdenerwowani!

Przecież wszystko było gotowe! Na ścianach zielenił się narysowany przez Stasia, Elę i Olka las. A na środku sceny wznosił się domek zbudowany przez Zuzę, Jasia i Monikę. Wera-Babcia nerwowo spoglądała na Igę-Kapturka i Adę-Mamę. Nawet Wojtek-Myśliwy miał niepewną minę, choć trzymał w ręku groźnie wyglądającą strzelbę.

Bo jak zacząć przedstawienie bez wilka? A wilkiem miała być właśnie Zosia, której przebranie było wczoraj prawie gotowe. Razem z Anią miała jeszcze tylko pomalować maskę, ale zamiast tego dziewczyny najzwyczajniej w świecie poszły na lody!

Naprawdę nie wiedzieliśmy, co robić!

Całe szczęście, że Jaś miał w szafce farby i zostało nam jeszcze pięć minut! I jakie szczęście, że nikt nie zapomniał swojej roli!

Premiera „Czerwonego Kapturka" była bardzo udana. Oklaskom nie było końca. Wszyscy bardzo się cieszyli. Szkoda tylko, że Zosia i Ania całą przerwę spędziły na zmywaniu farby z rąk, bo przed przedstawieniem zabrakło na to czasu.

Tomasz Plebański

1. Jakie przedstawienie miały wystawić dzieci? Jak się do niego przygotowały?
2. Kto i dlaczego miał pretensje do Ani i Zosi?
3. Jakie mogłyby być konsekwencje postępowania dziewczynek, gdyby Jaś nie miał w szafce farb?
4. Jak sądzicie, dlaczego ważne jest dotrzymywanie umów i zobowiązań?

Rzeczownik i czasownik

rzeczownik — **kto? co?**

czasownik — **co robi?**

1. Powiedz, co się dzieje na ilustracji. Dopasuj elementy ilustracji do podanych pytań.
2. Ułóż dwa zdania pasujące do ilustracji z ćwiczenia 1. Podkreśl w nich rzeczowniki i czasowniki.
3. Przeczytaj zdania i powiedz, czym się różnią.

Bocian brodzi. — co robi?

Kret kopie. — co robi?

Bociany brodzą. — co robią?

Krety kopią. — co robią?

- Podaj inne przykłady takich zdań.

bocian – bociany

Rzeczowniki występują w **liczbie pojedynczej** i w **liczbie mnogiej**.

Czasowniki też mogą występować w **liczbie pojedynczej** lub **mnogiej**:
brodzi – brodzą, rzucasz – rzucacie, rysuję – rysujemy.

Samo h

hipopotam • herbata • hiacynt • hulajnoga • helikopter • haftować • huśtawka • humor • hokej • bohaterka • hamak • hiena • hak • huragan • hala • hałas • huk • harcerz

1. Przeczytaj wyrazy, wskaż nazwy rzeczy. Dopasuj wyrazy do rysunków.
2. Postaraj się zapamiętać jak najwięcej wyrazów.
3. Napisz zapamiętane wyrazy w zeszycie. Sprawdź w podręczniku poprawność ich zapisu.
4. Zagrajcie w kalambury. Spróbujcie przedstawić wybrane rysunki za pomocą gestów i dźwięków.

Bo**h**ater uratuje **h**ienę
i **h**ipopotama.

Hania wypiła **h**erbatę
i wy**h**aftowała **h**iacynty.

Na **h**ali panuje wielki **h**ałas,
bo dzieci grają w **h**okeja.

Harcerz ma zły **h**umor,
bo zamiast **h**ulajnogi
dostał **h**elikopter.

Huragan z **h**ukiem wyrwał
haki i przewrócił **h**uśtawkę
oraz zerwał **h**amak.

5 Sprawdź, czy w zdaniach wykorzystano wszystkie przedstawione na obrazkach wyrazy z **h**. Spróbuj ułożyć podobne zdania.

6 Wykonajcie mapę ortograficznej wyspy, na której się znajdą obiekty zawierające w nazwie wyrazy z **h**, na przykład: park wodny dla **h**ipopotamów.

Spotkanie z pisarką

1. Przyjrzyjcie się historyjce obrazkowej i odpowiedzcie na pytania.
   - Na jakie spotkanie wybrała się dziewczynka do biblioteki?
   - O co poprosiła pisarkę?
   - Dlaczego dziewczynka była zadowolona?

2. Dowiedzcie się, czy w bibliotece, z której wypożyczacie książki, są organizowane spotkania ze znanymi ludźmi. Jeśli tak, to wybierzcie się wspólnie na jedno z nich.

3. Na podstawie historyjki „Spotkanie z pisarką" odpowiedz po kolei na pytania.

Co było na początku?

Co się wydarzyło?

Jak to się zakończyło?

4. Przeczytajcie całe opowiadanie. Która jego część jest najdłuższa?

Kasia poszła do biblioteki na spotkanie ze znaną pisarką.

W bibliotece było dużo dzieci. Pani pisarka opowiadała o sobie, czytała wybrane fragmenty najnowszej książki i odpowiadała na pytania. Potem rozdawała autografy. Kasia poprosiła o wpis w albumie, w którym ma podpisy znanych ludzi.

Dziewczynka była bardzo zadowolona. Zdobyła kolejny autograf do swojej kolekcji.

Opowiadanie składa się z trzech części. Są to:

wstęp, **rozwinięcie** i **zakończenie**.

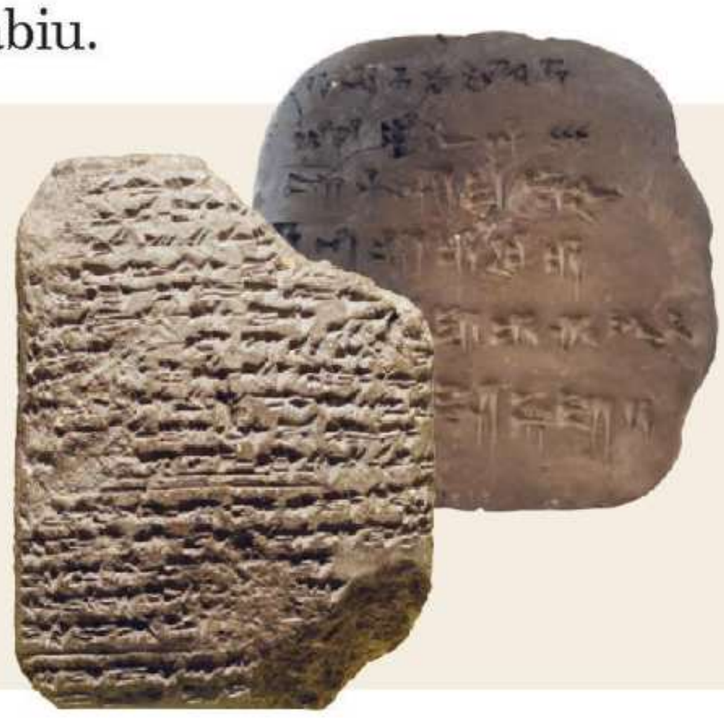
Najdłuższą częścią opowiadania jest **rozwinięcie**.
Wstęp i zakończenie są znacznie krótsze.

5. Jaki inny tytuł mogłoby mieć to opowiadanie? Zapisz swoją propozycję w zeszycie. Porównaj z propozycjami koleżanek i kolegów.

Przodkowie papieru

W dawnych czasach ludzie rysowali i pisali na wszystkim, na czym tylko dało się pisać, na przykład na kamieniu, glinie, korze, jedwabiu.

Gliniane tabliczki doskonale nadawały się do tego, żeby po nich pisać. Glina była miękka i łatwo dostępna. Wadą tabliczek był ich ciężar i to, że łatwo się tłukły.

Papirus wytwarzano z rośliny rosnącej tylko w Egipcie. Był kruchy, nie dało się go składać, być może dlatego zwijano go w długie zwoje.

Pergamin z kolei wytwarzano ze skór zwierząt. Był trwały, gładki, umożliwiał składanie i pisanie z dwóch stron.

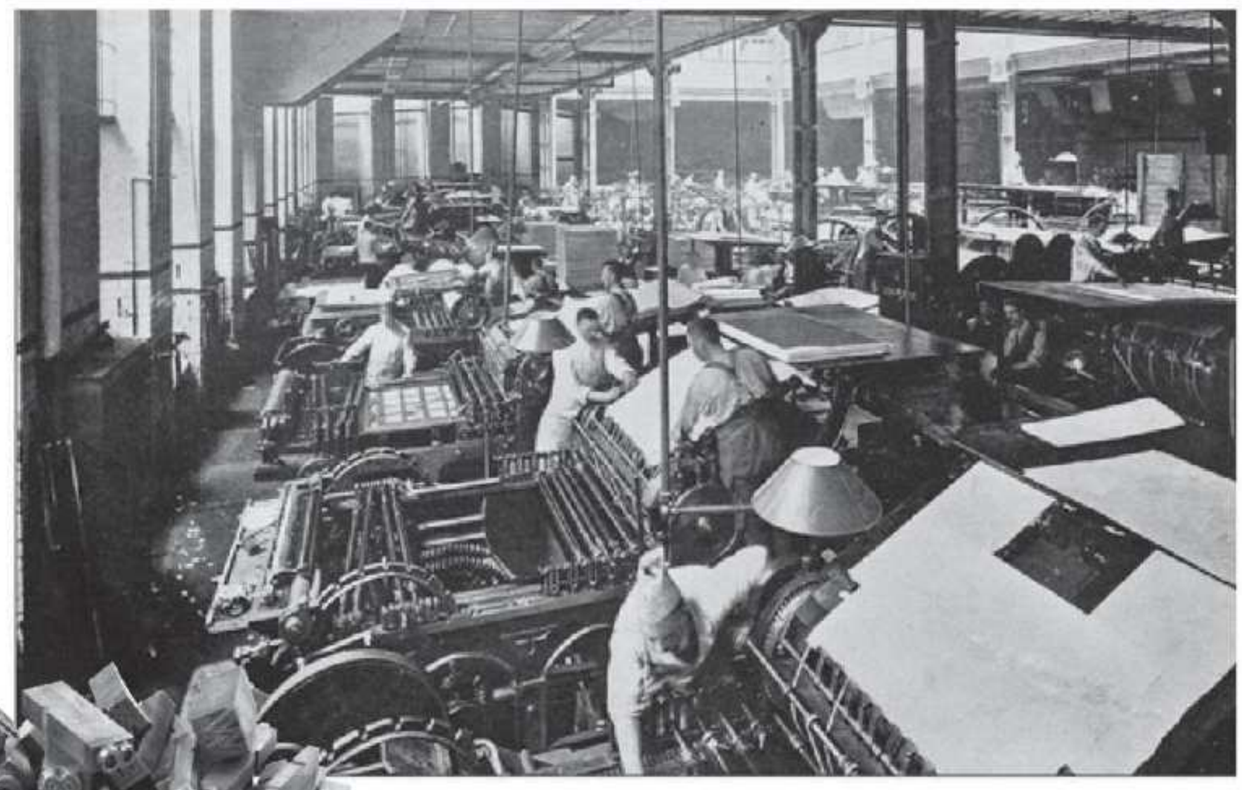
Sposób produkcji **papieru** znali Chińczycy, ale długo strzegli swojej tajemnicy. Kiedy wreszcie wynalazek dotarł do Europy, szybko się upowszechnił. Dzisiaj papier jest podstawowym materiałem piśmienniczym. Do jego wyrobu wykorzystuje się drewno, szmaty i makulaturę.

1. Na czym ludzie dawniej pisali?
2. Jakie były zalety i wady materiałów piśmienniczych stosowanych przed wynalezieniem papieru?
3. Z czego dzisiaj wytwarza się papier? Znajdźcie w dostępnych źródłach informacje o tym, jak produkuje się papier.

Przodkowie e-booka

Bardzo dawno temu książki **pisano ręcznie**, co wymagało wielu miesięcy, a nawet lat pracy. Zajmowali się tym głównie zakonnicy. Księgi były pięknie i bogato zdobione. Każdą nową stronę rozpoczynała ozdobna litera, czyli **inicjał**. Książki były **bardzo drogie**. Z obawy przed kradzieżą, przykuwano je do stołów łańcuchami. Było to możliwe dlatego, że książki oprawiano w deski. Stąd się wzięło powiedzenie: **Przeczytać coś od deski do deski**, czyli przeczytać coś od początku do końca.

Przełomowym momentem było **wynalezienie druku** przez Jana Gutenberga. Drukowanie książek odbywało się dużo szybciej niż ich ręczne przepisywanie, więc mogło powstawać więcej egzemplarzy. Dzięki temu książki stawały się coraz tańsze i coraz bardziej dostępne. Wynalezienie druku zakończyło okres książki rękopiśmiennej, zaczęła się epoka książki drukowanej.

Dzisiaj mamy do wyboru książki w formie papierowej, w formie audio – czytane przez lektora, i w formie elektronicznej, czyli e-booki [*czytaj:* ibuki]. E-booki czytamy za pomocą odpowiedniego urządzenia, na przykład specjalnego czytnika, telefonu komórkowego, tabletu, komputera.

1. Powiedz, jak powstawała książka przed wynalezieniem druku, a jak po jego wynalezieniu.
2. W jakiej formie są dostępne współczesne książki?
3. Jak myślicie, jaka jest przyszłość książki? Porozmawiajcie o tym.

Zaczytana rodzina

Wiecie, co robi moja rodzina, kiedy jest szaro, buro i ponuro?

Babcia czyta kryminały. Najchętniej takie, w których bardzo zagmatwane sprawy rozwiązuje niepozorna starsza pani. Czasem babcia spóźnia się na obiad, bo chce wiedzieć, kto ukradł klejnoty.

Tata lubi czytać biografie, czyli opowieści o życiu sławnych ludzi. Zdarza się, że opowiada nam potem różne ciekawostki, na przykład ilu Polaków jest wśród największych matematyków.

Mama z książek podróżniczych poznała już prawie cały świat. W specjalnym zeszycie zapisuje miejsca, o których czytała i które musi koniecznie zobaczyć.

Kuba ma cały zbiór komiksów. Podczas czytania często głośno się śmieje i mnie woła:

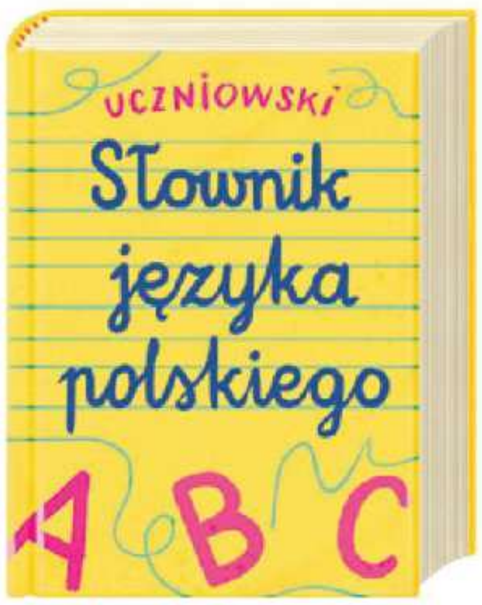
– Wojtku, zobacz, jakie to zabawne!

Chyba ja też sobie poczytam. Czy możecie mi doradzić, jaką książkę wybrać?

Książki dla każdego

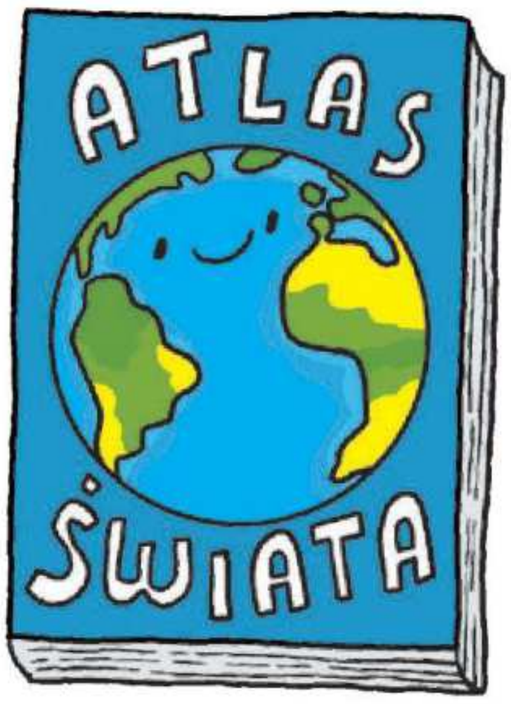
Czytanie książek to dobry sposób na uczenie się, poznawanie świata i spędzanie wolnego czasu. Każdy, niezależnie od wieku i zainteresowań, znajdzie książkę dla siebie.

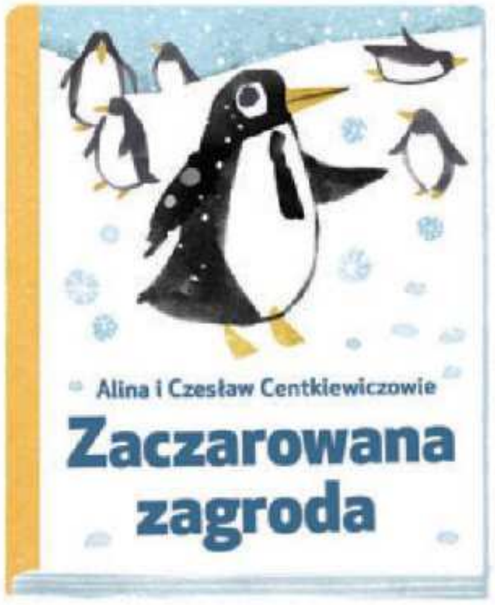
Dzięki książkom możemy zdobywać wiedzę, sprawdzić pisownię i znaczenie wyrazów oraz dużo się nauczyć na każdy temat.

W atlasach i albumach znajdziemy mapy, ciekawe zdjęcia roślin, zwierząt oraz interesujących zabytków.

Z książkami przede wszystkim jednak miło spędzimy czas. Przygody bohaterów mogą być ciekawie opisane lub przedstawione na rysunkach, jak na przykład w komiksach.

Przygoda z ortografią h ż ó

Tytuły książek piszemy **wielką literą** i **w cudzysłowie**: **„Z**aczarowana zagroda”, **„P**tasie gniazda”.

1. Jakie książki zostały przedstawione na ilustracjach? Postarajcie się wymienić jeszcze inne rodzaje książek.
2. Czy zgadzasz się z opinią, że każdy, niezależnie od wieku i zainteresowań, znajdzie książkę dla siebie? Podaj przykłady uzasadniające twoją odpowiedź.
3. Zapisz w zeszycie tytuł ostatnio przeczytanej przez ciebie książki. Opowiedz coś o niej.

Urazy i pierwsza pomoc

Podczas codziennych aktywności jesteśmy narażeni na wiele urazów. Na ich skutek pojawiają się na naszym ciele obrażenia. Poznajmy podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy, dzięki którym możemy pomóc poszkodowanym.

Otarcie lub skaleczenie

Drobne otarcie lub skaleczenie przemywamy wodą. Warto użyć też środka odkażającego. Jeśli trzeba, załóżmy opatrunek, na przykład plaster. Gdy rana mocno krwawi, dorosły opiekun zdecyduje, czy nałożyć grubą warstwę gazy i nieco mocniej obandażować.

Złamanie ręki

Złamaną rękę unieruchamiamy, żeby kości się nie przemieściły. Na czas drogi do lekarza umieśćmy rękę na temblaku z chusty. Jeśli złamany jest palec, przybandażujmy go do drugiego palca.

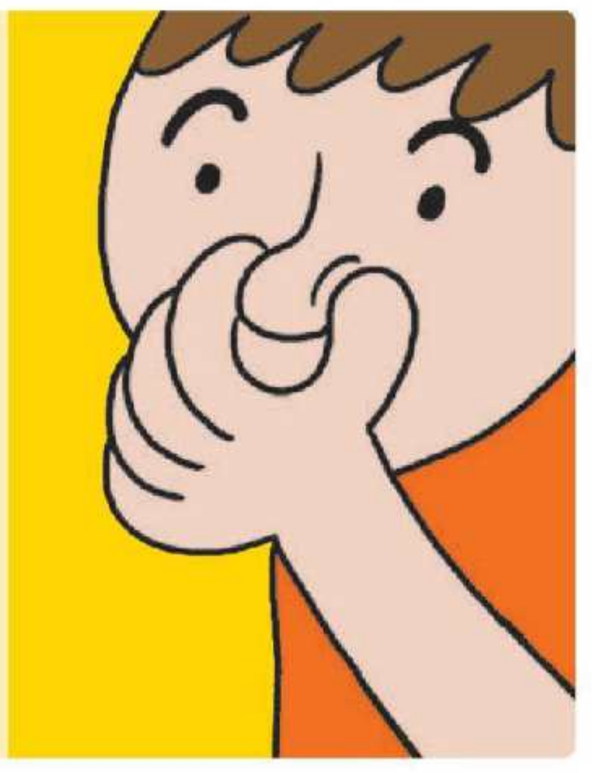

Krwawienie z nosa

Przy krwawieniu z nosa głowę pochylamy do przodu. Uciskamy skrzydełka nosa palcami. Jeśli krwawienie nie ustaje, trzeba udać się do lekarza.

Oparzenie

Jak najszybciej chłodzimy oparzone miejsce zimną wodą. Jeśli to konieczne, zakładamy opatrunek. Poważniejsze oparzenia musi obejrzeć lekarz.

Skręcenie nogi w kostce

Przy takim skręceniu uszkodzony jest staw, czyli połączenie kości. Powinniśmy schłodzić i unieruchomić kostkę bandażem elastycznym. Jeśli ból nie ustępuje, trzeba zgłosić się do lekarza.

Zadławienie

Przy zadławieniu osoba poszkodowana powinna pochylić się do przodu. Należy ją lekko uderzyć otwartą dłonią między łopatkami. Jeśli to nie pomaga, stajemy za tą osobą, układamy swoje ręce powyżej jej brzucha i uciskamy, ciągnąc ręce do wewnątrz i ku górze.

1. Opowiedz, jak udzielić pierwszej pomocy w jednej z przedstawionych na rysunkach sytuacji.
2. Zastanów się i powiedz, w przypadku jakich urazów konieczna jest pomoc lekarska.
3. Co powinno się znaleźć w podręcznej apteczce?

Świąteczny portret

– Mam pomysł! – Mama odłożyła kalendarz i spojrzała roziskrzonym wzrokiem. – Zróbmy sobie wspólny Dzień Matki, Ojca i Dziecka! Takie świętowanie to potrójna radość!

– Poczwórna! – przypomniał Maks. – Macie przecież dwoje dzieci!

– Ogłaszam najbliższą niedzielę Dniem MOD, czyli Matki, Ojca i Dziecka! – wymyślił na poczekaniu tata, a Ewa przyczepiła do lodówki kartkę: „Rodzinny Dzień MOD. Pomysły".

W sobotę wspólnie ułożyli program rodzinnego święta.

Tata postanowił, że sam zrobi obiad, żeby wyręczyć mamę. Ewa upiekła pyszne ciastka na wycieczkę rowerową. Maks zaplanował trasę i powiedział tacie, że może go także wyręczyć w oglądaniu meczu.

Tylko mama trzymała swój prezent w wielkiej tajemnicy. Ale już podczas pikniku na leśnej polanie wyjęła z torby kolorowe czapeczki, farbki do malowania twarzy i cztery koszulki z napisem „MODa na miłość".

A gdy cała rodzina odświętnie się pomalowała i ubrała, tata zrobił pamiątkowe zdjęcie.

– To nasz najlepszy rodzinny portret – zachwycił się.

– Bo to święto każdego z nas – dodała mama. I wszyscy się z nią zgodzili.

Barbara Kosmowska

1. Jakie święto wymyśliła mama? Jaką nazwę święta zaproponował tata? Jak oceniasz ten pomysł?
2. Opowiedz, w jaki sposób rodzina świętowała Dzień MOD.
3. Przeczytaj fragment opowiadania, który najbardziej ci się podoba.
4. Zaproponujcie różne niezwykłe sposoby obchodzenia takich rodzinnych świąt.

Podziękowania

Kochani Rodzice,

serdecznie Wam dziękujemy

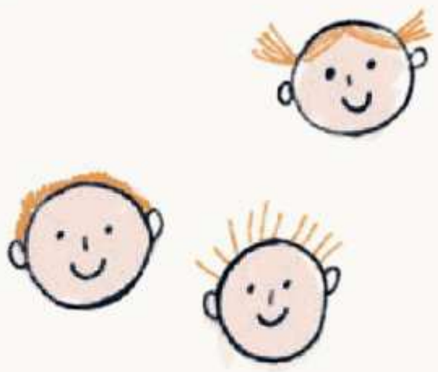
za to, że o nas dbacie, staracie się,

żebyśmy mieli szczęśliwe dzieciństwo,

a najbardziej za to, że nas kochacie.

Ola, Janek i Kubuś

Serduszkowo, 2025 roku

1 Przeczytaj podziękowania. Zwróć uwagę na to, co powinno się w nich znaleźć.

W podziękowaniach powinny się znaleźć informacje:

Komu dziękujemy? Droga Ciociu, dziękuję Ci • Szanowny Panie Doktorze, dziękuję Panu

Za co dziękujemy? za pomoc w nauce • za wspólne zabawy • za okazane serce • za troskliwą opiekę

Kto dziękuje? Twój bratanek • Twoja siostra • wdzięczny Krzysztof • wdzięczna pacjentka

Gdzie i kiedy zostały napisane? Cisów, 16 maja 2025 roku

2 Powiedz, które wyrazy w podziękowaniach piszemy wielką literą.

3 Ułóż podziękowania dla wybranej osoby i zapisz je w zeszycie. Możesz skorzystać z wyrazów podanych w ramce.

rz niewymienne

1 Przeczytaj wyrazy z „Ilustrowanego słowniczka ortograficznego”. Zaobserwuj, w jakiej kolejności są zapisane. Znajdź **rz** wpisane w rysunki.

bu**rz**a

ja**rz**ębina

ko**rz**enie

Małgo**rz**ata

o**rz**ech

po**rz**eczka

rzodkiewka

węgo**rz**

2 Dopasuj do rysunków wyrazy z ramki.

rzeka • **rz**epa • wa**rz**ywa • wie**rz**ba • zwie**rz**ęta • na**rz**ędzia • Kata**rz**yna • **rz**ut • **rz**ęsy • **rz**eźba

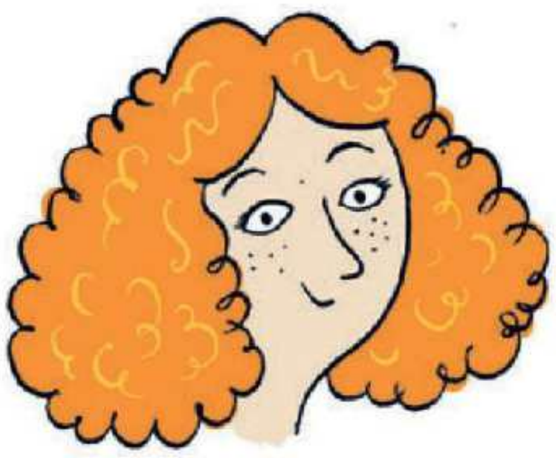

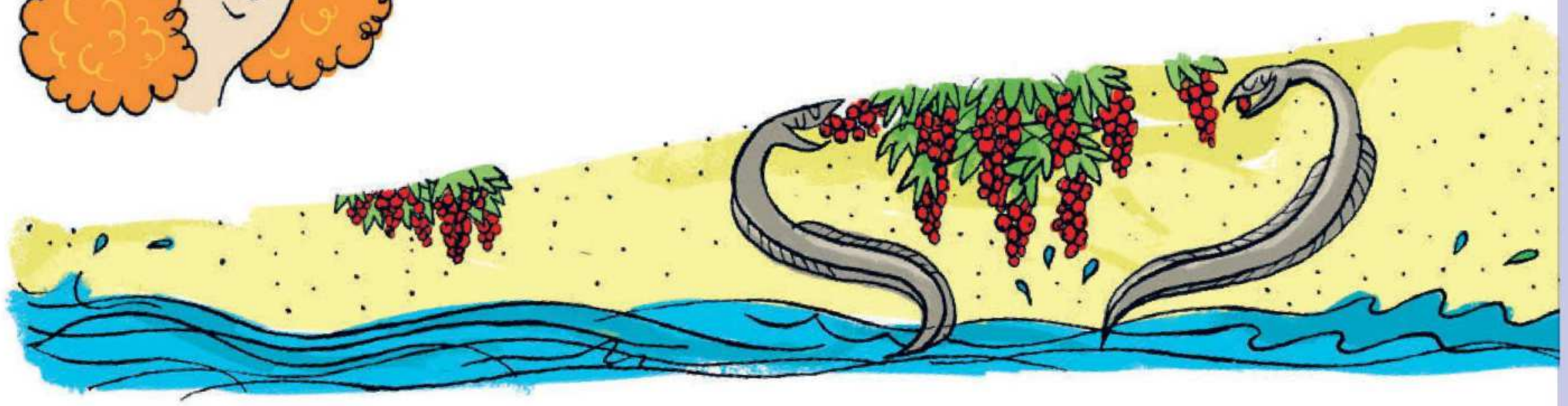

3 Zamknij podręcznik i wymień te wyrazy, które udało ci się zapamiętać. Zapisz je w zeszycie. Sprawdź w podręczniku poprawność ich zapisu.

4 Stwórz własny ilustrowany minisłowniczek z wyrazami: wie**rz**ba, **rz**eka, zwie**rz**ę, Kata**rz**yna.

Bu**rz**a włosów, długie **rz**ęsy i buzia pyzata –
tak właśnie wygląda moja siostra Małgo**rz**ata.

Spotkały się dwa węgo**rz**e nad **rz**eczką,
by delektować się pyszną po**rz**eczką.

Trochę dziś słaba jest Kata**rz**yna,
więc śniadanie od wa**rz**yw zaczyna
i pałaszuje smaczną marchewkę,
kwaśną kapustę, **rz**epę, **rz**odkiewkę.

W ko**rz**eniach wie**rz**by zwie**rz**ęta siedziały,
o**rz**echy włoskie ze smakiem zjadały.

5 Przeczytaj rymowanki. Naucz się na pamięć dwóch z nich.

6 Odegrajcie scenki pantomimiczne, w których przedstawicie: rzeźbę, rzut piłką oraz użycie narzędzi ogrodniczych, na przykład łopaty, grabi, sekatora.

Prawa małych i dużych

Każdy mały i duży człowiek ma **prawo do imienia, nazwiska i obywatelstwa**.
Jeżeli chce, może mieć również przezwisko, na przykład Kropeczka lub Chudzinka.

Każdy mały i duży człowiek ma **prawo do tajemnic i marzeń**.
Jeżeli chce, może przechowywać w swoich szufladach skarby: szklane kulki, kawałki sznurka, kamyki. Może marzyć o wyprawie na wyspę Turapulra, pisać pamiętnik i mieć kilka lub nawet tysiąc tajemnic.

Każdy mały i duży człowiek ma **prawo do odpoczynku**.
Jeżeli chce, może leżeć w łóżku, huśtać się na huśtawce, przyglądać się biedronce na łące, słuchać muzyki czy biegać po parku.

Każdy mały i duży człowiek ma **prawo do życia bez przemocy**.
Nikt – ani dziecko, ani dorosły – nie może bić i poniżać innych, dokuczać im i wyśmiewać się z nich.

Każdy mały i duży człowiek ma **prawo do własnego zdania**.
Powinien być pytany o to, co myśli na dany temat. Oczywiście nie oznacza to, że zawsze ma rację.

Każdy mały i duży człowiek ma **prawo do nauki**.
Może słuchać, czytać, pisać, liczyć, rysować, malować, grać, lepić, rzeźbić, konstruować, śpiewać…

Każdy mały i duży człowiek
ma **prawo do emocji**.
Jeżeli chce, może się smucić, płakać, podskakiwać z radości, martwić się, kochać, przyjaźnić się z kimś i troszczyć się o drugą osobę.

Każdy mały i duży człowiek
ma **prawo do zabawy**.
Jeżeli chce, może się bawić, budować zamki z klocków, grać w piłkę, szyć sukienki dla lalek, rysować patykiem dziwoląg na piasku, chodzić na wystawy, koncerty, spektakle teatralne i filmy.

Każdy mały i duży człowiek
ma **prawo do opieki lekarskiej**.
Jeżeli się skaleczy, należy mu opatrzyć ranę. Ludzie powinni także zostać zaszczepieni przeciwko chorobom zakaźnym, a kiedy zachorują – zbadani i poinformowani o tym, co mają robić, aby jak najszybciej wyzdrowieć.

Każdy mały i duży człowiek
ma **prawo do jedzenia**.
Powinien jeść i pić to, co zawiera wszystkie składniki potrzebne dla zdrowia.

Joanna Krzyżanek

1. Przeczytaj, do czego mają prawo zarówno dorośli, jak i dzieci.
2. Porozmawiajcie o prawach dziecka. Omówcie każde z nich.
3. Podzielcie się na grupy, przepiszcie i zilustrujcie wybrane prawa. Zróbcie wystawę swoich prac.
4. Każdy mały i duży człowiek ma nie tylko prawa, ale też obowiązki. Zastanów się i powiedz, jakie obowiązki mają dzieci.

Portrety dzieci

Stanisław Wyspiański
Śpiący Staś

Józef
Pankiewicz
Dziewczynka w czerwonej sukience

Jan Matejko
Portret czworga dzieci artysty

1. Przyjrzyj się obrazom i opowiedz o tym, który najbardziej ci się podoba.
2. Co przedstawiają te obrazy? Jak myślisz, po co maluje się portrety?

Portret to podobizna człowieka lub grupy osób.

3. Zaproponuj inne tytuły zaprezentowanych portretów dzieci.
4. Podzielcie się na grupy i przedstawcie „żywe portrety” osób z waszej klasy.
5. Zwróćcie uwagę na autorów zaprezentowanych portretów. Jaki inny obraz Jana Matejki już znacie?

Niedaleko i daleko

W domu córka jak słoneczko
świeci,
to jej święto i wszystkich
dzieci.

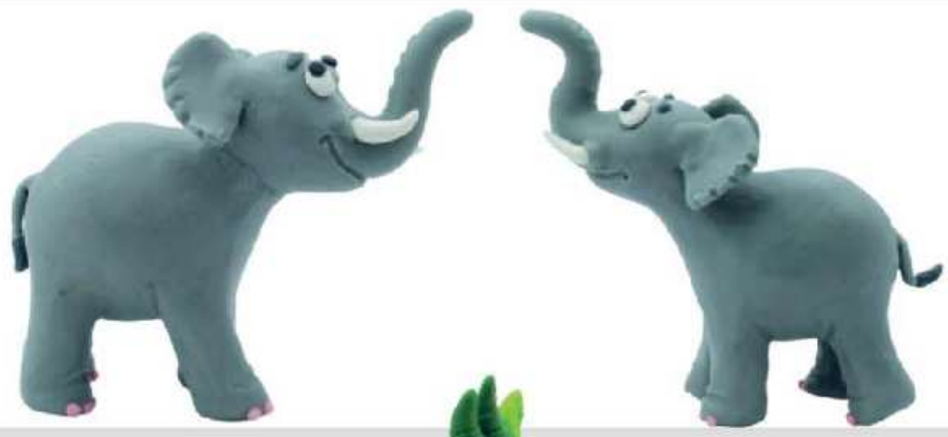

A tam dalej, na północy,
foka
uśmiecha się do dzieci,
bo je kocha.

Na południu, gdzie niebo
jak płomień,
zatrąbiły na cześć dzieci
słonie.

Na wschodzie wszystkie chińskie
smoki
przyszły jak koty pod płoty
do szkolnych okien.

Na zachodzie to samo:
co kto miał,
wyciągał i trąbił,
i grał.

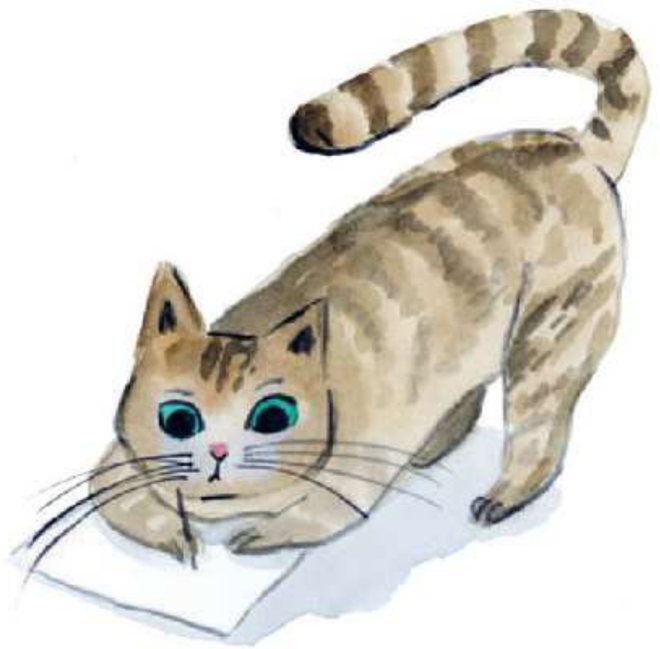
Zgiełk się podniósł w ten
pierwszy dzień czerwca,
że aż wszystkim dorosłym
drgnęły serca.

Tadeusz Kubiak

1. O jakim święcie jest mowa w wierszu?
2. Jakie zwierzęta i jak postanowiły uczcić to święto? O czym to świadczy?
3. Porozmawiajcie o tym, jak chcielibyście spędzić ten dzień.
4. Naucz się wiersza na pamięć, pomogą ci w tym ilustracje.

Przyjęcie dla wszystkich

Pręgowana podeszła do trzepaka i przykleiła na nim starannie napisane ogłoszenie:

ZAPRASZAM WSZYSTKICH
JUTRO WIECZOREM NA PRZYJĘCIE.
W PROGRAMIE KRUCHE CIASTECZKA
I WSPÓLNE OGLĄDANIE GWIAZD.

– Właśnie o takim przyjęciu marzyłam – mruknęła pod wąsem.

Pół godziny później Pręgowana spotkała Szarą.

– Cudownie, że organizujesz przyjęcie – miauknęła kocica – ale jutro robię generalne porządki. Może przesuniesz spotkanie na pojutrze?

– Pojutrze? – zawahała się Pręgowana. – Niech będzie.

Wróciła do trzepaka i grubym czarnym pisakiem poprawiła ogłoszenie.

Odwróciła się i zobaczyła stojącego obok Dachowca.

– Przyjęcie! – ucieszył się. – Jak miło! Nie wiem tylko, dlaczego chcesz podać kruche ciasteczka. Słone paluszki są smaczniejsze.

– Ja wolę ciasteczka – odparła cicho kotka. – Ale mogę to zmienić. – Wyciągnęła pisak i dokonała kolejnych poprawek na ogłoszeniu.

Pręgowana pożegnała się z Dachowcem i poszła do Oryginała zapytać, czy przyjmie jej zaproszenie.

– Niestety, wieczorem jestem już umówiony – powiedział kocur.

– Szkoda, chciałam, by byli wszyscy, a widzę…

– Wszyscy? – przerwał Oryginał.

– Uhm – przytaknęła niepewnie Pręgowana. – Myślisz, że to zły pomysł?

– Nie ma znaczenia, co o tym myślę, skoro i tak nie mogę przyjść. Ale jeśli będzie tyle osób, to zrobi się tłok i zamieszanie. Poza tym, o czym ja miałbym rozmawiać z tym gangsterem Rudzielcem? Co innego z Czarnym Kotem – ciągnął Oryginał. – Z kolei Mała Kitka nie będzie miała nic do powiedzenia Dachowcowi. A Włóczykij od razu pokłóci się z Lisiczką.

– Masz rację – zgodziła się kocica. – Co mi radzisz w takim razie?

– Zaproś tylko kilka kotów: Czarnego, Szarą, Dachowca i mnie. W sam raz na kulturalną popołudniową pogawędkę przy herbacie.

– Nie planowałam herbaty i pogawędki, raczej oglądanie gwiazd.

– Gwiazdy najlepiej oglądać w samotności – rzekł Oryginał. – Znam się na tym.

Pręgowana pobiegła szybko do trzepaka. Przekreśliła kilka słów na ogłoszeniu, ale nie było już wolnego miejsca, gdzie udałoby się jej dopisać „herbatę" i „pogawędkę". Rozgoryczona zerwała zabazgraną kartkę i zrobiła z niej papierową kulkę.

Mało nie wpadła na Czarnego, wracając do domu ze spuszczoną głową.

– Cześć! – zawołał wesoło kocur. – Czy rozmyślasz o swoim przyjęciu?

– Tak – miauknęła Pręgowana. – Lecz każdy chce czego innego, a ja nie umiem dogodzić wszystkim!

– Dogodzić wszystkim? – zdziwił się kot. – Przecież to twoje przyjęcie!

– Ale trzeba myśleć o innych.

– Myślisz o innych. Gdy Dachowiec budował dom, bardzo mu pomogłaś, choć miałaś wiele swoich zajęć. Na imieniny Szarej przyniosłaś miotłę, o której marzyła, mimo że ty wolałabyś dostać coś całkiem innego. Ale przyjęcie zrób tak, jak tobie się podoba.

– Myślisz, że mogę?

– Ważne, co ty myślisz.

Pręgowana kiwnęła głową i pobiegła do domu. Wyjęła czystą kartkę i napisała na niej zupełnie nowe ogłoszenie:

ZAPRASZAM WSZYSTKICH
JUTRO WIECZOREM NA PRZYJĘCIE.
W PROGRAMIE KRUCHE CIASTECZKA
I WSPÓLNE OGLĄDANIE GWIAZD.

Przyczepiła ogłoszenie na trzepaku i poszła przygotować się na przyjście gości.

Melania Kapelusz

1. Jakie przyjęcie planowała wydać Pręgowana? Jak sobie je wyobrażała?
2. Dlaczego Pręgowana kilka razy zmieniała treść swojego zaproszenia?
3. Jakie zaproszenie ostatecznie przyczepiła na trzepaku? Dlaczego takie? Porównajcie jego treść z treścią pierwszego zaproszenia.
4. Porozmawiajcie o sytuacjach, w których korzystaliście z rad innych dzieci lub dorosłych.
5. W jakich sytuacjach warto kierować się własnym zdaniem, a w jakich radami innych osób. Podajcie przykłady.

W MUZEUM

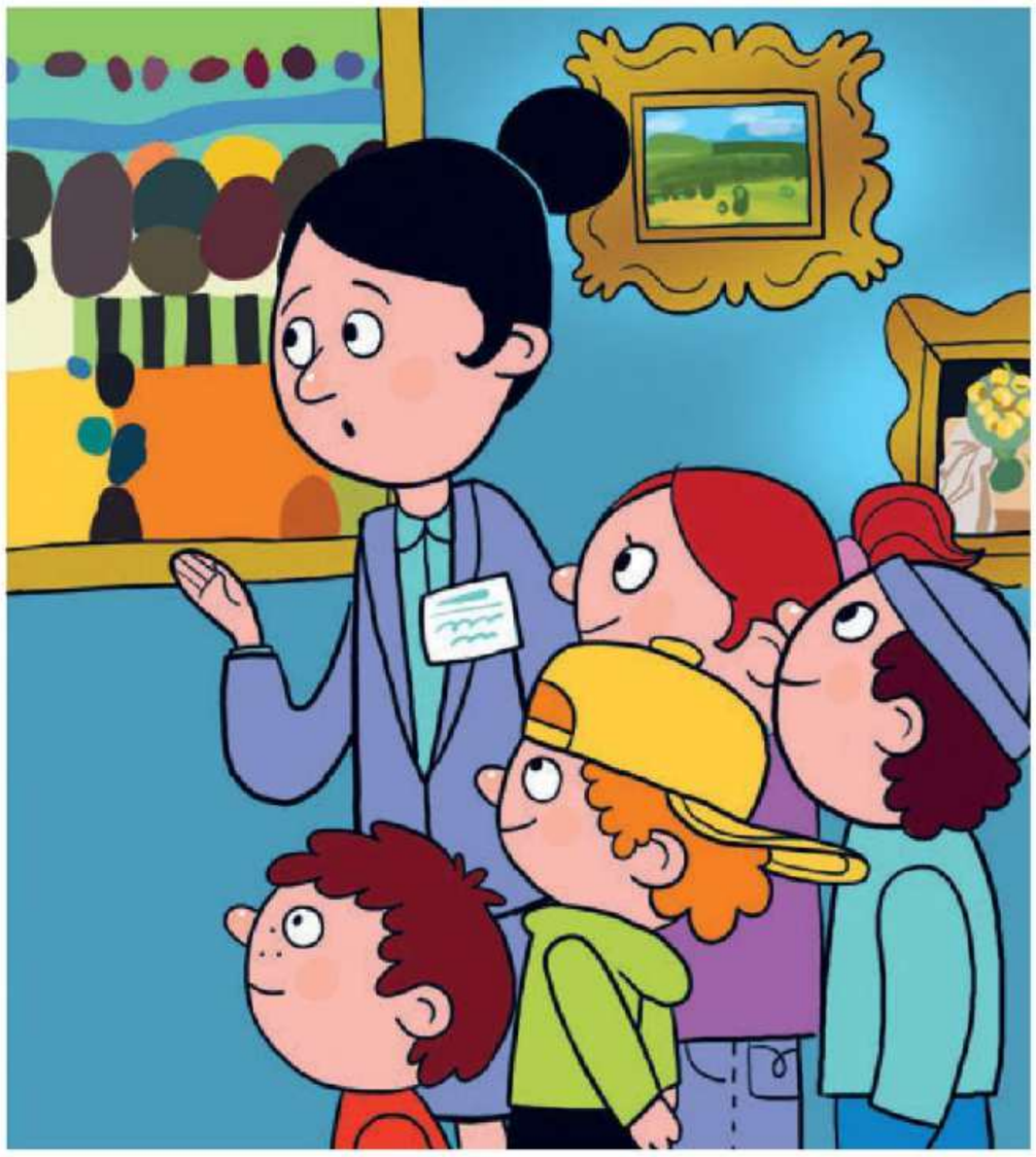
Nie wolno dotykać eksponatów ani ich fotografować lub filmować bez zezwolenia.

Nie należy głośno rozmawiać, żeby nie zakłócać spokoju innym.

Nie powinniśmy zasłaniać innym eksponatów.

Mężczyźni nie powinni nosić czapek w pomieszczeniach.

W muzeum nie można jeść ani pić.

Nie należy czytać cudzej korespondencji.

1. Przyjrzyj się ilustracjom i wskaż osoby, które postępują niewłaściwe.
2. Przedstawcie wybrane zasady zachowania się w muzeum w formie piktogramów.
3. Odegrajcie w grupach scenki prezentujące przykłady właściwego i niewłaściwego zachowania się w miejscach, które planujecie odwiedzić w czasie wakacji, na przykład w kinie, w zoo, na plaży, w parku.

Od zdania do...

Adresujemy koperty

Szanowny Pan
Jan Borowski
ulica Dębowa 6 mieszkania 3
95-032 Kopytków

Sz.P.
Jan Borowski
ul. Dębowa 6 m. 3
95-032 Kopytków

1 Powiedz, czym się różnią te dwa zapisy adresu.

- Który sposób zapisu ułatwia zmieszczenie adresu na kopercie? Wyjaśnij, po co stosujemy skróty.

nadawca, czyli autor listu →

← **adresat**, czyli odbiorca listu

2 Przyjrzyj się poprawnie zaadresowanej kopercie. Powiedz, jakie informacje zawiera adres.

- Zauważ, jak można grzecznie zwrócić się do adresata.

Język polski bez tajemnic !?

Na kopercie umieszczamy dwa adresy: **nadawcy** i **adresata**. Podajemy imię i nazwisko, nazwę ulicy, numer domu i mieszkania, kod pocztowy oraz nazwę miejscowości.

Stosujemy **skróty**: **ul.** – ulica, **m.** – mieszkanie, **Sz.P.** – Szanowna Pani, Szanowny Pan.

Co pomaga ptakom w lataniu?

Dzięki umiejętności latania ptaki mogą przemieszczać się na duże odległości. Niektóre co roku odbywają długie wędrówki w te same miejsca. Inne poszukują nowych terenów, żeby zdobywać tam pokarm i zakładać gniazda.

Mięśnie, serce i płuca ptaków działają bardzo sprawnie. Dzięki temu ptaki są **silne** i mają **dużo energii**, żeby latać.

Ciało ptaków ma **opływowy kształt**, dzięki temu mogą one łatwiej rozcinać powietrze.

Skrzydła oraz **pióra** ułatwiają ptakom unoszenie się w powietrzu, szybowanie i sterowanie podczas lotu.

Ptaki to bardzo **lekkie** zwierzęta. Ich kości są częściowo puste. Zamiast ciężkich zębów mają lekki dziób.

1. Powiedz, co pomaga ptakom w lataniu.
2. Poszukajcie informacji o tym, jak przemieszczają się ptaki, które nie potrafią latać.

Ptasie plotki

Usiadła zięba na dębie:
– Na pewno dziś się przeziębię!

Dostanę chrypki, być może,
Głos jeszcze stracę, broń Boże,

A koncert mam zamówiony
W najbliższą środę u wrony.

Jęknęły smutnie żołędzie:
– Co będzie, ziębo, co będzie?

Leć do dzięcioła, do buka,
Niech dzięcioł ciebie opuka!

Podniosła lament sikora:
– Podobno zięba jest chora!

Gil z tym poleciał do szpaka:
– Jest sprawa taka a taka,

Mówiła właśnie sikora,
Że zięba jest ciężko chora.

Poleciał szpak do słowika:
– Ze słów sikory wynika,

Że zięba już od miesiąca
Po prostu jest konająca.

Słowik wróblowi polecił,
By trumnę dla zięby sklecił.

Rzekł wróbel do drozda: – Droździe,
Do trumny przynieś mi gwoździe.

Stąd dowiedziała się wrona,
Że zięba na pewno kona.

A zięba nic nie wiedziała,
Na dębie sobie siedziała,

Aż jej doniosły żołędzie,
Że koncert się nie odbędzie,

Gdyż zięba właśnie umarła
Na ciężką chorobę gardła.

Jan Brzechwa

1. Co powiedziała zięba, kiedy usiadła na dębie, a co doniosły jej żołędzie na końcu? Dlaczego nie odbył się koncert u wrony?
2. W jaki sposób wiadomość o stanie zdrowia zięby stała się plotką? Jakie rośliny i ptaki przekazywały sobie nieprawdziwe informacje?
3. Na podstawie wiersza powiedz, w jaki sposób powstają plotki.
4. Dlaczego nie należy powtarzać niesprawdzonych informacji? Porozmawiajcie o tym.
5. Wyszukaj w tekście i przeczytaj najzabawniejszy fragment.

Różne regiony Polski

Na terenie Polski możemy wyróżnić kilka **regionów**. Są to obszary, które mają swoją historię, tradycję, strój, taniec, swój styl budowy domów i często własny język, czyli gwarę.

Mazowsze znajduje się w środku Polski. Tutaj leży stolica naszego kraju – Warszawa. Niedaleko od stolicy jest **region łowicki**, słynący z kolorowych wycinanek i pasiaków.

Kaszuby leżą na północy Polski, nad Morzem Bałtyckim. Kaszubów wyróżnia to, że mają własny język. Słynne są też kaszubskie hafty, wykorzystujące motywy roślinne.

Kurpie słyną z pięknych wycinanek. Zobaczymy tu dawne kurpiowskie chaty z bogato zdobionymi oknami i drzwiami.

Na **Śląsku** jest wiele kopalń i mieszka wielu górników. Usłyszymy tu śląską gwarę i zjemy smaczne kluski z modrą kapustą.

Podhale leży na południu Polski. Będziemy tu podziwiać góralskie stroje, chaty zbudowane z drewnianych bali i wspaniałą przyrodę Tatr. Usłyszymy górali mówiących swoją gwarą.

1. Wskaż na mapie, gdzie znajdują się opisane w tekście regiony.
2. Dowiedzcie się, w jakim regionie znajduje się wasza szkoła. Jakie tradycje są charakterystyczne dla tego regionu?
3. Jak mieszkańcy regionów dbają o zachowanie swoich tradycji? Porozmawiajcie o tym.
4. Który region, twoim zdaniem, warto zwiedzić? Dlaczego właśnie ten?

- Wskaż w tekstach nazwy geograficzne zapisane wielką literą. Zapisz je w zeszycie.

Przygoda z ortografią hż ó

Nazwy regionów, mórz, gór piszemy **wielką literą**:
Mazowsze, **Ś**ląsk, **M**orze **B**ałtyckie, **T**atry, **R**ysy.

Tatrzański Park Narodowy

Tatry to najwyższe polskie góry, w których znajduje się najwyższy polski szczyt – **Rysy**. Występują tu setki górskich gatunków roślin i zwierząt. Wiele z nich jest chronionych. Niektóre spotkamy wyłącznie na tym terenie.

sosna limba

sosna kosodrzewina

cis

dziewięćsił bezłodygowy

szarotka alpejska

szafran spiski, czyli krokus

Tatry to jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w Polsce. Aby je chronić, utworzono **Tatrzański Park Narodowy**. Na jego terenie jest zabronione polowanie, płoszenie zwierząt, zbieranie roślin i grzybów. Podczas zwiedzania parku należy poruszać się wyznaczonymi szlakami. Nie wolno hałasować. Nie wolno też palić ognisk poza wskazanymi miejscami.

orzeł przedni

kozica

ryś

niedźwiedź

świstak

wilk

Giewont
2h 50’

Kondratowa
Hala
45’

Do Ścieżki
nad Reglami

Kuźnice
30’

1. Opowiedz o przyrodzie Tatr. Dlaczego objęto ją ochroną w formie parku narodowego?
2. Poszukaj informacji na temat pieszych i rowerowych szlaków turystycznych w Tatrzańskim Parku Narodowym.
3. Jakie zasady obowiązują turystów w parkach narodowych? Zapisz je w zeszycie.
4. Opracujcie w grupach folder lub spot reklamujący Tatrzański Park Narodowy.

Bursztynowa korona

Na całym kaszubskim wybrzeżu nie było większego psotnika i urwisa od Mikołajka.

Pewnego dnia zbudził go śpiew dolatujący od morza.

Nad wodą, na piasku, siedziała piękna dziewczyna. Na długich, zielonych włosach miała koronę z bursztynów.

Mikołajkowi oczy się zaświeciły na ten widok.

– Bursztynowa korona! Panna Wodna, córka króla Bałtyku, w bursztynowej kronie – powtarzał szeptem. – Żeby tak zdobyć tę koronę…

Pannę Wodną otaczały fale z białymi grzywami.

– Uczeszcie mnie – rozkazała.

Jedna z fal zdjęła jej z głowy koronę i ostrożnie złożyła na wydmie, nieopodal miejsca, gdzie przyczaił się Mikołajek. Inne rozplatały jej włosy szmaragdowe. Czesząc, śpiewały o ukrytym w głębinie bursztynowym pałacu władcy Bałtyku.

Ale Mikołajek nic już nie słyszał i nie widział, prócz korony. Czołgał się ku niej powoli, uważając, by nie zaszeleściła trawa.

– Będzie moja… musi być moja…

Jeszcze jeden ruch i bursztyny zniknęły pod błękitną koszulą. Chłopiec zerwał się i popędził wzdłuż wydmy ku domowi.

Tupot jego nóg zwrócił uwagę Panny Wodnej.

– Gońcie go! Prędzej! Musicie go schwytać!

Z pluskiem i szumem pędziły wzburzone fale po brzegu.

– Morski wietrze, na pomoc! – wołała Panna Wodna.

Zerwała się wichura jak przy największym sztormie. Uderzyła Mikołajka, aż mu dech zaparło. Szarpnięty nowym podmuchem stąpnął nieostrożnie na skraj podmytej wydmy i stoczył się na dół. Rozgniewane fale, trzęsąc białymi grzywami, otoczyły rabusia.

– Puśćcie mnie! Puśćcie mnie!

Na rozkołysane wichurą morze wypłynął sam władca Bałtyku, z bursztynowym berłem w dłoni.

– Litości! Nie zabijajcie mnie! Litości! – błagał Mikołajek.

– A ty, czy miałeś litość nad różowymi chełbiami*, któreś łowił dla zabawy i porzucał na piasku, gdzie ginęły bez wody? – zaszumiały groźnie fale.

– Spojrzyj na nasze obnażone korzenie – zaszumiały sosny z osypującej się wydmy. – Spójrz na trawy i zioła, które z takim trudem czepiają się piasku, a ty je niszczyłeś bez litości…

– Dosyć – król skinął berłem, patrząc na chłopca surowo. – Zawiniłeś zbyt wiele, kara być musi najsroższa.

Mała, płaska stornia* podpłynęła bokiem i musnęła stopy władcy.

– Przed kilku dniami burza wyrzuciła mnie na brzeg i byłabym zginęła, gdyby on mnie nie podniósł i nie wrzucił do wody.

Goniąca muchy jaskółka przysiadła Mikołajkowi na ręce.

– Miałam skrzydło złamane… Złożył mi je, opatrzył i karmił mnie, aż znowu mogłam pofrunąć.

Król Bałtyku rozjaśnił się trochę.

– Więc jednak ktoś się ujął za tobą i ocalił ci życie. Nie umrzesz, lecz przemienię cię w ziele o liściach i kwiatach błękitnych jak twoja koszula. Rozrośniesz się szeroko po całym moim wybrzeżu i zamiast niszczyć wydmy piaszczyste, będziesz je umacniał swoimi korzeniami zapuszczonymi głęboko. Ludzie nie zapomną twojego imienia i zwać cię będą mikołajkiem nadmorskim.

I Mikołajek został sam na pustym wybrzeżu.

Hanna Zdzitowiecka

*chełbia – meduza

*stornia – flądra

1. Gdzie wydarzyła się ta historia? Kto jest jej bohaterem?
2. Jakim chłopcem był Mikołajek? Za co został ukarany? Co go uratowało przed śmiercią?
3. Pochodzenie jakiej rośliny wyjaśnia ta opowieść? Porozmawiajcie o tym.
4. Uzasadnij, że opowieść o mikołajku nadmorskim jest legendą. Wskaż postacie i wydarzenia, które mogłyby być prawdziwe, oraz elementy zmyślone.

- Jakie zjawiska występujące w przyrodzie zostały przedstawione w tekście? Jakie znasz inne zjawiska przyrodnicze?

Język polski bez tajemnic

Nazwy zjawisk przyrodniczych, na przykład: wiatr, wichura, burza, sztorm – to **rzeczowniki**. Pytamy o nie: **co?**

Na Kaszubach

Kaszuby to region na północy Polski. **Kaszubi**, jego mieszkańcy, zajmowali się łowieniem ryb, rolnictwem, wyrobem ozdób z bursztynu. Znakiem rozpoznawczym regionu jest **tradycyjny haft** w siedmiu kolorach. Kolor chabrowy symbolizuje kaszubskie jeziora, niebieski – niebo, granatowy – morze, żółty – słońce i dojrzałe zboże, zielony – łąki i lasy, czarny – glebę, a czerwony – serca kochających swą ziemię Kaszubów.

Opis stroju Kaszubki

Kobieta nosi na głowie ozdobnie wyszywany czepiec z aksamitu lub jedwabiu. Na białą koszulę z długimi rękawami wkłada ciemny gorset. Ma szeroką, brązową, zieloną lub granatową spódnicę, a na niej biały fartuszek z ozdobnym haftem. Na nogach nosi czarne, krótkie buciki i białe pończochy. Ozdobą stroju Kaszubki są korale z bursztynu.

1. Gdzie mieszkają Kaszubi? Czym tradycyjnie się zajmowali?
2. Przyjrzyj się, jak wygląda kaszubski strój damski, i przeczytaj jego opis. Czytając, wskazuj wymieniane części stroju.

Opis stroju Kaszuba

filcowy kapelusz

muca

kamizelka z dwoma rzędami srebrnych guzików

biała koszula

granatowa sukmana z czerwonymi ozdobami

sukienne spodnie

wysokie buty

1 Przyjrzyjcie się, jak wygląda tradycyjny strój Kaszuba.

2 Uzupełnijcie opis stroju Kaszuba właściwymi wyrazami.
W razie potrzeby zmieńcie ich formę.
Zapiszcie opis na tablicy.

Mężczyzna nosi białą ... i kamizelkę ....
Na wierzch wkłada ... z czerwonymi ....
Ma ... spodnie i ... buty.
Na głowie nosi ... lub baranią czapkę, zwaną mucą.

3 Przepisz opis do zeszytu. Zacznij pracę od napisania tytułu.

Głupawki

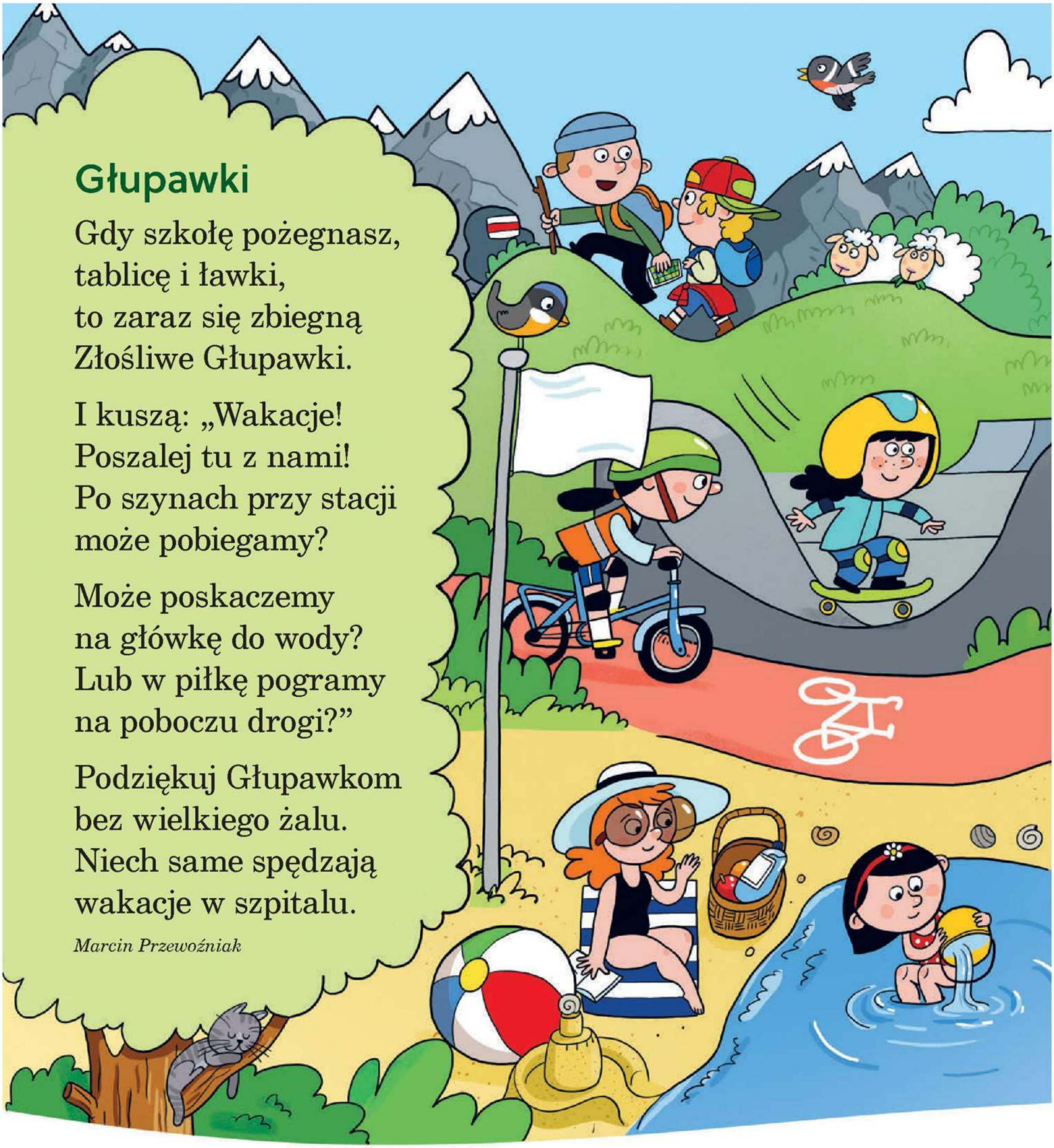
Gdy szkołę pożegnasz,
tablicę i ławki,
to zaraz się zbiegną
Złośliwe Głupawki.

I kuszą: „Wakacje!
Poszalej tu z nami!
Po szynach przy stacji
może pobiegamy?

Może poskaczemy
na główkę do wody?
Lub w piłkę pogramy
na poboczu drogi?”

Podziękuj Głupawkom
bez wielkiego żalu.
Niech same spędzają
wakacje w szpitalu.

Marcin Przewoźniak

1. Czym kuszą Głupawki z wiersza? Jakie propozycje niebezpiecznych zabaw podsuwają?
2. Dlaczego trzeba odrzucić propozycje Głupawek? Przeczytaj fragment, który o tym mówi.
3. Przeczytajcie wiersz z podziałem na role.
4. Zorganizujcie giełdę pomysłów na atrakcyjne i bezpieczne spędzanie czasu w swojej miejscowości.

Rady na wakacje

Baw się w bezpiecznym i wyznaczonym do tego miejscu.

W czasie jazdy na rowerze miej na sobie jasne ubranie, kask i ochraniacze.

Kąp się i pływaj tylko w wyznaczonych miejscach i pod opieką dorosłych.

W górach pogoda szybko się zmienia, dlatego włóż odpowiednie ubranie i zabierz prowiant. Poruszaj się tylko po wyznaczonych szlakach.

Nie przyjmuj zaproszeń ani jedzenia od nieznajomych.

1. Jakich miejsc i zachowań dotyczą „Rady na wakacje”?
2. Co i dlaczego trzeba mieć na sobie, żeby móc bezpiecznie jeździć na rowerze?
3. Zaproponujcie, co powinien zabrać ze sobą turysta wybierający się na górską wędrówkę.
4. Odegrajcie scenki przedstawiające właściwe zachowanie w kontaktach z obcymi.
5. Jakie macie inne rady dla rówieśników na bezpieczne wakacje? Porozmawiajcie o tym. Zapiszcie rady w zeszytach.

Nocna przygoda

Był początek czerwca. Dni i noce stawały się coraz cieplejsze. Rodzice rozłożyli namiot w ogrodzie, żeby sprawdzić, czy jest kompletny. Gdy Mateusz to zobaczył, zaraz chciał w nim spać. Tata zgodził się od razu, także na to, żeby zaprosił Daniela, kolegę z sąsiedztwa. We dwóch zawsze weselej. Mateusz nie posiadał się z radości.

Wieczorem chłopcy zabrali do namiotu: materace, koce, śpiwory i furę jedzenia. Byli bardzo szczęśliwi, czuli się jak na wakacjach. Długo opowiadali sobie o duchach i różnych strachach. Usnęli chyba około północy.

W pewnym momencie obudziły ich jakieś pomruki, warczenie i drapanie w namiot. Usiedli i uważnie nasłuchiwali. Nie mieli pojęcia, co to może być. Zaczęli snuć domysły. Daniel stwierdził, że to pewnie Julka mruczy, bo chce ich przestraszyć. Obaj głośno się roześmiali. Mateusz wpadł na pomysł, że to mogą być leśnie duszki, Łakomki, które słyną z łakomstwa i chcą zjeść ich kolację. Biedne, nie wiedzą, że nic już nie zostało. Znowu zaczęli się śmiać. Odgłosy na zewnątrz ucichły. Rozbawieni chłopcy ponownie się położyli i szybko usnęli.

Rano Daniel i Mateusz obudzili się w dobrym nastroju. Rozsunęli wejście do namiotu, a do środka wskoczył Robek, pies Daniela. Zaczął się łasić i lizać chłopców po twarzach. A więc to nie Julka ani Łakomki, tylko wierny Robek, który pilnował ich całą noc, był winien nocnej pobudki.

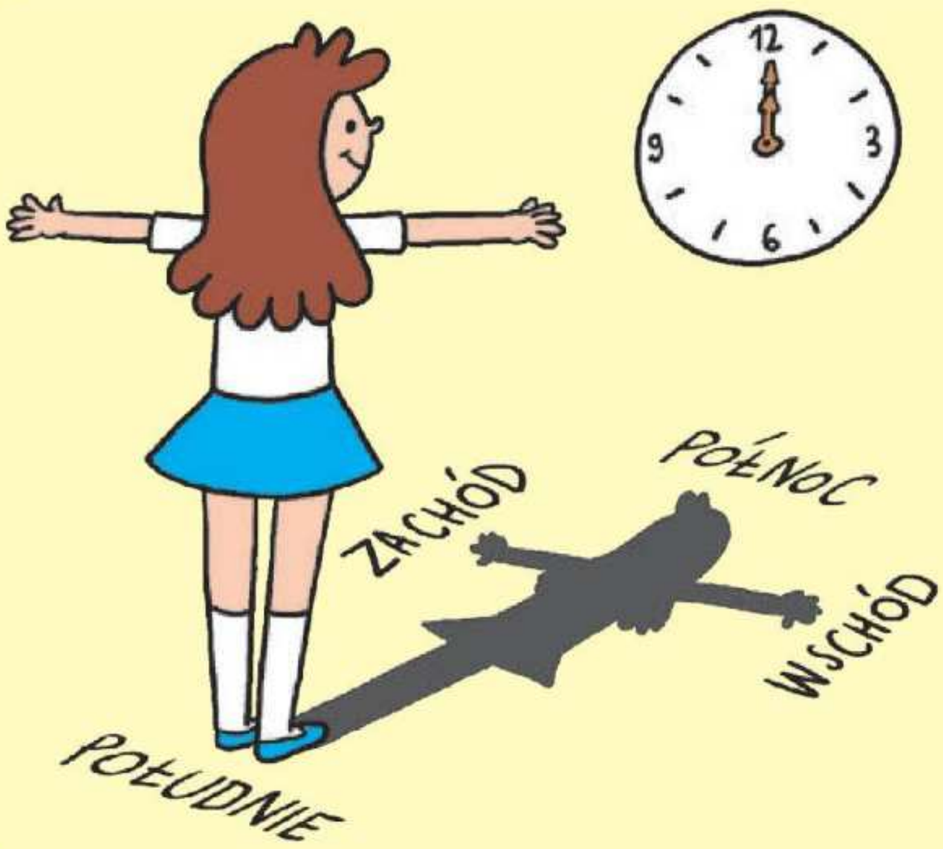

1. Przeczytajcie na głos całe opowiadanie.
2. Kiedy i gdzie wydarzyła się przygoda Mateusza i Daniela?
3. Na podstawie tekstu i ilustracji odpowiedz na pytania:
   - Jak się rozpoczęła przygoda chłopców?
   - Co się przydarzyło Mateuszowi i Danielowi?
   - Jak się zakończyła ich przygoda?
4. Na jakie trzy części można podzielić opowiadanie „Nocna przygoda”?
5. Zaproponujcie inne zakończenia przygody Mateusza i Daniela.

Tropimy kierunki świata

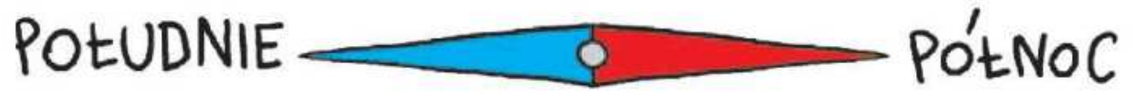

Podczas wakacyjnych wędrówek w nieznane często korzystamy z **mapy** i **kompasu**, który pomaga nam wyznaczyć **kierunki świata**. Jeśli nie mamy kompasu, możemy skorzystać z innych sposobów wyznaczania kierunków. Niektóre z nich są bardzo proste.

Jeśli ustawisz się plecami do słońca, twój cień będzie wskazywał **północ**. Niestety, metoda ta jest skuteczna tylko około godziny 12.00 w słoneczny dzień.

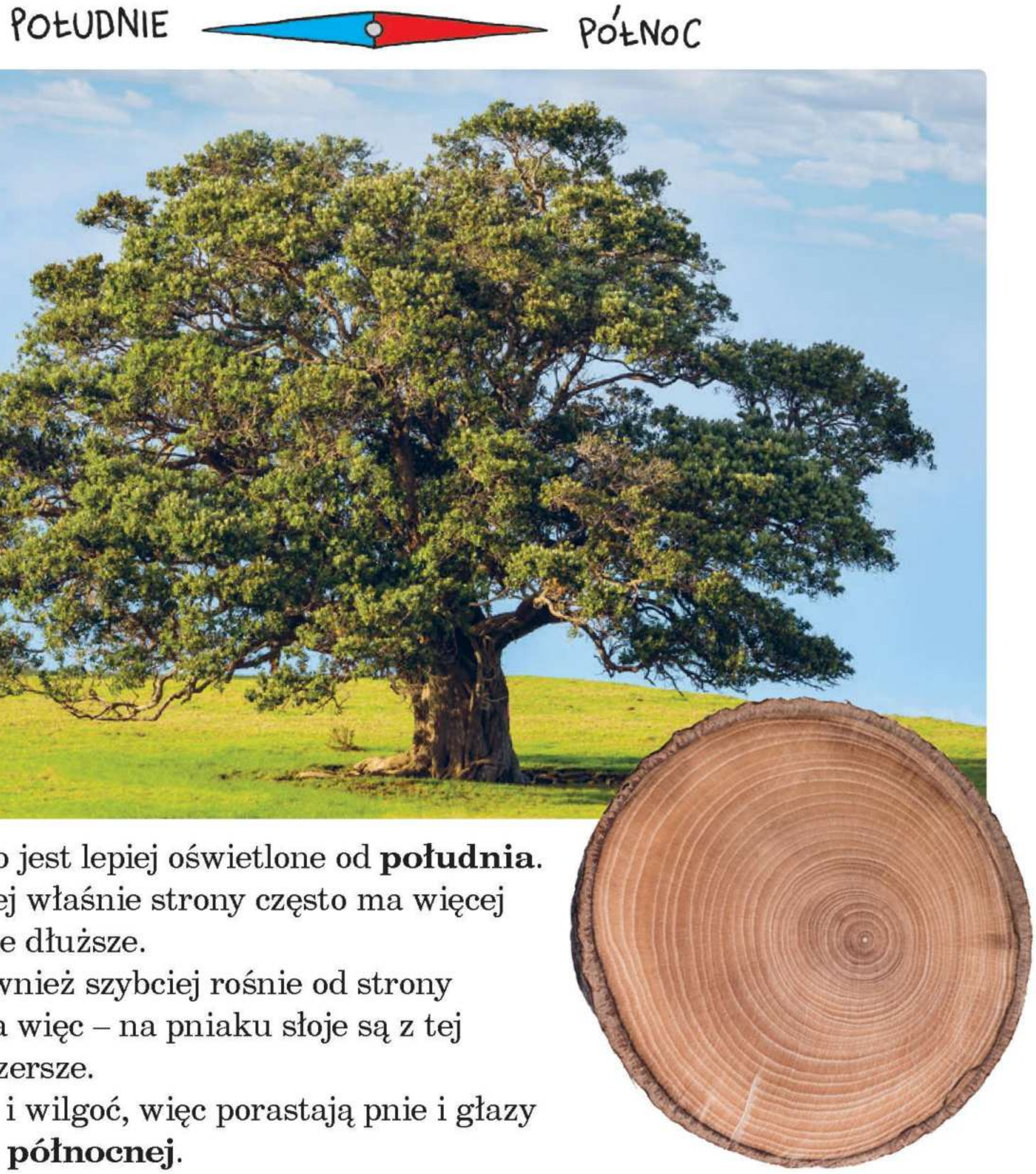
W pochmurny dzień możemy spróbować wyznaczyć kierunki dzięki obserwacji przyrody. Ta metoda nie jest jednak dokładna – łatwo o pomyłkę.

Mrówki korzystają ze słonecznego ciepła – ich mrowiska mają łagodniejsze stoki od **południa**. Często są też zbudowane na południe od drzewa.

Samotne drzewo jest lepiej oświetlone od **południa**. Dzięki temu z tej właśnie strony często ma więcej gałęzi, są też one dłuższe.
Pień drzewa również szybciej rośnie od strony **południowej**, a więc – na pniaku słoje są z tej strony zwykle szersze.
Mchy lubią cień i wilgoć, więc porastają pnie i głazy raczej od strony **północnej**.

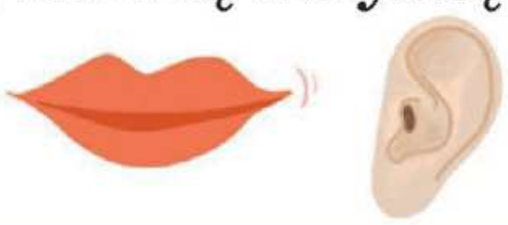

1. Wymień kierunki świata i narysuj w zeszycie ich położenie względem siebie.
2. Opowiedz, w jaki sposób można wyznaczać północ w terenie. Które metody są najdokładniejsze?

Tego się uczyliśmy

Głoskę mówię i słyszę.

Literę piszę i widzę.

Wielką literę
piszemy na początku:

- zdań
- imion i nazwisk
- nazw państw • miast • rzek • regionów • gór • mórz
- nazw planet i gwiazd
- tytułów książek.

Niektóre wyrazy **inaczej wymawiamy, niż piszemy**:
chle**b** – chle**by**, sa**d** – sa**dy**,
nó**ż** – no**że**, bie**g** – bie**gi**,
sta**w** – sta**wy**, ry**dz** – ry**dze**,
ła**w**ka – ła**w**a,
wyra**z** – wyra**zy**.

Rzeczowniki to nazwy:

- **osób**
  kto? dziecko, dziadek, żołnierz
- **zwierząt, roślin, rzeczy, zjawisk przyrody**
  co? koza, tablica, kwiat, burza.

Czasowniki oznaczają **czynności**:
co robi? czyta, pisze, rysuje, liczy, rozmawia, kupuje.

Życzenia

Komu składamy? Kochanej Babci

Z jakiej okazji? z okazji urodzin

Czego życzymy? zdrowia, szczęścia

Kto składa? wnuczka

Zaproszenie

Kogo zapraszamy? Rodziców

Na co? na występ

Kiedy? 15 maja 2025 roku o godzinie 17.00

Gdzie? w sali gimnastycznej

Kto zaprasza? klasa II

Dwuznaki: **ch**, **cz**, **dz**, **dź**, **dż**, **rz**, **sz**.
Spółgłoski miękkie: **ć**, **ci**, **ń**, **ni**, **ś**, **si**, **ź**, **zi**, **dź**, **dzi**.

Znaki przestankowe:
. , ! ? :

ó piszemy:
- gdy wymienia się na **o**, **a** lub **e**
- w zakończeniach **-ów**, **-ówka**
- gdy się nie wymienia: g**ó**ra, kr**ó**l, wr**ó**bel.

rz piszemy:
- gdy wymienia się na **r**
- po spółgłoskach: **p**, **b**, **t**, **d**, **k**, **g**, **w**, **j**, **ch**
- w zakończeniach nazw zawodów: **-arz**, **-erz**
- gdy się nie wymienia: **rz**eka, ko**rz**eń, bu**rz**a.

Rodzaje zdań:
- **oznajmujące**
  Jemy dużo owoców.
- **pytające**
  Czy jecie dużo owoców?
- **rozkazujące**
  Jedzcie dużo owoców!

Najważniejsze wyrazy w zdaniu:

Mój brat jedzie na rowerze.
kto? co robi?

Mały kot miauczy w ogrodzie.
co? co robi?

Opis

Co to jest? telefon

Jak wygląda? wielkość: mały
kształt: płaski
kolor: czarny

Ogólne wrażenie bardzo potrzebny

Opowiadanie

Co było na początku? wstęp

Co się wydarzyło? rozwinięcie

Jak to się zakończyło? zakończenie

1 Opracujcie wspólnie mapę myśli przedstawiającą poznane zasady pisowni.

Wielkanocne zwyczaje

Tydzień przed Wielkanocą, w **Niedzielę Palmową**, w kościołach święci się palmy. Są to najczęściej gałązki wierzbowe ozdobione suszonymi kwiatami, ziołami i wstążkami. W niektórych miejscowościach palmy są bardzo okazałe. Według tradycji chronią one przed chorobami i zapewniają dobrobyt.

W przedświąteczne dni malujemy jajka. Zdobienie jajek to bardzo stary zwyczaj. Pisankom przypisywano niezwykłą moc. Wierzono, że pisanka zakopana na polu w Wielkanoc zapewni urodzaj, umieszczona na oknie domu – ochroni domostwo przed uderzeniami pioruna, a wrzucona do pierwszej kąpieli noworodka – zapewni dziecku zdrowie.

pisanki

drapanki

kraszanki

oklejanki

W **Wielką Sobotę** święci się pokarmy, które będą spożywane podczas świątecznego śniadania. W pięknie udekorowanych koszyczkach znajdziemy chleb, chrzan, sól, pieprz, wędlinę, ciasto. Nie może w nich zabraknąć baranka oraz jajek, które są symbolem życia. Święconkę stawia się na świątecznym stole.

Świąteczne śniadanie w **Wielką Niedzielę**, czyli w **Wielkanoc**, rozpoczyna się od podzielenia się jajkiem. Popularną potrawą wielkanocną jest żurek lub barszcz biały podawany z jajkiem i białą kiełbasą. Na wielkanocnym stole znajdują się też pyszne baby, mazurki i serniki.

Poniedziałek Wielkanocny zwany jest również **lanym poniedziałkiem**. W tym dniu polewamy się wodą. Zwyczaj ten, nazywany śmigusem-dyngusem, wiązał się z oczyszczającą mocą wody. Początkowo oblewano tylko panny, dziś wszyscy polewają się wodą lub symbolicznie perfumami.

1. Wymień tradycje związane z Wielkanocą i z poprzedzającym ją tygodniem.
2. Jakie potrawy znajdują się na wielkanocnym stole w twoim domu?
3. Wyjaśnijcie, od czego pochodzą nazwy zdobionych jajek. Dlaczego nazywają się one: pisanki, drapanki, oklejanki, kraszanki?
4. Powiedz, który sposób zdobienia jajek najbardziej ci się podoba i dlaczego.

Spis treści

XVIII W drodze do gwiazd

86. Poznajemy Układ Słoneczny 4
Ziemia i Słońce w Układzie Słonecznym

87. Wstrzymał Słońce 6
Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię
Dzieci stawiają pomnik *Wanda Chotomska*

88. Bezpieczne spotkania 8
Robale z Jowisza *Rafał Witek*
Bezpieczny internet

89. Kosmicznie piękna Ziemia 10
Kosmiczne krajobrazy w Polsce

XIX Sposób na zimę

91. Rodzinne zabawy 12
Zwariowana rodzina *Marek Głogowski*
Przygoda z ortografią: Znaki przestankowe, które mam w głowie

92. Najzimniejsze regiony świata 14
Wyprawa na Antarktydę

94. Życie zwierząt na Antarktydzie 16
Język polski bez tajemnic: O pingwinie, który narzekał *Wojciech Widłak*
Od zdania do…: Opis pingwina

95. Okazujemy sobie sympatię 18
Lekcja serdeczności *Barbara Kosmowska*

XX Jesteśmy uczestnikami kultury

96. W teatrze 20
Zanim podniesie się kurtyna
W teatrze

97. Na scenie 23
Teatr lalkowy *Marek Bartkowicz*

98. Organizujemy przedstawienie 24
Ryby mają głos! *Wojciech Widłak*
Od zdania do…: Ogłoszenie

99. Z biegiem rzeki 26
Nad rzeką

XXI Radzimy sobie z emocjami

101. Sposób na złość 28
Zły humorek *Dorota Gellner*

102. Strach nam niestraszny 30
Król *Danuta Wawiłow*
Oswajamy złość i strach

103. Wyobraźnia pomaga w nauce 32
Rozrywkowy weekend
Uczymy się uczyć: Łańcuszek, który pomaga w nauce

104. Panujemy nad przyrodą 34
W świecie ryb
Świat jest ciekawy: Zapora wodna Solina

XXII Życie na wsi

106. Na wiejskim podwórku 36
Pies miastowy *Agnieszka Frączek*

107. Uroki życia na wsi 38
Zalety życia na wsi
Język polski bez tajemnic: Czasownik

108. Kto dba o nasze bezpieczeństwo? 40
Olśniewająco Szybka Pomoc *Rafał Witek*

109. Zwierzęta wokół nas 42
Porównujemy rozwój zwierząt

XXIII W oczekiwaniu na wiosnę

111. Czy wiosna się spóźnia? 44
Nareszcie wiosna!
Od zdania do…: List

112. Szukamy wiosny 46
Już widać i słychać wiosnę!
Wiosna w parku

113. Jak przybywa wiosna? 48
Przyjście wiosny *Jan Brzechwa*
Przygoda z ortografią: **rz** po spółgłoskach **p, b**

114. Jestem przyjacielem przyrody 50
Niewielki, ale śliczny Wiosenny Teatrzyk Ekologiczny *Małgorzata Strzałkowska*

XXIV Wiosna w kalendarzu

116. Wiosenne zadania 52
Dlaczego nie zawsze lubimy pożyczać? *Barbara Kosmowska*
Klasowe laboratorium: Wykonaj i przetestuj wiatromierz

117. Przewidywanie pogody 54
Prognoza pogody *Maciej Jagodziński*

118. Jak się uczyć, żeby się nauczyć? 56
Uczymy się uczyć: Jak zapamiętujemy?

119. W królestwie kwiatów 58
Budowa kwiatu
Przygoda z ortografią: **rz** po spółgłoskach **t, d**

XXV Odkrycia i wynalazki

121. Wszystko jest wynalazkiem 60
Każda rzecz jest wynalazkiem
Świat jest ciekawy: Mydło
122. Wynalazki ułatwiają życie 62
Wynalazek *Joanna Papuzińska*
Przygoda z ortografią: **rz** po spółgłoskach **k, g**
123. Każdy może być wynalazcą 64
Od zdania do opowiadania: Raban wynalazca
124. Wynalazki pomagają chronić przyrodę 66
Pstryk! *Julian Tuwim*
Czysta energia

XXVI Dbamy o planetę

126. Zielona planeta 68
Planujemy nasze otoczenie
Przygoda z ortografią: **rz** po spółgłoskach **w, j, ch**
127. Ziemia potrzebuje pomocy 70
Na pewno wygram!
Klasowe laboratorium: Jak oczyścić wodę?
128. Skąd się biorą śmieci? 72
Żeby Ziemia była czysta
129. Wśród drzew 73
Przygoda z ortografią: **rz** po spółgłoskach **p, b, t, d, k, g, w, j, ch**

XXVII Praca nas wzbogaca

131. W Polsce przed wiekami 74
Wars i Sawa *Marta Berowska, Magdalena Grądzka*
132. Ciekawe zawody 76
Zawsze gotowi
133. Kiedy praca sprawia radość 78
Pracowite owady
Świat jest ciekawy: Pszczoła – owad społeczny
134. Pracujemy i świętujemy 80
Genialny pomysł? *Rafał Witek*
Majowe święta

XXVIII Między nami rówieśnikami

136. Skargi, żale i tajemnice 82
Skarżypyta *Irena Landau*
137. Wiosenne wyprawy 84
Z wizytą na łące
138. Dotrzymujemy umów i zobowiązań 86
Gdzie jest wilk? *Tomasz Plebański*
Język polski bez tajemnic: Rzeczownik i czasownik
139. Jak zapamiętać trudne słówka? 88
Przygoda z ortografią: Samo **h**

XXIX Świat książki

141. Spotkanie w bibliotece 90
Od zdania do opowiadania: Spotkanie z pisarką
142. Od glinianej tabliczki do książki elektronicznej 92
Przodkowie papieru
Przodkowie e-booka
143. To dobrze, że są książki 94
Zaczytana rodzina
Książki dla każdego
144. Poradnik pierwszej pomocy 96
Urazy i pierwsza pomoc

XXX W rodzinnym kręgu

146. Rodzinne świętowanie 98
Świąteczny portret *Barbara Kosmowska*
Od zdania do…: Podziękowania
147. Wyrazy, których pisownię trzeba zapamiętać 100
Przygoda z ortografią: **rz** niewymienne
148. Prawa dziecka 102
Prawa małych i dużych *Joanna Krzyżanek*
149. Świat dziecka 104
Portrety dzieci
Niedaleko i daleko *Tadeusz Kubiak*

XXXI Ważne sprawy

151. Opinie i rady innych 106
Przyjęcie dla wszystkich *Melania Kapelusz*

152. Z kulturą na ty 108
W muzeum
Od zdania do…: Adresujemy koperty

153. Przystosowanie ptaków do lotu 111
Co pomaga ptakom w lataniu?

154. Dlaczego plotka szkodzi? 112
Ptasie plotki *Jan Brzechwa*

XXXII Cała Polska jest piękna

156. Od morza do Tatr 114
Różne regiony Polski

157. Niezwykłe góry 116
Tatrzański Park Narodowy

158. Nadmorskie legendy 118
Bursztynowa korona *Hanna Zdzitowiecka*

159. Ciekawe regiony Polski – Kaszuby 120
Na Kaszubach
Od zdania do…: Opis stroju Kaszuba

XXXIII Żegnamy szkołę na dwa miesiące

161. Bezpiecznie odpoczywamy 122
Głupawki *Marcin Przewoźniak*
Rady na wakacje

162. W wakacyjnym nastroju 124
Nocna przygoda

163. Wakacyjne wędrówki 126
Tropimy kierunki świata

165. Wiele się nauczyliśmy 128
Tego się uczyliśmy

Wielkanocne zwyczaje 130

Źródła tekstów literackich

s. 7. Wanda Chotomska „Dzieci pana Astronoma", Wydawnictwo Literatura, Łódź 2017
s. 12. Świerszczyk 2002, nr 10
s. 23. Świerszczyk 1997, nr 5
s. 28. Dorota Gellner „Czarodziejski świat", Wydawnictwo Sara, Warszawa 2007
s. 30. „Księga domu. Wybór wierszy rodzinnych", Wydawnictwo Podsiedlik-Raniowski i Spółka, Poznań 1993
s. 36–37. Agnieszka Frączek „Co ja plotę?", Wydawnictwo Nowy Świat, Warszawa 2003
s. 48. „Poezja dla dzieci. Antologia form i tematów", Wydawnictwo Wacław Bagiński, Wrocław 1999
s. 50–51. Świerszczyk 2003, nr 6
s. 54–55. Świerszczyk 2013, nr 7
s. 62. „Kameleon. Wiersze i opowiadania dla dzieci", Nasza Księgarnia, Warszawa 2004
s. 66. Julian Tuwim „Wiersze dla dzieci", Nasza Księgarnia, Warszawa 1993
s. 74–75. Marta Berowska, Magdalena Grądzka „Skarbiec legend polskich", Wydawnictwo Wilga, Warszawa 2004
s. 82–83. „Opowieści domowe", Nasza Księgarnia, Warszawa 1979
s. 102–103. Joanna Krzyżanek „Dzieciaki z ulicy Tulipanowej, czyli prawa małych i dużych", Wydawnictwo Jedność, Kielce 2008
s. 105. „Życzę ci…", Wydawnictwo Jedność, Kielce 2003
s. 106–107. Świerszczyk 2008, nr 4
s. 112–113. Jan Brzechwa „Brzechwa dzieciom", Wydawnictwo Siedmioróg, Wrocław 2013
s. 118–119. Świerszczyk 1994, nr 15/16
s. 122. „Świerszczyk. Wielka księga", Wydawnictwo Egmont Polska, Warszawa 2015

Ilustracje i zdjęcia na okładce: s. 1: Paweł Olszewski (postać 3D), Przemysław Surma (rysunki), Schutterstock; s. 4: Przemysław Surma (rysunki), Schutterstock.

Ilustracje: Aleksandra Artymowska s. 24; Aleksandra Bąk s. 9 (ikony), 59 (ćw. 1), 63; Joanna Czaplewska s. 13, 16, 39, 49, 69, 73, 87, 100, 110; Małgorzata Detner s. 90; Agata Dudek s. 12, 50–51, 66; Joanna Gwis s. 112–113; Diana Karpowicz s. 8; Olga Kawacińska s. 58 (schemat kwiatu), 59 (ćw. 2), 77 (rebusy), 78, 88, 95 (słownik); Katarzyna Kołodziej s. 98; Berenika Kołomycka s. 106–107; Paulina Koniuk-Fonżychowska s. 19 (dom z plasteliny), 105; Marta Krzywicka s. 124–125; Małgorzata Kwapińska s. 44, 82, 83; Daniel de Latour s. 62, 89, 101; Agata Muszalska s. 81; Marianna Oklejak s. 130–131; Wojciech Pawliński s. 74–75, 120, 121; Adam Pękalski s. 20–21; Monika Pollak s. 54–55, 94, 95 (Zaczarowana zagroda); Monika Rejkowska s. 7, 25, 30, 36–37, 99, 102, 103; Tomasz Samojlik s. 5, 10, 11, 14, 34, 35, 46, 58 (pszczoła, kwiat), 61, 67, 79, 95 (poradnik, atlas), 96–97, 126; Marta Sieczkowska s. 18–19, 86; Anna Simeone s. 28–29, 80; Jaga Słowińska s. 48; Marcin Surma s. 23, 40, 41, 42, 43, 68, 77 (żołnierze); Przemysław Surma s. 2 (plecak), 9 (komputer), 22, 31, 56, 57, 64, 65, 70, 95 (komiks z Rabanem), 108–109, 122–123, 128 (życzenia, zaproszenie), 129; Maciej Trzepałka s. 32–33; Ola Woldańska-Płocińska s. 33 (ćw. 3), 128 (głoska, litera); Zuza Wollny s. 118–119.
Raban w wersji 3D: Wojciech Sendal; winiety: Maciej Blaźniak (Duży czyta małemu, W świecie przyrody, Klasowe laboratorium, Świat jest ciekawy, Przygoda z ortografią, Język polski bez tajemnic), Małgorzata Burakowska (Od zdania do...), Elena Grikurova-Wojnowska (Uczymy się uczyć), Krzysztof Mrawiński (Czytam i rozumiem, Nasze lektury, Od zdania do opowiadania); ikona zadań projektowych: Małgorzata Burakowska.

Zdjęcia: s. 11/Ziemowit Kalinowski (grzyb skalny); s. 23/Państwowy Teatr Lalki „Tęcza" w Słupsku: lalka jawajka (autor Adam Kilian), lalka kukiełka (autor Aleksander Sidorow); s. 35/PGE Energia Odnawialna S.A. Oddział Zespół Elektrowni Wodnych: widok zapory wodnej w Solinie, korytarz wewnętrzny zapory; Maciej Wróbel: s. 53/zdjęcia 1–4 (bez trawy w tle); 71; 72/opakowanie po kremie; s. 92/Książnica Cieszyńska: „Prorocy Cieszyńscy" rękopis na pergaminie w j. czeskim z 1418 r. przepisany w 1439 r. przez Macha z Prostejova; Alamy Stock Photo: s. 6/The History Collection (księga); incamerastock (obraz J. Matejki); Arterra Picture Library (astrolabium); 11/mauritius images GmbH (rezerwat Meteoryt Morasko); 15/Colin Harris/era-images (kolobant); Mathieu Meur/Stocktrek Images (glony); Auscape International Pty Ltd (kryl); 34/Blickwinkel (śledź); 61/Israel images (mydło naturalne); 77/Arletta Cwalina (zmiana warty); 81/Emeryk Drozdowski (żołnierze w szeregu); 104/Jimlop collection (obraz J. Matejki); 114/Stanisław Tokarski (stroje łowickie); Artur Henryk (tablica z nazwą miejscowości); Agnieszka Murphy/Alamy Stock Vector (wycinanka kurpiowska); 115/Marzena Hmielewicz/AdventurePictures (chata podhalańska); Tomasz Zajda (parzenica); BE&W: s. 11/ Jan Włodarczyk (Kotlina Kłodzka, Błędne Skały); 26/Willem Koolvort (jezioro); 77/Wojciech Wójcik (saperzy); 114/Łukasz Zandecki (wycinanka łowicka); East News: s. 76/Paweł De Vill (umacnianie tamy przeciwpowodziowej); GERARD/REPORTER (helikopter); FORUM: s. 10/Renata i Marek Kosińscy (Góry Kaczawskie); Łukasz Zarzycki (Jaskinia Raj); 76/Krzysztof Żuczkowski (żołnierze podczas misji pokojowej); Łukasz Dejnarowicz (manewry na wybrzeżu); 77/Michał Tuliński (fragment munduru); 114/Andrzej Sidor (okno); Getty Images: s. 7/Tymek (pomnik); 14/Justin Mertens (słoń morski); 15/Kevin Schafer (orka); 17/Keith Szafranski (pingwiny w tle); Mint Images (pingwin na pierwszym planie); 23/Baytunc (kukiełka); 43/Steve Austin (poczwarka); 47/Sandra Standbridge (sroka); 53/vuk8691 (wiatromierz); 57/Westend61 (dziewczynka po lewej); RooM RF (dziewczynka po prawej); 58/Deb Alperin (pszczoła na jabłoni); 61/IP Galanternik D.U. (kolorowe mydła); 67/EyeEm (elektrownia wodna); 81/Peter Cade (rodzina); 92/Species125 (gliniana tabliczka); 93/ZU_09 (inicjał); Florin Prunoiu (chłopiec z książką); Johner RF (dziewczynka w słuchawkach); 102/Robyn Breen Shinn (chłopiec w wyskoku); ArtMarie (dzieci z lupą); Imgirthart (chłopiec na hamaku); 103/Westend61 (para dzieci na trawie); Fotostorm (chłopcy na plaży); Christopher Robbins (dziecko na huśtawce); StevicaMrdja (chłopiec u okulisty); Westend61 (dziewczynka z arbuzem); 111/Marco Patmeierphotography (sowa); Stephen Strathdee (klucz ptaków); Pozzi (pikujący koliber); Gary Chalker (drozd); 117/Joanne Hedger 2016 (niedźwiedź); Getty Images/iStockphoto: s. 14/Bkamphrat (wybrzeże); 26/Jarosław Kilian (rzeka); 47/MTrebbin (kopiec kreta); 78/Eric Isselée (mrówka); Vrabelpeter1 (trzmiel); Henrik_L (biedronka); 84/Splinex (kupkówka); AntiMartina (koniczyna); Nadezdha_Nester (jaskier); 85/Andrei (turkuć podjadek); CreativeNature_nl (czajka); 92/javi_martin (papirus); 93/Ibusca (drukarnia); Nyvltart (czcionki drukarskie); 97/Thodonal (materiały opatrunkowe); 102–103/Johnrob (szuflada skarbów); 116/MaxTopchij (turyści); ewg3D (połonina tatrzańska); Ajt (cis); 127/Trifonov_Evgeniy (przekrój pnia); PAP: s. 104/Maciej Musiał (obraz S. Wyspiańskiego); Włodzimierz Ochnio (obraz J. Pankiewicza); Ilustracje, grafiki i zdjęcia w montażach z agencji Shutterstock: s. 4–5/niebo, kombinezon kosmonauty; 14/lampart morski, foka Weddella, pingwiny Adeli, pingwin cesarski; 15/śmiałek antarktyczny, płetwal karłowaty, mech, porosty, kra, góra lodowa; 23/pacynka; 25; 26/jaskółka brzegówka, trzcina, rak, sum, okoń, rogatek, świat podwodny; 27/wierzba, bóbr, czapla, gałązka wierzbowa, źródło, ujście rzeki; 34/flądra, węgorz; 38; 40–41; 42; 43 (bez poczwarki); 46; 47 (bez sroki); 52; 53 (rysunek wiatru, trawa w tle, kompas, termometr, deszczomierz); 56; 57/chłopiec; 58 (bez pszczoły na jabłoni); 60; 61/praczka; 67/panele słoneczne, elektrownia wiatrowa; 68; 72 (bez opakowania po kremie); 78/wosk pszczeli, pszczoła, miód, propolis, jedwab; 79; 81/tulipany; 84/łąka, storczyk, krwawnik, szczaw, wiechlina, biedronka; 85/łąka, wyka, mniszek, badylarka, żaba, kret, skowronek, pliszka, modraszek, bocian, zając; 93/dziewczynka z czytnikiem; 95; 97/apteczka; 102/dziewczynka z mamą, czworo dzieci na trawie; 104/ramy do obrazów; 111/koliber z rozłożonymi skrzydłami x2, ptasie pióro; 114/haft kaszubski, tkanina w tle); 115/tunel w kopalni, potrawa śląska; 116 (bez cisa i turystów); 117 (bez niedźwiedzia); 126; s. 127 (bez przekroju pnia).

Współpraca graficzna: Elżbieta Grozdew s. 46, 47, 76–77; Agata Muszalska s. 40–41, 81, 96–97; Grażyna Truchlińska s. 26–27, 84–85, 116–117.

Wydawnictwo Nowa Era oświadcza, że podjęło starania, mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwo Nowa Era, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępuje zgodnie z art. 29 ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Nowa Era oświadcza, że jest jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w przypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

WIELKA PRZYGODA

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do edukacji wczesnoszkolnej, na podstawie opinii rzeczoznawców: **dr hab. Beaty Oelszlaeger-Kosturek, dr hab. Zuzanny Zbróg, dr Zofii Krzywickiej-Vauthier**.

Etap edukacyjny: I.
Typ szkoły: szkoła podstawowa.
Rok dopuszczenia: 2021

Numer ewidencyjny w wykazie MEiN: 1088/4/2021

Podręcznik został opracowany na podstawie *Programu edukacji wczesnoszkolnej w klasach 1–3 „Wielka przygoda"* zgodnego z podstawą programową z 14 lutego 2017 roku.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na **www.legalnakultura.pl**

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2024
ISBN 978-83-267-4895-0

Autorzy: Elżbieta Kacprzak, Anna Ładzińska, Małgorzata Ogrodowczyk (edukacja polonistyczna, społeczna), Joanna Winiecka-Nowak (edukacja przyrodnicza).
Nadzór koncepcyjno-redakcyjny serii: Marzanna Polit.
Redaktor merytoryczny serii: Bożena Gepert.
Redaktorzy serii: Iwona Lewandowska (edukacja polonistyczna, społeczna i przyrodnicza), Monika Kubik (edukacja matematyczna).
Opracowanie redakcyjne: Iwona Lewandowska.
Redakcja merytoryczna: Bożena Gepert, Agnieszka Grzegółka-Maciejewska.
Redakcja językowa: Agnieszka Grzegółka-Maciejewska.
Nadzór artystyczny: Kaia Pichler. **Opieka graficzna:** Ewa Kaletyn, Małgorzata Burakowska.
Projekt okładki: Logoteka Piotr Rudź, Elżbieta Grozdew.
Projekt graficzny: Małgorzata Burakowska, Marta Sieczkowska.
Opracowanie graficzne: Aleksandra Bąk, Małgorzata Burakowska, Anna Szaniawska.
Realizacja projektu graficznego: Kamilla Chmara, Dorota Gajda.
Fotoedycja: Maciej Wróbel, Agnieszka Byczkowska.
Obróbka kolorystyczna zdjęć, ilustracji i montaże: Piotr Kawecki.

Nowa Era Sp. z o.o.
Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, nowaera@nowaera.pl, Centrum Kontaktu: 58 721 48 00

Druk i oprawa: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.

nowa era

Twoje mocne strony

Zdrowe życie to nie sekret.
Hej, chłopaki i dziewczyny!

Oto moja tajemnica:
sport, higiena, witaminy!

Gdy mnie bierze na kichanie,
kicham w chustkę – nie ma sprawy.

Potem myję obie ręce
i już wracam do zabawy!

Nowa Era Sp. z o.o.
www.nowaera.pl nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 58 721 48 00

ISBN 978-83-267-4895-0